

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ESBJERG KOMMUNE
SKOLEVÆSENET

SKOLEÅRET 1958—59

Statens pædagogiske Studiesamling
København

ESBJERG KOMMUNE SKOLEVÆSENET

Beretning

for skoleåret 1. august 1958—31. juli 1959

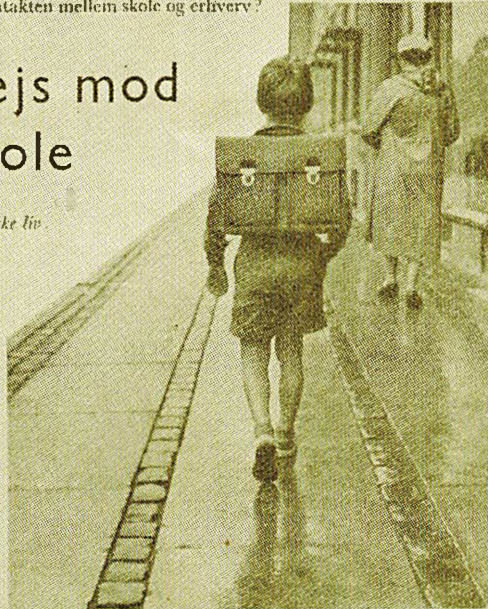
Ved skoledirektør
N. P. ANDERSEN

...e lang og lidenskabeligt. Folketinget har det, men det betyder løstlagt i alle enkelt-ge arbejder med at ud- stuktet. Det er bl. a. ndervisning skal til- p den nye lov giver skolen og det nye toget op til revision. ren fundet det rig- jdlige kontakt mel- at være tilfreds- rvisningsminister ese i interviewet en kreds af per- se problemer tæt vørgsmål:

Howdan bør man udbygge kontakten mellem skole og erhverv?

Undervejs mod en ny skole

*Folk fra skolen og det praktiske liv
giver svar på spørgsmålet*

le forberedelse
ldannelse?

form og læse-
en nye skole-
ne til en frem-

i denne enquete,
og erhvervsfolk
i denne forbin-
iden har forlødt

gave, men fejlen kunne måske også findes hos den modtagende part.

Allerede i folkeskoleloven af 1937 ilt sigtede man, at skolen skulle for- midle overgangen til barnenes fremtidige virke i det praktiske liv, og i loven af 1938 har man yder- ligere understreget dette ønske ved bestemmelsen om, at læseplanerne i hovedskolens ældste klasser skal lægges således til rette, at der tages hensyn til elevernes fortsatte ud- dannelse, og i de efterfølgende fri- villige klasser kan der deles i linjer med direkte hensyntagen til visse hovedgruppers placering inden for erhvervene.

Hvorledes læseplanerne skal ud- formes for at imødekomme hensyn- net, må blive lokalt bestemt, men man kan forudsæ, at et særligt sag- kyndigt udvalg vil komme til at beslutte sig med forslag vedrø- rende læseplaner og undervisnings- materiale til støtte for lokalt initia-

erhvervsgrupper; men det må fore- gå et samarbejde, som det er sket ved tilrettelæggelsen af den tekni- ske forberedelse, mellem erhver- vene, erhvervenes fagskoler og hovedskolen, og der må skabes for- ståelse for, at det også, er andre grupper der værdifulde for sam-

der og drømmen or- som skolen bør frem den gøre, uanset ydre rammer er, nu turdligvis ikke gøre. Jeg hører til dem, en skole bør være sig så galt det kan at man hæmmer dygtigstes udvikling er det at stille de tre begavede ud og ringenes stemmel. De man rethed og us- siden af den norma- men den, der alle- alderen er mere el- get, er der kun for at rehabiliter eksamensfri melle- nite.

Alle ved, hvad v- spiterende lærer ha- også under den m- være trumfkortet. skal hjælpe erhverv- samfundet i de ko- Det er ham, der sk- remeddele sin vid- livets vilkår og i- unge. Det er ham, ges forståelsen af, er, at skagene i- større den er, des- dele. Des bedre nu for at skabe noget i samfundet og sig se.

Det er såvidt je- me en nødvendig livret hjælper lærer i hvert fald med høn- håndværkets og de smidheders betydning. For så omtræ- ket er forsvundet, misforståelse.

Det er tyvantiom-

Drømmen om dåd

*Bliv det lange Nissens. Hvid-
værkstedet.*

De fleste kender sikkert den overraskelse, man søn bybo- føler, når man kommer til at tale med en kvik dreng ved en havn

Administration, ledelse og tilsyn

pr. 1. april 1959.

Skolekommissionen:

Direktør G. Ulrik, formand.
Forretningsbestyrer Børge Johannessen, næstformand.
Fiskeeksportør Hans Clausen.
Gårdejer Jens Chr. Jensen.
Fru Margit Schroll.
Arbmd. Aage Andresen.
Fru Agnes Jensen.
Togfører N. C. Pedersen.
Højskolelærer Henning Rasmussen.
Fru Else Svarrer.
Fru Didde Skogemann.
Fuldmægtig Wiggo Magnussen.
Stadioninspektør Aksel Madsen.
Fru Grete Kodal.
Læge Knud Gregersen.

Byrådets skoleudvalg:

Fiskeeksportør Hans Clausen, formand.
Lektor G. Kjærsgaard Jensen, næstformand.
Fiskeskipper Fr. Lodberg Jensen.
Fuldmægtig fru Luise Prip.
Sagfører Torben Permin.

Skolevæsenets administration:

N. P. Andersen, skoledirektør.
M. Skov Nielsen, ekspeditionssekretær.
Frk. Dagmar Jensen, overassistent.
Frk. Karen Marie Petersen, overassistent.
Fru Lizzi Hansen, kommuneassistent.
Jørgen Frandsen, kontorassistent.
Fru Elfrida Høyer-Nielsen, kontorist.
Frk. Karin Rohr Skov, kontorelev.

Skolevæsenets kontor:

Kongensgade 34².
Telefon 4040.

Skoledirektøren	lokal 340
Ekspeditionssekretæren	» 341
Overassistenten	» 342
Ekspeditionen	» 343

Skoledirektøren træffes skoledage kl. 14—15 undt. lørdag (privat: Havnegade 83, tlf. 1113).

Ekspedition kl. 9—15, lørdag kl. 9—12. Vikaranvisning dog fra kl. 7,30.

De kommunale skoler:

Boldesager skole (B):	Skoleinspektør P. Kromann tlf. 3176.
Danmarksgades skole (D):	Skoleinspektør F. Klintø tlf. 887, priv. 3009.
m. Anneksskolen	
Gammelby skole (Gb.):	Skoleinspektør Sv. E. Løkkegaard tlf. 1592, priv. 4730.
Grådybskolen (Gr.):	Skoleinspektør John Jensen tlf. 3362, priv. 854.
m. pavillonven ved Grådybet (tlf. 4514)	
Jerne skole (J):	Skoleinspektør Ahlmann Nielsen tlf. 1736, priv. 2866.
Rørkjær skole (R):	Skoleinspektør Magne Astrup tlf. 2163, priv. 4536.
Spangsbjergskolen (Sp.):	Skoleinspektør Henry Jakobsen tlf. 5892, priv. 2425.
m. Fuglebakkens skolen (tlf. 5893)	
Stormgades skole (St.):	Skoleinspektør Sv. Å. Werborg, tlf. 289, priv. 1945.
Vestre skole (V):	Skoleinsp. frk. Karen Marie Nielsen tlf. 395, priv. 2036.
m. Vesterhavssk. (tlf. 3913)	
Østre skole (Ø):	Skoleinspektør frk. Margr. Hald tlf. 308, priv. 775.
Veldbæk skole (Vdb.): }	Førstelærer Axel Knudsen
Tourup skole (T): }	tlf. 4384.

Samtlige skoler har kontortid kl. 13—14, undtagen lørdag.

Fælleslærerrådet:

Formand: Skoleinspektør Sv. Å. Werborg, Stormg. skole.

Lærerrådene:

Formand for lærerrådet ved Boldesager skole:	Kommunelærer Niels Nøhr,
» Danmarksgades skole:	Viceinspektør Carl Dirks,
» Gammelby skole:	Viceinspektør Henning Hjuler,
» Grådybskolen:	Viceinspektør E. Lau,

ved Jerne skole:	Overlærer Kaj F. Jensen,
» Rørkjær skole:	Viceinspektør J. Holmberg,
» Spangsbjergskolen:	Viceinspektør H. Rode Petersen,
» Stormgades skole:	Overlærer E. Bøgh Hansen,
» Vestre skole:	Kommunelærer R.s. Bebe Hansen,
» Østre skole:	Overlærer Werner Petersen.

Skolepsykologisk kontor:

Kronprinsensgade 33.
Tlf. 2801 og 2980.

Ledende konsulent for særundervisningen: Erik A. Matthiessen,
tlf. privat 5013.

Konsulent: Harald Rasmussen, tlf. privat 3924.

Et konsulentembede p. t. vacant. Bestrides af klinisk psykolog frk. Inger Jespersen.

Skolepsykiater: Reservelæge fru E. Gram, Vedsted pr. Hviding.

Lægeautoriserede talelærere: Oluf Schultz, Anneksskolen, tlf. 4023,
tlf. privat 3015, Henning Maig. Hansen, tlf. 3087.

Rendbjergghjemmet pr. Egernsund:

(Observationshjem).

Forstander Hans Novrup, tlf. Gråsten 5 17 56.

Skolelægeinstitutionen:

Skolelæger:

L. M. Jakobsen, tlf. 4043, privat 3200.

T. Bangsbo Andersen, tlf. 3459, privat 878. Orlov fra 1. aug. 1959,
vikar læge W. Helms.

Specialister:

Overlæge, dr. med. J. N. Lorenzen, Spangsbjerg Hospital.

Røntgengennemlysninger. Tlf. 1010.

Overlæge S. Fr. Nielsen. Høreundersøgelser. Tlf. 2212.

Skolesundhedsplejersker:

Frk. Beate Hansen, Stormgades skole, tlf. 3589, og Vestre skole,
tlf. 3595.

Frk. Ellen Degn, Rørkjær skole, tlf. 3459, og Jerne skole.

Frk. Anna Justesen, Østre skole, tlf. 3588, og Gammelby skole.

Frk. Helga Christensen, Boldesager skole, tlf. 1882, og
Jerne skole.

Frk. Warla Østbirk, Danmarksgades skole, tlf. 4043, og Veldbæk
og Tourup skoler samt Rendbjergghjemmet.

Frk. Birgitte Bækgaard Knudsen, Grådybskolen, tlf. 4781, og
Spangsbjergskolen.

Skoletandklinikkerne:

Overtandlæge S. Å. Vedel-Petersen, tlf. 1020, privat 873.
Fra 1. nov. 1959 overtandlæge Poul Caspersen.

- Klinikken på Boldesager skole, tlf. 3699.
» » Danmarksgades skole, tlf. 1020.
» » Gammelby skole, tlf. 5448.
» » Grådybskolen, tlf. 3037.
» » Rørkjær skole, tlf. 3459.
» » Stormgades skole, tlf. 3879.

Svaghørnskolonien i Sønderho, Fanø:

Åben i tiden 1. maj—15. sept., tlf. Sønderho 16.

Svaghørnskolonien i Rendbjerg pr. Egernsund:

Åben i tiden 1. maj—15. sept. (feriekoloni og lejrskole), tlf. Gråsten 5 16 34.

Skolebespisningen:

Skolebespisningskøkkenet, Aldershvile Allé 2, tlf. 4378.
Reinar Jessen, tlf. 5834, pr. okt. 1959 afløst af Erik Olsen,
tlf. 4025.

Skolevæsenets socialrådgivere:

Kongensgade 34². Træffetid kl. 8—9 og — undtagen lørdag — kl. 13—14.
Frk. Else Jensen, tlf. 4022.
Fra 1. juli 1959 fru Christiansen, tlf. 4040, lokal 345.

Fortsættelsesskolerne:

Kontor i Anneksskolen, Skolegade 54, tlf. 4737.
Forstander Henry Mogensen. Træffetid kl. 14—15, undtagen lørdag.
Tlf. privat 4640.

Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad:

Fru Margit Schroll. } Valgt af byrådet.
Viceinspektør Arne Jørgensen. }
Skoleinspektør Sv. Å. Werborg. Valgt af fælleslærerrådet.
Murermester Oskar Nielsen. Valgt af arbejdsgiverforeningen.
Fagforeningsformand Chr. Kjeldsen. Valgt af Dansk Arbejdsmands
Forbund.
Fru Lis Hansen. Valgt af byrådet efter indstilling fra Esbjerg husmoder-
forening.
Bogholder Børge Møller Jensen. Valgt af byrådet efter indstilling fra
Esbjerg idrætsforbund.
Assurandør A. Skeem. } Valgt af byrådet efter indstilling fra
Savskærer Rudolf Hansen. } Ungdomsforeningernes fællesråd.

Elektriker Harry Sørensen. Valgt af byrådet efter indstilling fra Arbejdernes oplysningsforbund.
Lærer Reiner Viig Pedersen. Valgt af byrådet efter indstilling fra Ungdomsklubberne i Esbjerg.

Undervisningslokaler.

Antal reelle undervisningslokaler pr. 31. december 1958
(købstadordnede skoler):

Skole	Undervisningslokaler													Faglokaler i alt	Undervisningslokaler i alt	Urcelle rum	Lejede lokaler				
	Hele klassevær.	Halve klassevær.	Tegnelokaler	Geografilokaler	Naturh.-lokaler	Fysiklokaler	Sanglokaler	Gymnastiksale	Småsløjd, hobby	Træsøjllokaler	Metalsøjllokaler	Handarb.-lokaler	Skolekøkkener					Børnehavelok.	Bibliotekslokaler	Lysbilledlokaler	
Boldesager	20	1	1	1	1	1	2		1		1	1	1	1	1	1/2	12 1/2	33 1/2	3		Leje af missionshus
Danmarksgade	22	2	1	2	1	1	3		1		1	1	1	1	1		14	38			
Gammelby	30	5 ¹⁾	1		1	1	3		1	1	1	2	2	1	1	1	17	52		1 bogb.-lokale	
Grådybskolen m. pav. » »	29	5 ²⁾	1	1	1	1	4 ³⁾		1	1	1	2	2	1	2	1	20	54			
	2												1				1	3			
Jerne	26	4	1	1	1	1	3		1		1	1	1	1	1	1	13	43			
Rørkjær	22	2	1	1	1	1	2	1 ⁴⁾	1	1	1	1	1	1	1		14	38			Bespisningskld. forgang til skolekøkken (læsekl.) »lille lærervær.» (læsehoid) mat. rum (tidl. sem. kontor).
Spangsbjergskolen m. Fuglebakkens skolen ...	8 ⁵⁾																	8			Lejet 2 lejligh. på Fuglebakkens (4 undervisningsrum)
Stormgade	21	4	1	1	1	1	2				1	1	1	1	1		11	36			
Vestre skole med pavillon	15	1		1	1		2		1	1	1				1		8	24			
Østre	4							1					1				2	6			
	16	1		1	1	1	2	2 ⁶⁾	1		1			1	1		10	27			1 bhv.-lok. (+ birum) i Englandsbg. 6 kld.
	215	25	7	9	9	8	6	23	6	8	4	11	9	9	10	3 1/2	122 1/2	362 1/2			

¹⁾ Heraf 3 læseh. ²⁾ Heraf 2 stk. ³⁾ 1/3 klassevær. ⁴⁾ Heraf 1 tung. sal. ⁵⁾ Bruges også til alm. undervisning. ⁶⁾ Med grupperum. ⁷⁾ I kælder.

Udvidelse og modernisering

Boldesager skole:

Bygninger: Installation af fjernvarme til bygninger og ændring af opvarmesystem til svømmebassin. Restaurering af inspektørboligen i anledning af inspektørskifte. Installation af lamper i skolegården. Installation af udsugningskanal til klorryd.

Inventar: Anskaffelse af bordplader til brug ved udstillinger etc. Anskaffelse af et antal stole og borde, reoler til arkiv og opslagstavler.

Danmarksgades skole og Anneksskolen:

Bygninger: Bygningsændringer vedrørende nyt håndgerningslokale og modernisering af naturhistorieklasse. Lydisolering af trappeopgang og 4 klasselokaler. Pedelboligen moderniseret og restaureret i anledning af pedelskifte. Lynafleder hovedrepareret. Ny gavl opmuret ved Ungdomsskolens arbejdslokaler. Linoleum pålagt gulve i hørelokale, kontor og gang.

Inventar: Nyt inventar til håndgerningsklasse. Nyt inventar til naturhistorieklasse. 1 sæt skolemøbler. Nye gardiner i lærerværelse, inspektørkontor og enkelte klasselokaler. Udskiftning af el-armaturer i tandlægeværelse og 2 klasselokaler. Udskiftning af rulle madrasser i Anneksskolen. Supplering af møbler til lærerværelse i Anneksskolen. Anskaffelse af vaskemaskine til pedelbolig.

Gammelby skole:

Bygninger: Reparation af hegn omkring boldpladsen. 1 flagstang. Reparation af trappeopgang ved pedelbolig.

Inventar: Skab og reoler i redskabsrum. 1 wienerstige til gymnastiksal.

Grådybskolen og Pavillonskolen:

Bygninger: Opsætning af fodhegn i den store skolegård. Udskiftning af kompressor-motor til tandlægeværelse og sløjdlokale. Raftehegn opsat omkring friluftarealet ved svømmebassin. Reparation af frengerloft.

Inventar: Supplering af Reska-reoler til bibliotek og bogmagasin. 1 værktøjsskab til sløjdlokale. Supplering af bogkasser. Supplering af kortophæng.

Jerne skole:

Bygninger: Installation af badeværelse i pedelbolig m. v.

Inventar: Fornyelse af redskaber til gymnastiksal. 10 bogkasser og 8 sætkasser.

Rørkjær skole:

Bygninger: Ombygning af kælderlokale til metalsløjdværksted. Installation af vask i fysiklokale. Lydisolering af skolekøkken og klasser. El-installation i forbindelse med nedsænkede lofter. Fornyelsen af hegn ved sportspladsen.

Inventar: Udskiftning og fornyelse af el-armaturer. Modernisering af sløjdlokalet. 1 svingtavle. Nymontering af tavler. Inventar til metalsløjdværksted. 1 stk. springbrædt. Stiger til magasin i gymnastiksal.

Stormgades skole:

Bygninger: Reparation af hovedtrappe med nye trinflader og skinner. Modernisering af naturhistorie- og geografilokale. Nyinstallation af toi-

let i tagetagen. Hovedreparationer ved pedelbolig i anledning af pedel-skifte.

Inventar: Nye gardiner i lærerværelse. Nye skolemøbler til naturhistorie- og geografilokale. 1 skab til naturhistorielokale. 1 reol til børnehavelokale. 6 lærerstole. Persiener til skolekøkken. 1 værktøjsskab til sløjdelokale. Fornyelse af el-armaturer i klasselokaler. 1 reol til bibliotek.

Skolepsykologisk kontor:

Inventar: Nye gardiner.

Vestre skole og Vesterhavsskolen:

Bygninger: Ombygning af lærerværelse samt nyindretning af garderobe toiletter, thekøkken og stileretningsrum.

Inventar: 1 sæt skolemøbler. 50 stole til salen. Reoler i viceinspektørens kontor samt materialrum. Delvis nymontering af lærerværelse. Nyt el-armatur til 3 klasser og lærerværelse m. m. 2 stk. gummimåtter. Reska-reol til lærerværelse. 1 skab til børnehavelokalet i Vesterhavsskolen. Håndboldmål til sportspladsen.

Veldbæk og Tourup skoler:

Bygninger: Nye forsatsvinduer til 1 klasse. Nyt tag på udhus ved Veldbæk skole.

Inventar: Nye ribber til gymnastiksal. 1 sæt klassemøbler.

Østre skole:

Bygninger: Isolation af vægge i lille gymnastiksal. Loftsisolation i 3 klasseværelser. 2 håndvaske leveret og opstillet. Installation af nye el-grupper.

Inventar: 1 sæt skolemøbler. 1 wienertige. Skab i gymnastiksal. Opslagstavle. 15 m bænke i gården. Udskiftning af el-armatur. 5 stole til læseklasse.

Feriekolonierne.

Sønderho:

Bygninger: Installation af 1 stk. håndvask. Installation af 1 stk. brandopstander ved vejen. Indhegning af legepladsen. Regulering og tilsåning af pladsen foran hovedbygningen. Opsætning af vægpaneler i spisestue og læseværelse.

Inventar: 1 stk. dobbelt gyngesving til legepladsen. 5 fag gardiner.

Rendbjerg:

Bygninger: Nye korkgulve i 2 stuer. Nyt gulv i skolestuen. Installation og levering af en gasvaskekedel.

Inventar: Hovedreparation af køjer. 2 stk. gummimåtter.

Rendbjerg hjemmet:

Bygninger: Installation af lynaflederanlæg på ejendommen. Installation af 2 stk. udvendige lamper. Linoleum pålagt trappe og gange. Broncetætningsslister påsat vinduer.

Inventar: Nye gardiner. 1 stk. gasbageovn.

Udlån af lokaler.

Boldesager skole:

EGF, B 47, Fremad, Esbjerg vægtløfterklub, Aftenskolen, AOF, LOF, KFUM, KFUK-spejderne, Venskabsforeningens orkester, Esbjerg svømmeklub.

Danmarksgades skole:

AOF, FOF, LOF, Arbejdsteknisk skole, Arbejdernes samaritterforening, Røde kors, Esbjerg husmoderforening, EGF, KFUM, Kristeligt sangkor.

Gammelby skole:

DUI, FDF, KFUK-spejderne, ØB, Søndagsskolen, Jerne idrætsforening.

Grådybskolen:

AOF, Socialpædagogisk forening, Esbjerg årskursus, Arbejdernes samaritterforening, Esbjerg og omegns skolescene, Arbejdernes boligforening, Esbjerg lærerforening, FDF, DUI, Spejderne, Civilforsvarsforbundet, Kommunalfunktionærforeningen.

Jerne skole:

Jerne idrætsforening, Jerne mandskor, Jerne damekor, AOF, Aftenskolen.

Rørkjær skole:

Esbjerg gymnastikforening, »Posten«, Aftenskolen, Esbjerg seminarium, Cykelklubben »Sport«, Bueskytteklubben.

Spangsbjergskolen:

AOF.

Stormgades skole:

»Hermod«, Aftenskolen, Esbjerg årskursus.

Vestre skole:

AOF, Arbejdersangforeningen, Kvindeligt arbejdersangkor, Venskabsforeningen, FOF, DUI, Esbjerg postbudes orkester, B 47, EAF, FDF.

Østre skole:

»West side«, LOF, AOF, FOF, fru Hartvig Niensens studiekreds og kosmiske analyser, Aftenskolen, Esbjerg husmoderforening, Defektricekursus, Jernbancorkestret, EBBK, EFB, Politiets badmintonhold, Peder Pedersens firmahold, Lottekom. nr. 313, Studieorkestret.

Begivenheder i skolernes liv.

Boldesager skole:

- 1/8 1958: Peter Kromann udnævnt til skoleinspektør.
 27/8 1958: Miss C. M. Foundhere og miss Varney Yorks så på børnehave.
 3/9 1958: Mr. Lesley Peatfilld, Grimsby, overværede og deltog i engelskundervisningen.
 3/12 1958: Guldager skolekommission og skoleudvalg så på skolebygninger.

Forældremøder, fastelavnstfest, klassefester, skolekomedie: »Hovedsagen er, at man er rask.« Skolevæsenets kor og orkester gav en koncert for forældre og de ældste elever. Skoleudflugt til »Skyttehuset«.

Grådybskolen:

Konfirmandfest, 3 fastelavnstfester, 6 × skolekomedie, 10 forældremøder (for enk. klasser eller klassegrupper), 4 møder med præfekerne.

Jerne skole:

Indflytning i nye lokaler 27. oktober 1958.

Rørkjær skole:

Skolekomedie: Astrid Lindgreen: »Hovedsagen er, at man er rask.« IIIc klassens udveksling med tilsvarende klasse fra Hamborg. Som sædvanlig: Konkurrence om skolemesterskab i gymnastik.

Spangsbjergskolen:

Skolen taget i brug 12. august 1958. Inspektøren indsat i embedet 1. oktober 1958. Forældremøder for eleverne i 1.—5. kl. De store på udflugt til Kongebrogården, de små til Strandskoven.

Stormgades skole:

- 2/12 1958: Besøg af gymnastikinspektør Brøchner.
 20/1 1959: Foredrag af kaptajn Løber: På det åbne hav under Dannebrog før og nu.
 3/2 1959: Svensk rejselektorbesøg: Folkskollärary Tage Gruth, Stockholm.
 14—15/2 1959: Ved den årlige fastelavnstfest opførte eleverne ved 3 forestillinger »Aprilsnarrene« for elever og forældre.

Østre skole:

- 10/9 1958: Viceinspektør H. Hansens 40 års jubilæum.
 22/9 1958: Niels Gram, IVx, fik bogpræmie ved FN-udstilling.
 11/10 1958: Konfirmandfest.
 30/11 1958: Skolens hold vandt »Kvikke hoder« konkurrence ved julemessen.
 6/12 1958: Skolekoret sang ved gudstjenesten i Vor Frelsers kirke.

- 11—13/12 1958: Dramatisk Club opførte »Julegæsterne«.
 23/3 1959: Edith Trab, realkl., vandt Englandstur ved stilkonkurrence (UNESCO).
 7/4 1959: Møde for 5. klassernes forældre.
 1/4 1959: Erik Vind: 25 års jubilæum.
 4—5/4 1959: Dramatisk Club opførte »Aprilsnarrene«.
 29/4 1959: Sangaften.

Lærerpersonalet.

Ved skolevæsenets købstadordnede skoler var der for skoleåret 1958—59 normeret følgende embeder:

Skoledirektøren	1
Skoleinspektør (herunder 1 konsulent for særundervisning)	11
Viceinspektører (herunder 2 konsulenter for særundervisning)	23
Talelærere	2
Faste lærere*)	175
Faste lærerinder*)	148
Timelærere	9
Timelærerinder	18
Faste vikarer	15

I alt ... 402

*) 80 er normeret som overlærere.

Til- og afgang i lærerpersonalet i skoleåret 1958—59.

	Tilgang	Afgang på grund af				
		Ansættelse under andet skolevæsen m. v.	Indgåelse af ægteskab	Alder	Anden ansøgt afsked	Dotsfald
Skoleinspektører, herunder konsulent for særundervisningen						
Viceinspektører, herunder konsulenter for særundervisningen		1		1		
Overlærere				2		
Lærere og aspiranter	10	1			2	1
Lærerinder og aspiranter	8	1	1			
Timelærere	3				1	
Timelærerinder	4		1		1	
Faste vikarer		1				

Lærerpersonalets fraværelse i skoleåret 1958—59.

Måned	Lærere			Lærerinder			I alt timer Læ. + Læi.
	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	
August	166	423	589	463	135	598	1187
September	548	1549	2097	548	254	802	2899
Oktober	802	670	1472	788	232	1020	2492
November	670	657	1327	1279	351	1630	2957
December	446	315	761	1068	163	1231	1992
Januar	577	406	983	1096	388	1484	2467
Februar	857	550	1407	1274	540	1814	3221
Marts	940	605	1545	1111	660	1771	3316
April	779	555	1334	1137	599	1736	3070
Maj	264	270	534	976	516	1492	2026
Juni	132	328	460	809	435	1244	1704
I alt	6181	6328	12509	10549	4273	14822	27331

	Antal undervisningstimer		Fraværelse	
	Pr. uge	Omregnet til årligt antal timer	Timer	%
Lærere	6740	259490	12509	4,82
Lærerinder	4865	187302	14822	7,91
I alt	11605	446792	27331	6,12

I de under lærerinders sygdom anførte timer er indeholdt 1922 timer, der skyldes svangerskab og fødsel. Dersom dette antal timer fradrages i anførte antal timer, vil lærerinders fraværelse i % udgøre 6,89.

I de under anden årsag anførte timer er indeholdt 2376 timer for lærere under militærtjeneste, 479 timer for lærere og 26 timer for lærerinder under orlov og 3377 timer for lærere og 4101 timer for lærerinder under kursus.

Jubilæer.

Skoleåret 1958—59.

40 år.

1/9 1958: Overlærer H. R. Brandt, Danmarksgades skole.
13/9 1958: Viceinspektør H. A. Hansen, Østre skole.

25 år.

29/1 1959: Overlærer Arne S. Schmidt, Boldesager skole.
1/4 1959: Skoleinspektør M. Astrup, Rørkjær skole.
1/4 1959: Overlærer Erik Vind, Østre skole.

Møder.

Der har i skoleåret været afholdt 14 skoleinspektørmøder, 94 lærerrådsmøder og 55 lærermøder.

Lærernes videreuddannelse.

Som tidligere år har lærerpersonalet i prisværdig høj grad gjort en indsats for at dygtiggøre sig.

I denne beretning, side 77, er fortalt om virksomheden inden for Esbjerg årskursus, 32 kolleger har udnyttet sommerferien til kortere eller længere kursus.

Fortegnelse over læreres deltagelse i feriekursus i sommeren 1959.

Nr.	Navn	Kursus	Tidsrum
1.	Hansen, Ketty I.	gymnastikkursus	13/7—25/7
2.	Hansen, R. Bebe	for ungdomsskolelærere	3/8— 8/8
3.	Jensen, Anna Elisabeth ..	håndarbejds kursus	15/6— 4/7
4.	Jensen, Bent Otto	matematikkursus	29/6—11/7
5.	Jessen, Hjørdis	tegnelærerkursus	29/6—25/7
6.	Jørgensen, Anton B. M. ..	2. sløjdkursus, Askov	29/6— 1/8
7.	Kjær, Herdis Vinther	håndarbejde	6/7—25/7
8.	Kløft, Frida	Folkemusikskolers sommerstævne, Ry	2/8— 9/8
9.	Martinsen, E.	sang- og musikkursus	1/8— 7/8
10.	Mikkelsen, K. Bang	lærerstævne, Sonnenberg	20/7—29/7
11.	Mortensen, Hemming	Naturlehre und Naturkunde i Göttingen	12/7—18/7
12.	Mortensen, Kai	sløjdkursus	29/6— 8/8
13.	Nielsen, Bent Ove	matematikkursus	29/6—11/7
14.	Nielsen, Ellen S.	socialpædagogisk uge	1/8— 8/8
15.	Nielsen, Heinrich Loof ...	fysikkursus, Göttingen	12/7—19/7
16.	Nielsen, Helly Br.	gymnastikkursus	3/8— 7/8
17.	Nielsen, Henning	tegnkursus	27/7— 8/8
18.	Nielsen, Karen M.	fysikkursus, Göttingen	12/7—18/7
19.	Nielsen, Ole Jerg	tyskkursus, Salzburg	6/7—25/7
20.	Nordholt, Gudrun	Folkemusikskolers sommerstævne, Ry	2/8— 9/8
21.	Pavar, Bernhard	tegnkursus I	29/6—25/7
22.	Pedersen, Johs. N.	tegnelærerkursus	30/6—25/7
23.	Pedersen, Poul Erik	engelskkursus	29/6—11/7
24.	Schmidt, Hans Carl	matematikkursus	28/6—12/7
25.	Schmidt, Jonna Gott	gymnastikkursus	13/7—25/7
26.	Schmidt, Knud O.	sløjdkursus	29/6— 8/8
27.	Stender, Ulla K.	tyskkursus, Salzburg	6/7—25/7
28.	Søndergaard, Kirsten	gymnastikkursus	13/7—25/7
29.	Sørensen, A. Lehmann ...	sløjdlærerkursus	29/6— 1/8
30.	Sørensen, Gunnar Aagaard	metalsløjdkursus I	29/6—18/7
31.	Timmermann, Robert	småbørnsundervisning	29/6—11/7
32.	Thorstensen, Carlo	fysikkursus	29/6—11/7

Overview over instruktionskursus, foredrag m. v.

11. august 1958: Instruktionskursus vedr. undervisningen i dansk i 1. klasse med kommunelærer Knud Hermansen, Emdrupborg.
12. august 1958: Instruktionskursus vedr. undervisningen i regning i 1. klasse med skolepsykolog Sv. Færgemann, Søborg.
3. oktober 1958: Besøg på Esbjerg museum med henblik på museets pædagogiske muligheder.
14. oktober 1958: Foredrag med demonstration. Aktivisering af historieundervisningen. Instruktør: fru Grethe Ebbesen, Skårup.
19. november 1958: Foredrag om undervisning i og bedømmelse af dansk stil med rektor Erik Oxenvad, København.
3. november 1958: Foredrag af redaktør Mogens Rasmussen, København: Skolen og erhvervslivet.
18. november 1958: Foredrag om de store årganges problemer af lederen af Arbejdsmarkedskommissionens sekretariat, kontorchef Per Kirstein.
2. december 1958: Foredrag af statskonsulenten for folkeskolen og seminarierne, K. Helveg Petersen: Den nye skolelovs krav og tilbud.
22. januar 1959: Jagtkonsulent Bjerg Thomsen, Kalø: »Det Vestjylland, der forsvinder.«
19. februar 1959: »Hvis jeg havde ham her.« Spørgeaften med skoledirektør N. P. Andersen.
13. marts 1959: Instruktionskursus i formskrift med overlærer, frk. V. Heidemann, Esbjerg.
18. marts 1959: Højskoleforstander, cand. polit. Ivar Nørgaard, Esbjerg: »Er den øgede fritid en velsignelse eller en forbandelse?«
20. april 1959: Seminarieforstander Holger Påskesen, Skive: »Skolens målsætning.«

Studierejser til venskabsbyer.

Studierejse til Eskilstuna.

Efter at vi i sommeren 1956 havde lejlighed til at besøge skolehjemmet Lindöy ved Stavanger, har vi haft lyst til at besøge vor svenske venskabsby for der at erfare noget om, hvad der gøres for elever, der af en eller anden årsag ikke kan følge undervisningen i skolerne eller er anbragt udenfor hjemmene, ligesom vi også gerne ville besøge en feriekoloni.

Vi bestemte os til at tage turen først i sommerferien, da en længere rejse i skoletiden virker generende i vort specielle arbejde.

I Eskilstuna blev vi modtaget af skoledirektør Pär Skallström, med hvem vi havde en længere samtale. Da vi senere blev præsenteret for lederen af børneværnet, hr. Wernirus, blev vort arbejde på Rendbjerg-hjemmet genstand for en længere drøftelse. Sammen med hr. Wernirus besøgte vi et kommunalt børnehjem, der nærmest svarer til Esbjerg børnehjem, og et pigehjem, der er indrettet til ti piger over 15 år. Hjemmet, der sorterer under børneværnet, er indrettet på første sal i en stor kommunal ejendom og har været i gang i to år. Vanskeligt stillede piger fra byen har her under ledelse af et forstanderpar fået trygge og velordnede forhold, så de er i stand til at uddanne sig på forskellige om-

råder. Børneværn fra andre kommuner kan mod betaling, og såfremt der er plads, få unge piger på hjemmet, der såvel som børnehjemmet var indrettet og udstyret uden skelen til pengepungen.

Sammen med forstanderen for specialundervisningen, hr. Arne Hellberg, havde vi lejlighed til at drøfte arbejdet i specialklasserne og fik forevist forskellige skoler.

Med viceskoleledsindvalgt Oscar Solgren var vi en dag i Malmköping for at besøge den store idrætslejr »Malmhed«.

Rejsen sluttede med uforglemmeligt besøg i Barnbyn Skå ca. 40 km vest for Stockholm.

For turen bringer vi de bevilgende myndigheder i Esbjerg og de imødekommende skolefolk i Sverige en hjertelig tak.

Ketty og Hans Novrup.

Studierejse til Stavanger.

Man vadede i ankelhøjt snesjap fra båd til banegård i Kristiansand; langs jernbanen i højderne lå sneen endnu uberørt; på Jæren var jorden nøgen og forårsbrugelig, og i Stavanger mødtes man af det første varmende forårspust.

Allerede ved ankomsten i mørkningen den 15. marts blev jeg mødt af hjertelig norsk gæstfrihed. Lærer Kåre Dreyer Dybdahl fra Framhaldsskolen tog imod og havde i sit hjem arrangeret et hyggeligt samvær med familie og kolleger, så den fremmede ikke ret længe fik lov at føle sig fremmed.

Men det var kun det første led i en kæde af gæstevenlighed og imødekommelse, der kom til at præge opholdet i Stavanger.

I første omgang var det Framhaldsskolen, interessen samlede sig om, og jeg havde gennem næsten to dage lejlighed til at følge skolens liv på nærmere hold.

Framhaldsskolen er på mange måder med til at præge skolebilledet i Stavanger. Den har til huse i to markante hvide bygninger, frit liggende mellem mindre huse i den centrale del af byen. Men også på anden måde er Framhaldsskolens placering god.

I Stavanger forlader kun ca. 4 % af eleverne skolen efter det syvende skoleår. Resten af eleverne fortsætter den frivillige undervisning, enten på realskolerne eller på Framhaldsskolen, der som sin del tager ca. 52 % af eleverne til undervisning i det ottende og niende — og nu også tiende skoleår. Da jeg besøgte skolen, havde den ca. 800 elever fordelt på 30 klasser.

Undervisningen på skolen er liniedelt. I det ottende skoleår, skolens 1.-klasser, er denne deling meget lemfældig, hvorefter den træder meget tydeligt frem i 2.-klasserne. Her deles eleverne i håndværkerlinie, butikslinie, handelslinie, søfartslinie og huslig linie.

Man lægger dog på skolen stærk vægt på, at denne deling ikke må blive for skarp og afgjort og derved virke bindende, når de unge skal vælge erhverv. Dette opnås ved på alle linier at lægge meget stor vægt på de almene kundskaber i undervisningen.

Selvsagt er der nogen afgang ved overgangen fra det ottende til det niende skoleår, ca. en fjerdedel af eleverne forlader på dette tidspunkt

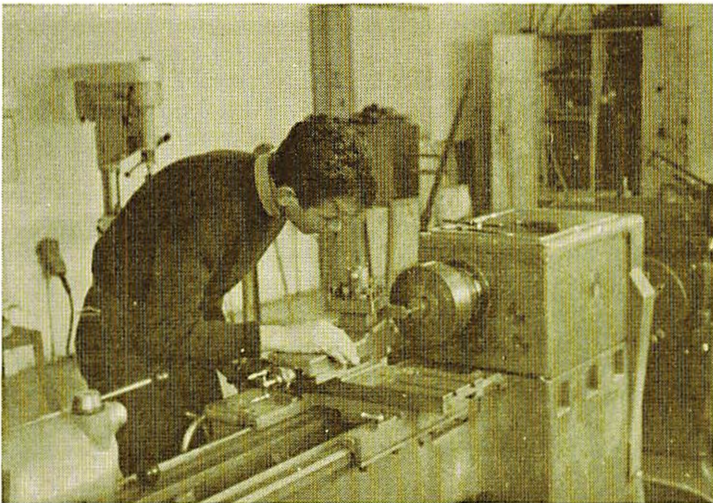

Framhaldsskolens markante hvide bygninger.

skolen, men skoleåret 1958—59 kunne gennemføres med 13 klasser i niende skoleår. Disse klasser havde fordelt sig med 3 handelsklasser, 4 butiksklasser, 3 håndværkerklasser, 2 huslige klasser og 1 søfarts-klasse.

Af disse havde kun handelsklasserne et direkte oplæringsigte, idet det fra disse klasser er muligt at aflægge en del af handelsmedhjælper-eksamen.

Under besøget på Framhaldsskolen havde jeg lejlighed til at over-være nogle timer i 1.-klasser, blandt andet modersmålsundervisning

Der arbejdes ved drejebænken i metalklassen.

Et hjørne af den veludstyrede øve-butik.

og at følge undervisningen i 2.-klassernes liniefag så vidt, at jeg kunne danne mig et billede af den soliditet, der blev lagt for dagen.

Ved linieundervisningen sprang det i øjnene, at man i meget høj grad benytter sig af værktøjer og maskiner direkte hentet fra »det virkelige liv«: drejebænke og svejseapparater i metalværkstederne, båndsav m. m. i træsløjdværkstedet.

Butiksliniens øve-butik var særdeles veludstyret med glasdiske og reoler med attrap-varer, moderne vægte — endog selvbetjeningsgondoler savnedes ikke. Butikken var inddelt i en afdeling for kolonial og en for manufaktur og skotøj. Et glimrende sted af få det første indtryk af butiksarbejde.

Søgutternes klasse virkede festlig og maritim med sin drejelige ror-gængerplads ved siden af katederet og spraglede signalflag under loftet.

En velmonteret øvelejlighed og det moderne skolekøkken afrundede billedet af, at der også stod materiel kvalitet bag undervisningen, der i sit hovedsigte så afgjort har held til at lette overglidningen fra skole til fremtidens arbejdsplads.

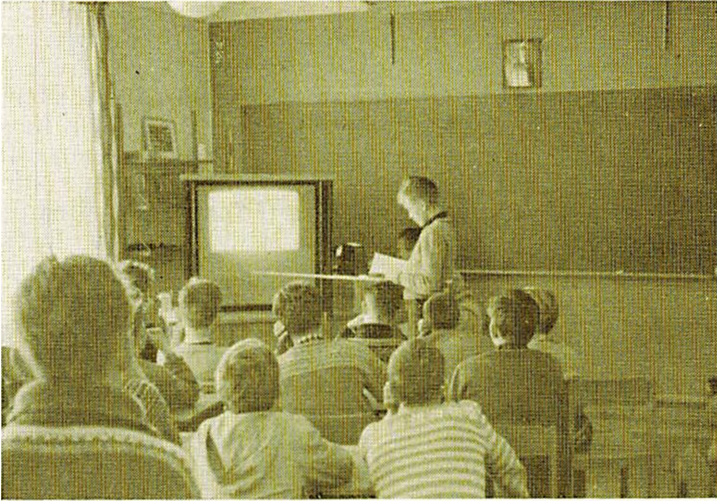
Foruden besøget på Framhaldsskolen havde jeg om tirsdagen på skoleinspektør Ree Petersens kontor lejlighed til at hilse på en kreds af de lærere, jeg i de kommende dage ville komme i forbindelse med og til om aftenen i et hyggeligt lærerhjem at »snakke skole« med norske kolleger.

Onsdag blev udflugtsdag.

Efter et formiddagsbesøg på Ullanhaug skole inviteredes på biltur ad Jærens forårssprælske veje, der stillede store krav til såvel bilens som førerens, lærer Torleiv Viks, kondition.

I Egersund aflagde vi besøg i »Bakkebø«, de evnesvages eget lille samfund.

Skaberen og lederen af denne »by for evnesvage«, Leiv Tveit, fortalte under rundgangen »Bakkebø«s særegne historie: Vokset op efter

okkupationen i en samling forladede tysker-barakker, med en økonomi underbygget af efterhånden seks millioner kroner skaffet gennem spontane indsamlinger overalt i Norge — statens tilskud har beskedent indskrænket sig til en halv million — efterhånden bygning for bygning, værksted for værksted, med de evnesvages egen arbejdskraft som en væsentlig faktor omskabt til et hyggeligt lille bysamfund med de fleste af et samfunds normale organer.

Som en fællesnævner for alt, vi så på »Bakkebø«, stod en glad aktivitet. Overalt, på vejene, i værkstederne, i undervisningslokaler og i legestuer, udfoldede arbejdsglæden og aktiviteten sig myretueagtigt. På alle måder bekræftede synet Leiv Tveits grundtanke: »Det er mere følelserne end intelligensen, der er bestemmende for mennesket.« — Derfor er »Bakkebø« ikke nogen anstalt, men et samfund.

Onsdag aften overværede jeg et skolestyrelsesmøde på den nybyggede Eiganes skole. Skolestyrets formand udtalte under mødet sin glæde over skolesamarbejdet mellem Stavanger og Esbjerg og understregede, at man også fra norsk side lagde stor vægt på dette samarbejde.

Efter mødet var der rundgang på skolen, der er bygget efter pavillon-systemet med klasseværelserne liggende gruppevis ud fra en samlende midtergang. Klasseværelserne er store, lyse og luftige med trækonstruktioner som et særdeles smukt og fremtrædende træk i arkitekturen.

Dagen efter aflagde jeg besøg på Solvang skole, hvor jeg hos lærer Espedahl havde lejlighed til at følge undervisningen i en syvende klasse. I en af timerne — en historietime — holdt en af eleverne lysbilledforedrag for kammeraterne og skilte sig både sagligt og frisk fra opgaven (se ovenstående billede).

Men endnu et skolebesøg var på programmet denne dag. Om eftermiddagen fulgte jeg skoleinspektør Ree Petersen på et skolebesøg på Buøy, få minutters færgesejls fra bycentret, og om aftenen var jeg gæst i skoleinspektørens gæstfrie hjem.

Freitag — den sidste dag i Stavanger — havde jeg lejlighed til at

stifte nærmere bekendtskab med den norske erhvervsvejledning. Yrkesrettleder Sverre Svendsen havde beredvilligt stillet sig til min rådighed, og efter et formiddagsbesøg på Framhaldsskolen havde jeg under hans førerskab lejlighed til at aflægge besøg på Norsk Hermetikfagskole og på den imponerende nye navigationsskole, der ligger på en klippeknupe ud mod fjorden. Begge disse skoler imponerende ved deres fine og moderne undervisningsudstyr, der næppe findes magen mange steder. Samtidig blev der — dels på erhvervsvejledningskontoret og dels i Sverre Svendsens hjem — lejlighed til at drøfte problemerne omkring de unges overgang fra skole til erhvervsliv, der på mange punkter er ens i Norge og i Danmark. Derved fik studierejsen også sin afrunding, idet det først og fremmest var den norske løsning af disse problemer, interessen havde samlet sig om.

Ladet med mangfoldighed af inspirerende indtryk forlod jeg Stavanger fredag aften — men ikke uden kamp. Størstedelen af »stavangringerne« syntes at være på flugt fra byen med bane, bus, båd og bil. Overalt rygsække, ski og sportsklædte nordmænd med ferieglimt i øjnene. Hvor kunne en sagesløs dansker også vide, at man stod foran det, som næstefter 17. maj og sprogstriden sætter de største masser i bevægelse i Norge: Påsken var lige brudt ud!

Må jeg sluttelig rette en varm tak til de myndigheder, der gjorde studierejsen til Stavanger mulig — og til de mange kolleger i Stavanger, der gjorde den til en oplevelse.

Finn Staugård.

Studierejse i Sverige.

I skoleåret 1958—59 tildelte undervisningsministeriet mig et stipendium af tipsmidlerne til at foretage en 14 dages studierejse i Sverige.

Formålet med denne rejse skulle være at undersøge, hvorledes den svenske skole formidler *barnets overgang fra skole til samfund og erhverv*.

Følgende spørgsmål havde derfor særlig interesse for mig:

Hvorledes er forholdet mellem den almene og den begyndende faglige uddannelse i skolens sidste år?

Hvorledes foregår liniedelingen?

Hvorledes virker 9. årig obligatorisk skole?

Hvorledes er undervisningen i Samhälle tilrettelagt?

Hvorledes gives erhvervsorientering i skolen?

Rejsen strakte sig over tiden 22. oktober—2. november incl., og jeg besøgte byerne Stockholm, Södertälje, Eskilstuna og Göteborg; jeg havde alle steder inden afrejsen kontaktet skolefolk og folk inden for arbejdsmarkedet og »arbejdsformidlingen«.

Gennem byråsekretær A. Borelius, Skolöverstyrelsen, og undervisningsråd frk. Nordbö, Skolöverstyrelsens forsøgsafdeling, arrangeredes i Stockholm skolebesøg på Norra Ångby skolan og på Nytorps enhedsskola, hvor jeg overværede undervisning i samfundslære med erhvervsorientering i 8. og 9. klasser. Med hjælp af konsulent Allander og inspektør Curt Ström, Arbetsmarknadsstyrelsen, og inspektør Lageby og

assistent A. Börgerud, Arbetsförmedlingen, fik jeg et indblik i organiseringen af den individuelle erhvervsvejledning, ligesom der herfra arrangeredes besøg på skoleværksteder og til fabrikker, hvortil var udsendt elever fra 8. og 9. klasser i erhvervspraktik.

I Södertälje fik jeg af yrkesvalslärary Lindkvist en indgående forklaring af erhvervsorienteringen i Södertälje samt af organiseringen af enhedsskolen, og sammen med rektor Stenbom førtes indgående drøftelser; desuden aflagdes her besøg hos »udstationerede« elever i en købmandsforretning, hos en damefrisør og i en radioforretning, ligesom der blev lejlighed til at drøfte elevudsendelsen med den mand indenfor forretningsverdenen, der fremskaffede de nødvendige »pladser«.

I Eskilstuna besøgte jeg Djurgårdsskolan, Fristadsskolan og Fröslundsskolan, og alle 3 steder havde rektorerne arrangeret besøg i klasserne, hvor jeg fortrinsvis overværede timer i 8. klasse (Eskilstuna har først 9. klasse fra næste år): modersmål, engelsk, fysik; desuden aflagdes alle steder besøg i særlokaler, og jeg deltog sammen med børnene i skolebespisningen samt søgte orientering om skolernes fritidsvirksomhed.

I Göteborg overværede jeg på Karl Johanskolen undervisningen i de frivillige 9. og 10. klasser på handelslinien i maskinskrivning, tysk og regning, og på Ånässkolan fik jeg en indgående orientering om den på denne skole fuldt gennemførte 9-årige enhedsskole (rektor Nyrén); desuden aflagdes besøg på en »yrkesskola«, hvor jeg overværede teoretiske timer (handelsregning og handelslære) i en butiksklasse og i en kontorklasse (9. skoleår), der p. t. var ude i erhvervspraktik. Jeg var med til en time i teoretisk erhvervsvejledning på Bräckesskolan, og yrkesvalslärary Wallhede, Rambergsskolan, foreviste skoleværksteder med arbejdende elever fra 9. klasse, og jeg var med ved afslutningen af en dags undervisning for 9. klasse på den huslige linie.

Alt i alt har jeg hørt og set meget om løsningen i Sverige af de problemer, der knytter sig til elevernes overgang fra skole til samfund (herunder erhverv) — samt om andre almene skoleproblemer — og jeg håber, mine erfaringer kan blive mig til gavn, dels som lærer, dels som skoleleder og dels som formand for Fælleslærerrådet i Esbjerg.

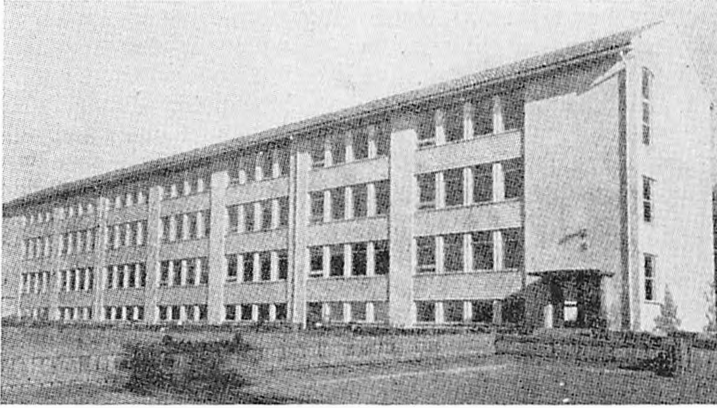
Sv. Å. Werborg.

Studierejse Esbjerg—Stavanger.

Med Bjørnstjerne Bjørnsons ord: Ud, vil jeg! ud! o, så langt, langt, langt over de høje fjelde! rejste jeg en regnfuld aprildag til digterens land, ikke så langt ganske vist, men dog over Norges vældige fjeldnatur. Heldigvis holdt det op med at regne, og flyvemaskinen fløj sikkert i strålende solskin over skærgård og klipper.

Jeg skulle besøge Stavanger i 4 dage, og havde der været tid, havde jeg sikkert vovet at bestige Stavangers fjeldtoppe; men på 4 dage kan man kun nå halvvejs at få modet til det. Det var langt behageligere at sidde i en bil og køre ud i fjeldlandskabet sammen med norske kolleger for ikke at tale om hyggen ved at spise hummer i et lille idyllisk fiskerleje.

Umiddelbart før jeg kom til Stavanger, havde man i byen fornemmet suset fra Vesterhavel, idet Finn Staugård havde gæstet byen, og han

Framhaldsskolen i Stavanger.

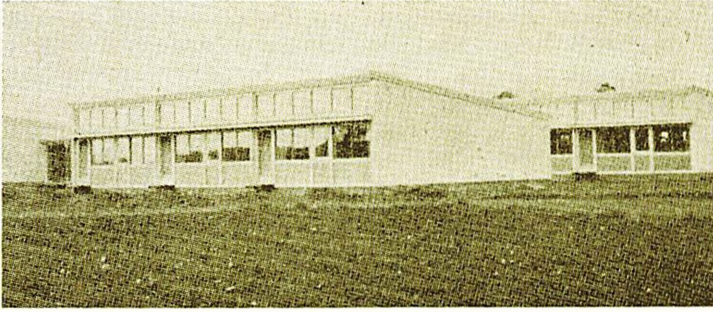
havde, efter hvad jeg forstod, været inde på nogle af de samme problemer, som jeg ønskede belyst. Det var derfor lidt vanskeligt for Stavangers skolemyndigheder at finde faglige emner, som var uafhængige af Finn Staugårds, og som tillige lå inden for mit interessefelt. 4-dages snusen rundt kan kun give overfladiske indtryk, og når man så, som jeg gjorde det, oven i købet spreder sig over flere emner, ja, så er det ligefrem lidt af et vovestykke at skulle skrive, hvilket fagligt udbytte man har fået af opholdet.

Jeg håbede at blive en overbevist formskrifttilhænger, men det gjorde jeg slet ikke. Tværtimod fortalte man mig, at man i skolerne så småt var ved at gå bort fra formskrift, og i flere tilfælde, fordi det ikke var en ideel skrift til hurtig og samtidig læselig håndskrift ude i erhvervslevet. Det lykkedes mig ikke at nå til andet resultat til trods for, at jeg benyttede enhver lejlighed til at »overfalde« norske kolleger og spørge om deres syn på formskriftsystemet. Et nyt skriftsystem er imidlertid ved at vinde frem: »Skriveboka« ved Anna Aas Bakke (Halvorsen og Larsens forlag). På begynderstadiet arbejdes med trykte store og små bogstaver; og ud fra dem opbygges enkle typer af skrevne bogstaver, så at skriftsystemets retning er lodret som formskriftens og bogstavformerne lig skråskriftens. Begynderbøgerne er rigt illustrerede og grundigt udarbejdede. Jeg skal indrømme, at jeg er meget opsat på at prøve systemet i praksis herhjemme.

Jeg besøgte flere skoler og havde også den glæde at aflægge en ikke endnu færdigbygget skole, Eiganes skole, et besøg. Foreløbig var der kun kvindelige lærerkræfter ved skolen, og de 10 unge lærerinder, der havde deres daglige gerning der, hævdede, at de havde det vældig hyggeligt sammen, foruden at de var indstillet på at udføre deres daglige arbejde effektivt. Jeg forstod, at man fra skolemyndighedernes side var spændt på at spore virkningen af udelukkende kvindelig arbejdsindsats på en skole. Opholdet var for kort til, at jeg havde lejlighed til at følge forsøget, men da jeg stadig står i forbindelse med Stavanger, vil jeg være interesseret i at følge det frem i tiden.

Der sker i Stavangers skoler ingen deling af børnene efter 5. skoleår;

Eiganes skole.

de fortsætter sammen i 7 år, og de elever, der har evner og anlæg for det, har i 6. og 7. skoleår engelsk. Desværre fik jeg kun lejlighed til at overvære engelskundervisningen i en eneste 6. pige klasse. De havde engelsk 5 timer om ugen, og standpunktet i faget for denne udelte klasse lå jo naturligvis højere end for en af vore 6. klasser; eleverne var f. eks. dygtige til at samtale på sproget. Jeg havde ikke tid til at høre flere læreres erfaringer om arbejdet i de udelte klasser; lærerinden, som jeg besøgte, var tilfreds med ordningen. Efter 7 års skolegang forlader ca. 3 % af eleverne folkeskolen med en eksamen i norsk, regning og engelsk. Ca. 45 % går i realafdelingen med tilknytning til gymnasiet, og de resterende ca. 52 % fortsætter Framhaldsskolen med. Det må endvidere bemærkes, at realafdelingen ikke findes under samme tag med folkeskolen. Der er to skoler med realafdelinger, hvoraf jeg besøgte Stavanger Katedralskole med den nuværende rektor Voss. Eleverne må altså, hvis de vil fortsætte skolen efter 7. skoleår, flyttes over på en anden skole, enten til Framhaldsskolen eller en af de højere skoler.

Stående i Stavanger Katedralskole følte jeg mig højtidelig stemt; der færdedes jeg blandt traditioner og med blikket vendt mod fortiden. Særligt husker jeg mig siddende i rektors højryggede stol for at prænte mit navn i skolens gæstebog. Den norske konge havde skrevet i den et par dage før. Fra væggene så mildt eller strengt skolens forhenværende rektorer ned på mig, der ved mit besøg på skolen havde følt traditionernes magt.

I overlærer Karinbys moderne kontor på Framhaldsskolen præntede jeg også, siddende over for Karinbys aktive, initiativrige skikkelse, mit navn i skolens gæstebog. Her sad jeg over for et menneske, der i pædagogisk henseende fuldt og helt arbejdede i nutiden og for fremtiden. Skolen var i store træk vores almene linie delt ud i flere linier, som vi her i Esbjerg kender det fra vore 8. klasser, blot afsluttende med eksamens karakterer. Erhvervsvejledningen gik i samarbejde med Karinby om en »yrkesmærkt undervisning, ikke yrkesundervisning«. Jeg mener at have fået indtryk af, at dette ikke var tilfældet, f. eks. på handelslinien. For mig var det en interessant oplevelse at se et sted, hvor man gjorde en virkelig pædagogisk indsats for de ikke-boglige, et i sandhed pædagogisk grosted.

Jeg fik for resten flere gode ideer med hjem, hvoraf jeg lige skal

give en af dem videre. Besøget gjaldt en dag en 6. pige klasse på Solvang skolen. Jeg dumpede ind et øjeblik i klassens lørdagstime, hvor en elev var i fuld gang med at holde et lille kort foredrag om en bog, hun for nylig havde været glad for at læse.

Overalt på skolerne fik jeg en god modtagelse. På Solvang skolen havde overlæreren samlet de fleste klasser i gymnastiksalen, for jeg havde lovet at fremvise film fra Esbjerg—Fanø, og der sad alle disse Stavangerdrengene og -piger og lyttede interesserede til, hvad jeg fortalte dem om deres venskabsby. Filmene gik senere rundt til de fleste andre skoler. Intet under, at Ejgil Rasmussens film ret ofte måtte lappes for at kunne holde til en ny forestilling.

Jeg var desuden glad for at have forsynet mig med dansk litteratur til oplæsning i klasserne. De ønskede næsten altid at høre et eventyr af H. C. Andersen, og med en betagende stilhed tog de med åbne sind imod den danske digters smukke fortællinger.

4-dages ophold i Stavanger blev desuden et uforglemmeligt møde med norsk natur, norske kolleger og med deres gæstfrihed og hjertelighed. For mig var det i høj grad berigende, og de norske skolemyndigheder skal have en oprigtig tak for alt, hvad de gjorde for mig, og Esbjergs skolemyndigheder en lige så hjertelig tak, fordi jeg fik lov til at slippe uden for dagligdagens skolemure for at se og høre noget andet og mere. Jeg vil desuden stadig mindes overlæreren fra Solvang skolen, der med sand hjemstavnskærlighed viste mig Stavanger by, og jeg vil stadig kunne høre en 7. pige klasse på Ullandhaug skole med klare, faste stemmer synge Stavangersangen for mig som en sidste hilsen fra det nye og ungt spirende i det gamle Stavanger:

Rygjafylkets fjeld og dybe fjord,
Jadar-landets brede, brune jord,
Nordhavs salte vande
høje bølger skummende mod strande,
denne skønne rad
ringer kransen om vor gamle stad.

(Tekst: Adjunkt S. A. Haugland.
Musik: Olaf Paulus).

Bodil Andersen.

Gradybskolen trækker stadig studiehold til sig.

Utbekslingsgæster fra Stavanger.

Billedhilsen fra Rendbjerghjemmet.

Udvekslingsholdet fra Eskilstuna.

Svenske lærerinder sluderer dansk Oslofrokost.

Elever.

Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg.

31. december 1958 (folketal: 53.585)	Fra Esbjerg kommune									Fra andre kommuner		I alt
	Under undervisningspligtig alder			I undervisningspligtig alder			Over undervisningspligtig alder			Drg.	Piger	
	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt			
A. Kommunens skoler:												
1. Boldesager skole	61	58	119	469	445	914	77	63	140	2	0	1175
2. Danmarksgades skole ...	21	32	53	294	329	623	110	117	227	14	16	933
3. Gammelby skole	49	58	107	428	419	847	48	55	103	2	0	1059
4. Grådybskolen	58	48	106	550	522	1072	67	96	163	34	20	1395
5. Jerne skole	53	30	83	383	365	748	52	47	99			930
6. Rørkjær skole	61	56	117	403	377	780	80	86	166	5	3	1071
7. Spangbjergskolen	59	47	106	218	178	396						502
8. Stormgades skole	35	30	65	355	350	705	79	84	163	3	0	936
9. Vestre skole	37	27	64	266	273	539	37	50	87		2	692
10. Østre skole	31	29	60	293	278	571	41	47	88	3	2	724
11. Veldbæk skole				28	17	45						45
12. Tourup skole	1	1	2	1	6	7						9
13. Rendbjerg hjemmet				5	5	10						10
Tilsammen	466	416	882	3693	3564	7257	591	645	1236	63	43	9481
B. Esbjerg statsskole:				60	52	112	117	106	223	84	68	487
C. Private skoler:												
1. Esbjerg realskole	6	8	14	33	44	77	12	14	26	51	47	215
2. Sct. Nicolai skole				22	8	30				3	2	35
Tilsammen	6	8	14	55	52	107	12	14	26	54	49	250
I alt A. B. C.	472	424	896	3808	3668	7476	720	765	1485	201	160	10.218
D.												
1. Underviste i hjemmet ...				1	2	3						
2. Uden undervisning på grund af vedvarende sygdom, åndssvaghed eller lignende				3	2	5						
3. På åndssvageanstalt eller Externatskole				14	7	21						
4. På vanførehjem m. v. ...				1	0	1						
5. På blinde- eller døveinstitut				3	3	6						
6. I andre kommuners skoler				10	15	25						
7. Endnu ikke indmeldte ...				—	—	—						
Tilsammen				32	29	61						
Antal undervisningspligtige børn i Esbjerg				3840	3697	7537						

De undervisningspligtige børn i Esbjerg udgjorde 14,07 % af byens indbyggertal. Samtlige elever i kommunens skoler udgjorde 19,07 % af byens indbyggerantal. Antallet af elever i undervisningspligtig alder er således i det væsentlige uændret, hvorimod antallet af de, der frivilligt søger det kommunale skolevæsen efter undervisningspligten, er betragtelig steget.

Klassetal og børnetal i kommune-

Klassetrin	Bold.ager skole		Dann.g. skole		Gaml.by skole		Grådyb-skolen		Jerne skole		Rørkjær skole		Spangsb. skole	
	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.
Børnehavekl.	4	118	2	53	4	107	4	110	3	83	4	91	4	113
1. grundskl.	4	104	3	62	5	138	5	130	4	82	4	108	5	118
2. »	4	108	3	67	6	137	5	125	4	97	5	114	4	108
3. »	4	103	3	62	5	121	5	144	4	101	4	96	3	73
4. »	4	123	4	97	6	123	5	129	5	116	4	108	2	59
5. »	5	150	4	109	4	90	6	142	4	117	5	122	1	31
If klasse	3	86	2	45	3	79	4	105	2	54	3	71		
IIIf »	3	71	2	49	3	59	4	91	3	64	2	52		
IIIIf »	2	35	2	44	2	27	3	64	1	24	1	24		
Ix »	3	95	2	60	2	55	4	114	2	58	2	60		
IIx »	2	63	3	82	2	57	3	92	2	59	2	60		
IIIx »	2	57	4	90	2	47	2	58	1	28	2	48		
IVx »	1	28	3	69	1	19	2	53	1	28	2	50		
Realklasse	1	21	2	35			1	19	1	19	2	35		
Hjælpeklasse							2	19			3	28		
Tunghøreklasse ...			1	9										
Læseklasse	1	13									1	7		
Observationskl. ...														
Ialt	43	1175	40	933	45	1059	55	1395	37	930	46	1074	19	502

Optælling efter skoleafdelinger:	Klasser	Elever	Elever pr. klasse
Børnehaveklasser	33	865	26,21
Grundskoleklasser	205	5036	24,57
Eksamensfri mellemskole	59	1356	22,98
Eksamensmellemsk. + realkl.	79	2073	26,24
Hjælpeklasser	10	102	10,20
Læseklasser	3	33	11,00
Tunghøreklasser	1	9	9,00
Observationsklasser	1	10	10,00
I alt	391	9484	24,26

kolerne den 31. december 1958.

Stormg. skole		Vestre skole		Østre skole		Vestjydsk skoleordning				Rendbjerg-hjemmet		I alt		
Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Tourup forsk.		Veldbæk sk.		Kl.	Elev.	Klasser	Elev	Elev. pr. kl.
						Kl.	Elev.	Kl.	Elev.					
3	65	3	64	2	61							33	865	26,21
4	90	3	76	3	75	1	9					41	992	24,20
4	94	2	56	3	82			1	5			41	993	24,22
4	91	4	95	4	90			1	23			41	999	24,37
3	79	2	46	4	93			1	17			40	990	24,75
4	105	5	94	4	102							42	1062	25,29
2	48	2	47	1	30							22	565	25,68
2	49	2	49	1	26							22	510	23,18
2	30	1	20	1	13							15	281	18,73
2	58	1	30	1	31							19	561	29,53
2	57	2	41	1	29							19	540	28,42
2	57	1	22	1	27							17	434	25,53
2	54	1	26	1	24							14	351	25,07
1	28	1	13	1	17							10	187	18,70
3	31			2	24							10	102	10,20
		1	13									1	9	9,00
										1	10	3	33	11,00
												1	10	10,00
40	936	31	692	30	724	1	9	3	45	1	10	391	9484	24,26

Elevforsømmelser i skoleåret 1958—59.

Skole	Forsømmelser i $\frac{0}{10}$ af de skolepligtige dage				Ikendte bøder for forsømmelser uden lovlig grund	Indkaldelser	Advarster
	Sygdøm	Anden lovlig grund	Uden lovlig grund	I alt			
Boldesager skole	4,12	0,41	0,02	4,55	0,00	1	1
Danmarksgades skole ..	3,65	0,42	0,04	4,11	0,00	3	17
Gammelby skole	3,24	0,35	0,07	3,66	227,00	11	10
Grådybskolen	3,85	0,48	0,07	4,40	0,00	3	9
Jerne skole	3,87	0,34	0,04	4,25	5,00	1	14
Rørkjær skole	3,08	0,43	0,08	3,59	90,00	7	17
Spangsbjergskolen	3,73	0,36	0,04	4,13	20,00	1	0
Stormgades skole	4,13	0,51	0,02	4,66	0,00	0	3
Vestre skole	3,86	0,47	0,02	4,35	0,00	0	1
Østre skole	4,03	0,23	0,03	4,29	38,00	2	6
Veldbæk-Tourup	1,97	0,47	0,00	2,44	0,00	0	0
Alle skolerne ...	3,59	0,41	0,04	4,04	380,00	29	78

Elevunderstøttelser.

Til stimulering af og økonomisk støtte ved elevers skolegang ud over den undervisningspligtige alder, men uanset skoleafdeling, var der som tidligere år på skolevæsenets budget optaget et beløb, for dette år 50.000 kr., som blev udbetalt i april måned 1959.

Undervisning.

Skriftlig årsprøve afholdtes i dagene 10., 11., 12. og 13. juni, forældredage 20. og 22. juni.

Mellemskoleeksamen 1959.

Til mellemskoleeksamen indstilledes:

	Klasse	Elever	Drenge	Piger	Heraf bestod	Gennemsnit
Boldesager	1	27	13	14	alle	13,87
Danmarksgade	2	54	26	28	alle	13,56
Gammelby	1	18	8	10	alle	13,81
Grådybskolen	2	51	19	32	50 (1 syg)	13,85
Jerne	1	28	13	15	alle	13,81
Rørkjær	2	50	26	24	alle	13,36
Stormgade	2	53	27	26	alle	13,90
Vestre	1	27	10	17	alle	13,62
Østre	1	22	12	10	alle	13,87
	13	330	154	176	329	13,74

Realeksamen 1959.

Til realeksamen 1959 indstilledes:

	Klasse	Elever	Drenge	Piger	Heraf bestod	Gennemsnit
Boldesager	1	20	11	9	alle	13,53
Danmarksgade	2	34	18	16	alle	13,79
Grådybskolen	1	19	6	13	alle	13,76
Jerne	1	19	9	10	alle	13,64
Rørkjær	1	18	8	10	alle	13,68
Stormgade	1	27	15	12	alle	13,66
Vestre	1	11		11	alle	13,85
Østre	1	17	4	13	alle	13,95
	9	165	71	94	alle	13,70

En særlig mellemskoleklasse.

Oprettet den 1. august 1957 med ..... 16 elever

Afgang (12½ %) ..... 2 »

Rest 8 drenge og 6 piger (87½ %) ..... 14 »

Alle bestod. Gennemsnit 13,71 — altså højere end for de ordinære klasser.
Det er som sædvanlig disse elevers store arbejdsomhed og villighed, der har gjort udslaget.

Udsendelse af lejrskoleklasser 1959.

Før sommerferien:

1. Rendbjerg:

3/5— 9/5: IIIxa+IIIxb Rørkjær skole.

9/5—15/5: IIIf +IIIx Vestre skole.

20/5—26/5: IIIxa+IIIxb Grådybskolen.

26/5— 1/6: IIIxa+IIIxb Stormgades skole.

II. Dansk Ungdomshjem, Slesvig:

19/5—25/5: IIIxa+IIIxb Danmarksgades skole.

29/5— 5/6: IIIxa+IIIxb Gammelby skole.

III. Fuglsølejren:

9/5—15/5: IIIxa+IIIxb Boldesager skole.

IIIx Jerne skole.

Efter sommerferien:

I. Rendbjerg:

17/8—23/8: IIIfa+IIIfb Vestre skole.

IVx Østre skole.

23/8—29/8: IIIfa+IIIfc Grådybskolen.

IIIg Rørkjær skole.

29/8— 4/9: IIIfa+IIIfb Gammelby skole.

IIIfa+IIIfb Stormgades skole.

4/9—10/9: IIIfb Grådybskolen.

IIIfa+IIIfb Jerne skole.

10/9—15/9: IIIfa+IIIfb Boldesager skole.

II. Skansehuset, Dybbøl Banke:

13/9—19/9: IIIfa Danmarksgades skole.

IIIfa Østre skole.

Skoleidrætsstævnet 1958.

(Ved kommunelærer Ole Klintø).

Skoleidrætsstævnet 1958 blev afholdt efter de retningslinier, der blev afsluttet i 1948. Stævnet blev afviklet i 3 afdelinger.

1. 17. september i Esbjerg idrætspark: I atletik afvikledes løb, boldkast og højdespring. I fodbold, håndbold, langbold og rundbold afvikledes de indledende kampe.
2. Imellem 17. og 25. september kvart- og halvfinaleserne i boldspillene på skolernes baner.
3. 25. september i Esbjerg idrætspark: I atletik afvikledes længdespring, kuglestød, budstikkeløb og stafetløb. I boldspillene afvikledes finalerne.

Vejret var strålende den første dag i idrætsparken. Den anden dag var det til gengæld så dårligt, at man måtte aflyse den sædvanlige indmarch med efterfølgende præmieuddeling. I stedet mødte de vindende hold under tribunen, hvor de fik deres præmier overrakt.

Stævnet åbnedes af skoleinspektør Ahlmann Nielsen, Jerne skole. Præmieuddeling og afslutning blev foretaget af skolekommissionens formand direktør G. Ulrik.

Skoleidrætsstævnet omfattede 63 fodboldkampe, 71 håndboldkampe, 62 langboldkampe og 27 rundboldkampe. I atletik deltog i hold bestående af 5 deltagere 257 hold drenge og 213 hold piger. I skolestafetløb deltog 8 skoler. 150 lærerinder og lærere deltog ved stævnets afvikling.

Det i 1957 indledede samarbejde med »Sydvestjysk Fodboldkommerklub« blev udvidet, således at dommerklubben stillede dommere til rå-

dighed i samtlige fodboldfinaler. Skoleidrætsstævnet er dommerklubben taknemmelig for denne hjælp.

Fra EOB har skoleidrætsstævnet med tak modtaget 2 pokaler, der er udsat for IIIf drenge og piger i håndbold.

Skoleidrætsstævnets pokaler 1958.

Piger:

4. kl. rundbold: Boldesagerlærernes pokal ...	Stormgades skole
5. kl. rundbold: Esbjerg lærerforenings pokal	Jerne skole
If langbold: Rørkjær lærernes pokal	Boldesager skole
III f langbold: Esbjerg skoleudvalgs pokal ...	Gammelby skole
III f langbold: Skolepedellernes vandrepokal	Grådybskolen
III f håndbold: EOB's pokal	Boldesager skole
Ix langbold: Skoledir. N. P. Andersens pokal	Rørkjær skole
IIx langbold: Blichfeldts pokal og sølvnåle ..	Gammelby skole
IIIx langbold: Stormgadelærernes pokal	Stormgades skole
IIIx håndbold: E. H. K.s pokal	Esbjerg statsskole
IVx langbold: Premier Is's pokal	Esbjerg statsskole
IVx håndbold: Vestre skoles forældre- forenings pokal	Esbjerg statsskole
Real langbold: EGF's pokal	Danmarksgades skole
Real håndbold: F. D. B.s pokal	Esbjerg statsskole

Drenge:

4. kl. rundbold: Boldesagerlærernes pokal ..	Grådybskolen
5. kl. fodbold: Esbjerg idrætspark's pokal ...	Grådybskolen
If fodbold: Rørkjær lærernes pokal	Grådybskolen
III f fodbold: »Vestkysten« sølvnåle	Boldesager skole
III f håndbold: Vestre skoles forældrefor- enings pokal	Vestre skole
III f fodbold: Skolepedellernes vandrepokal	Danmarksgades skole
III f håndbold: EOB's pokal	Jerne skole
Ix fodbold: Ingeniør H. F. Hoffmeyers pokal	Jerne skole
IIx fodbold: K. F. U. M.s pokal	Rørkjær skole
IIIx fodbold: Stormgadelærernes pokal	Danmarksgades skole
IIIx håndbold: »KVIK«s pokal	Stormgades skole
IVx fodbold: »Vestjyden«s pokal	Rørkjær skole
IVx håndbold: »Hermod«s pokal	Rørkjær skole
Real håndbold: E. f. B.s pokal	Danmarksgades skole
Real håndbold: Sportsmagasinets pokal	Stormgades skole
Vinder af stafetløb for skolehold	Rørkjær skole
Bedste skole i atletik	Rørkjær skole

Galathea-udstilling.

(Ved seminarieadjunkt Karl Erik Jensen).

I dagene 21.—24. august 1958 blev der i Badmintonhallen i Esbjerg holdt en Galathea-udstilling, der blev besøgt af mere end 1.100 skoleelever, ligesom en stor del af Esbjerg seminariums elever havde lejlighed til at se den.

Udstillingen var en vandreudstilling, som har været vist i flere byer

rundt omkring i landet. I følge sagens natur er det på en sådan transportabel udstilling kun muligt at præsentere en mindre del af det overvældende store materiale, som de samlede resultater udgør.

Midt i Badmintonhallen var placeret en væg, der på den ene langsides dannede baggrund for en række montrer, der skulle vise nogle af ekspeditionens resultater indenfor zoologien. De mange former af dybhavsdyr var placeret i grupper efter den dybde, de var fanget på. I de første grupper med dyr fra de mindre dybder genfandt man de samme typer af dyr, som er kendt fra de dybere dele af de danske farvande. Der begynder dog allerede her at optræde mærkelige sorte fisk med rækker af lysorganer hen langs kroppen. Ude på dybder mellem 2.000 m og 6.000 m findes former, som virker fremmedartede på grund af ejendommelige afvigelser i deres bygningsforhold. Der var søpindsvin så bløde og slatne som klude og blege, blinde krebsdyr med spinkle kloksakse i spidsen af ben så tynde som nåle. Fisk af mange forskellige familier har antaget en og samme form: et stort hoved på en lille krop, der er tilspidset bagtil og løber ud i en lang piskeformet hale, og der optræder dyregrupper, f. eks. søpølser, som de fleste danskere højst kender fra billeder. Udstillingen præsenterede også morsomme træk i visse arters levevis, f. eks. de store tudsefisk, der hidlokker intetanende smådyr ved hjælp af et lysende organ, der er anbragt inde i den store mundhule, der er indrettet som en veritabel fiskefælde.

Galathea-ekspeditionens banebrydende arbejde var illustreret i den sidste af disse montrer, den med dyr fra over 6.000 m's dybde. Så store dybder findes kun forholdsvis få steder i oceanerne, nemlig i de såkaldte dybdegrave, hvoraf de fleste findes i Stillehavet. Om dyrelivet i disse smalle dybe render vidste man før 1950 praktisk taget intet. Det lykkedes for Galathea at påvise et nogenlunde rigt dyreliv på disse dybder ved at hente flere hundrede individer repræsenterende mange forskellige dyregrupper op fra bunden af Philippinergraven og andre dybdegrave. Mange vil vel være blevet skuffet over det beskedne ydre hos disse dyr, der ved deres blotte tilstedeværelse var en sensation.

Den modsatte side af væggen var dækket af plancher, kort, fotografier m. m., der skulle give et indtryk af det mangesidige arbejde ombord på ekspeditionsskibet. Sandsynligvis har de fleste skoleelever fået et alt for lille udbytte af denne del af udstillingen, og det samme kan utvivlsomt siges om den række af fiskeredskaber, vandhentere, termometre og sindrigt konstruerede måle- og undersøgelsesapparater, der var opstillet langs væggene i hallen. Her ville en kyndig vejledning evt. i form af en båndoptagelse have været på sin plads.

Dog tror jeg, at tilskueren har fået et levende indtryk af, hvor kompliceret et foretagende en dybhavsekspedition er, ligesom mange har fået revideret deres opfattelse af »dybhavsuhyrer«, en opfattelse baseret på overdimensionerede og lidt for fantasifulde tegninger.

Udstillingen var arrangeret af »Globe Reklame«, Esbjerg, og omfattede foruden den egentlige Galathea-afdeling også en mængde moderne udstyr til fiskekulturer og andre fartøjer: ekkolod, radar, redningsudstyr og meget mere. Esbjerg museum havde udlånt en del modeller af ældre fiskefartøjer, og en del af museets fiskesamling, der nu er overdraget Esbjerg seminarium, fangede i høj grad børnenes interesse.

Glaskvinden.

»Glaskvinden«, som har været vist i Sverige og Danmark for mere end en halv million mennesker, er fremstillet af det tyske hygiejne-museum i Dresden og er det eneste eksemplar, der findes i Vesteuropa. Den har *ikke* tidligere været her i landet.

»Glaskvinden«, der er fremstillet i naturlig størrelse, fortæller i sin instruktionsstale om alle legemets funktioner. De forskellige organer lyser i det øjeblik, de omtales, og tilskuerne får på den måde en meget instruktiv rejse gennem menneskelegemet.

Foruden »Glaskvinden« omfatter udstillingen bl. a.:

En lynrejse gennem mennesket, hvor man får et populært indtryk af vort legemes komplicerede mekanisme.

Man ser endvidere menneskets indre på røntgenfotos.

Livets centrum — cellen — sammenlignes i skematisk fremstilling med en fabrik.

Elektronmikroskopet fortæller os om »Det vigtigste øjeblik i livet« (befrugtningen).

I plastiske figurer og i naturlig størrelse ses fosterudviklingen i livmoderen.

Udviklingen i fødselsprocessen — fra de første veer til fødselen er fuldbløddet — vises ligeledes i plastiske figurer.

Iøvrigt kan man studere blodløbet.

Kirurgisk mecano.

Prøve på håndens sikkerhed.

Færdslæse.

(Ved overbetjent Axel R. Hansen).

Politiets færdslæseundervisning i byens kommuneskoler i skoleåret 1958—59.

Undervisningen har omfattet ialt 40 tredieklassemænd, 4 læseklassemænd, 10 hjælpelærere og 1 tunghøreklasse fordelt i følgende skoler: Rørkjær, Gammelby, Jerne, Boldesager, Østre, Danmarksgade, Vestre, Stormgade og Grådyb.

Undervisningen har omfattet 3 timer med hver klasse og har været baseret på at oplære børnene i de mest elementære regler vedrørende fodgængere og cyklister samt kendskab til færdselsreglerne.

Endvidere har jeg instrueret de skolepatruljer, der ved det nye skoleårets begyndelse påbegyndte arbejdet ved skolerne: Boldesager, Stormgade og Grådyb.

Skolebotanisk have.

(Ved kommunelærer Olav Poulsen).

I foråret 1959 er der øst for bassinet anlagt et mose- og engbed for at gøre et forsøg på at skabe livsbetingelser for mosens og engens planter. Forsøgsvis er bedet lavet med bund af stampet ler, hvorpå der er fyldt jord blandet med rigelig tørvestrøelse. Der er så i sommerens løb indplantet forskellige planter hentet f. eks. ved Pælebjerg, på Skallin-

gen, i Guldager og Marbæk. Det vil så blive spændende at se, hvor mange af disse der er i stand til at tilpasse sig forholdene. Der er f. eks. plantet: engkarse, engnellikerod, engkabbeleje, engtrøldurt, engviol, nyserøllike, sværtevæld, baldrian, skjolddrager og af kalkyndende: engblomme og melet kodriver, endvidere: tranebær, soldug, vibefedt, alm. ulvefod, mosevintergrøn og leverurt.

Sommeren 1958 gav rigelig nedbør og dermed frodig vækst til mange af havens planter. Eksempelvis nåede en solsikke op på en så imponerende højde som 3,60 m. Den rægte kastanie bar frugter for første gang i 1958.

Der har været en glædelig stigning i antallet af bestillinger, og arbejdskortene til haven har været i flittig brug af klasser fra Rørkjær skole.

Skolesvømmestævnet 1959.

(Ved overlærer Erik Vind).

Skolernes årlige svømmekonkurrencer blev afholdt i Grådybbadet fra 31. august til 4. september efter skoletid.

I de første 4 dage foregik udtagelserne og tilrettelæggelsen af stævnet. Hvert klassetrin fra og med 6. kl. deltog med 4 drenge og 4 piger, der svømmede 4×25 m tvungen holdkapsvømning:

- 1.bjergning,
2. brystsvømning,
3. rygsvømning,
4. fri svømning.

Sømandsskolen, seminariet og lærerne deltog med hver 2 hold; ialt 117 hold med 468 svømmere. Drenge fra Boldesager, Grådyb og Vestre spillede vandpolo. 12 dygtige piger fra forskellige skoler viste kunstsvømning, og ca. 50 piger og drenge gav opvisning i udspring fra 3 m vippen.

Billetprogram.

Skolernes svømmestævne i Grådybbadet

fredag den 4. september 1959 kl. 14,30—18,00.

6A kl. 14,30	IVx	kl. 16,30
6B » 14,50	real	» 16,40
IIIf » 15,10	lærere	» 16,50
IIx » 15,30	kunstudspring	» 17,00
IIIIf » 15,50	kunstsvømning	» 17,20
IIIx » 16,10	vandpolo	» 17,30

Esbjerg kommune, skolevæsenet.

Alt forløb programmæssigt og uden uheld.

Viceborgmester Magnus Nielsen åbnede stævnet, og derefter gik man straks i gang med de mange spændende konkurrencer. Resultaterne viser med al tydelighed, hvad det betyder for Boldesager og Grådyb at have friluftsbade. De to skoler fik flere points end de øvrige 8 skoler tilsammen.

Oversigt.

Skole	6A		6B		II f		II x		III f		III x		IV x		Real		I alt	Nr.
	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.		
Boldesager skole	3		2	2	1	2	1		3	3	1	3	3	3	2		27	2
Danmarksgades skole ..			2			3						1			1		7	5
Gammelby skole													1				1	9
Grådybskolen		3	3	1		1	3+2	3	2				2	2	3	3	28	1
Jerne skole								2					1				3	8
Rørkjær skole											2			1			3	7
Spangsbjergskolen																	0	10
Stormgades skole		2		3	2					3					2		12	3
Vestre skole	2				3			1									6	6
Østre skole	1	1	1						1	2	2						8	4

Der gives 3 points for 1. pladsen

2 » » 2. »

1 » » 3. »

Skoledirektør N. P. Andersen overrakte pokalen til Grådybskolen, der således bliver den første skole, der får sit navn på svømmelærernes flotte vandrepokal.

Grådybskolen vandt også vandpolotureringen. Lærerne vandt over sømændene og seminaristerne.

De 1.500 tilskuerpladser var fyldt under hele stævnet, og flere ville gerne have været ind. Uddelingen af billetter foregår på den måde, at hver deltager får 3 billetter at disponere over.

Stævnet blev ledet af svømmelærerne: Ebbe Arentoft, Lars Søndergaard Hansen, Sv. Å. Madsen, Gunner Petersen, Sole Petersen og Erik Vind.

I. Skoleradio — Båndcentral.

Skole	Antal bånd	Hørt i antal klasser:			Seminarieret m.fl.	I alt
		Grundskolen	Eksamensmellemskolen	Eksamensfrimellemskole		
Boldesager	5	1	0	6		7
Danmarksgade	34	14	1	29		44
Gammelby	88	37	82	60		179
Grådybskolen	25	6	7	25		38
Jerne	14	5	10			15
Rørkjær	49	29	50	22		101
Spangsbjergskolen	13	17				17
Stormgade	45	14	46	17		77
Vestre	54	21	55	31		107
Østre	4	37	3	3		43
Esbjerg statsskole					3	3
Esbjerg seminarium	21				32	32
Lærere m. fl.	23				41	41
	375	181	254	193	76	704

Nogle af båndene er sendt over taleanlæg samt afspillet ved forældremøder m. v.

II. Benyttelsen af arkiverede bånd:

Skole	Antal bånd	Hørt i antal klasser:			Seminarieret m. fl.	I alt
		Grundskolen	Eksamensmellemskolen	Eksamensfrimellemskole		
Boldesager	15	1	15	8	4	28
Danmarksgade	8	3	8	9		20
Gammelby	21	16	8	17	1	42
Grådybskolen	35	13	25	44		82*)
Jerne	9	5	21	0		26
Rørkjær	26	7	15	7	1	30
Spangbjergskolen	9	11		0	6	17*)
Stormgade	10	8	2	1		11
Vestre	5	0	7	0		7
Østre	10	18	8	0		26
Esbjerg statsskole	1				2	2
Esbjerg seminarium	29				64	64
Andre	4				15	15
	182	82	109	86	93	370

*) 3 bånd alle kl.

Nogle af båndene er sendt over taleanlæg.

III. 36 musikbånd er indspillet.

IV. 81 overspilninger på indsendte egne bånd.

Udveksling med venskabsbyer:

Udvekslingen Esbjerg—Eskilstuna 1959.

(Ved lærer Reiner Viig Pedersen).

Program.

Torsdag den 18.: Holdet ankommer til Esbjerg banegård kl. 16,50 og modtages af eleverne fra Esbjerg og indkvarteres.

Fredag den 19.: Til egen disposition. Tag din svenske kammerat med i skole. (Tal med din lærer først).

Lørdag den 20.: Formiddagen er fri. Kl. 13,00 mødested: Fanøfærgeren. Vi tager til Vesterhavsbadet og Rindby, indtager en forfriskning i »Skipperbo« og fortsætter øen rundt. Tag badetøj med. Hjemme kl. ca. 18,00.

Søndag den 21.: Dagen er til egen disposition, men alle, der ønsker det, kan komme med til den dejlige lille ø »Langli«. Afgang auktionshallen kl. 10,30. Hjemme til aften, tag madpakke med.

Mandag den 22.: Mødested: Torvet kl. 8,30. Heldagstur til Fiilsø og Holmsland. Vi får middag i Nyminddegab kro. Hjemme til aftensmaden.

Tirsdag den 23.: Hviledag.

Onsdag den 24.: Mødested: Torvet kl. 8,30. Heldagstur til Ribe, Jels og Skibelund. Middagsmaden spiser vi i Jels. Hjemme til aftensmaden.

Torsdag den 25.: Mødested: Auktionshallen kl. 7,30. Rundtur på havnen. Eftermiddagen er fri. Aften: Afslutning på Grådybskolen kl. 20,00. Her indbydes også alle »plejeforældre«.

Fredag den 26.: Mødested: Esbjerg banegård kl. 8,45. Toget afgår kl. 9,02 til København, ankomst ca. kl. 15,10. Byrundtur, middag, aftenen i Tivoli. Alle medbringer madpakke.

Lørdag den 27.: Vi ser mere af København kl. 8,30. Toget til Helsingør afgår kl. 11,40 med ankomst til Eskilstuna ca. kl. 21,50.

Torsdag den 18. juni var der stor modtagelse på Esbjerg banegård. Kl. 17,00 ankom nemlig den svenske udvekslingsgruppe fra Eskilstuna. Holdet bestod af 5 piger og 5 drenge ledsaget af 2 lærerinder, fruene Gull Goude og Inga Johansson. Efter en kort velkomsttale af skoledirektør N. P. Andersen blev børnene fordelt til deres kvarterværter.

Det er vanskeligt for mig at gøre rede for, hvordan opholdet her virkede på svenskerne, derfor overlader jeg gerne de svenske lærerinder at berette derom.

Det var meget varmt, da vi lørdag den 4. juli tog plads i den jernbanevogn, der fra København skulle køre os det meste af vejen til Eskilstuna. Det var med glæde, jeg efter en vel overstået uge i Esbjerg overgav værtsskabet i svenske hænder midt mellem Helsingør og Helsingborg.

Rejsen op gennem Sverige var en stor oplevelse for os alle, og svenskerne fortalte løs om alt, hvad vi så. Meget betagende virkede Småland, der så så smilende ud set fra det elektriske tog, der nærmest fløj gennem landskabet. Munden stod ikke stille et eneste øjeblik hos de unge, så tiden gik hurtigt, men alligevel var vi godt trætte, da vi kl. 21 ankom til Eskilstuna.

Det var glædeligt at se den begejstring og varme, hvormed vore unge blev modtaget af deres plejeforældre, så vi nærede absolut ingen betænkeligheder ved at overlade vore unge til dem.

Vi var det sidste hold, der kom til Eskilstuna; sammen med lederne fra Jvaskylä og Stavanger blev vi straks inviteret til kaffe på Stadsotellet, hvor vi boede under hele opholdet.

På Stadsotellet bød formanden for skolestyrelsen hr. David Johansson os hjertelig velkommen til byen og udtalte bl. a.: »Jeg håber, De vil få et godt indtryk af vor by, og at De nu vil benytte den lejlighed, der nu er, til at studere den samtidig med, at De holder ferie, da alle arrangementer her er lagt i hænderne på lærer Gunnar Stormwall.«

Det blev sent, før vi fik lov til at gå i seng den aften. Søndag var hviledag for børnene, da de fleste sammen med værterne var på weekend ved Mälaren. Lederne blev derimod ikke skånet. Vi var på en meget fin tur til det skønne Gripsholm slot, som blev grundigt gennemgået under kyndig vejledning. Dagen sluttede med en middag i Bellmans mindestue i byen Thorshalla, den sidste by Eskilstunaå gennemstrømmer, inden den løber ud i Mälaren.

Mandag gik det løs for børnene, vi skulle alle se Eskilstuna. Først besøgte vi det store, flotte sportspalads, derefter de meget interessante rademackersmedor, der viser efterkommerne, hvordan Eskilstunas store industri startede. Senere kørte vi med bus gennem hele byen og nærmeste omegn. Dagen sluttede med et besøg i Folkets Park, der ligger i meget smukke omgivelser. Svenskerne var glade over at kunne vise deres by frem for os, vi kunne mærke, at de var stolte over den, det havde de også god grund til.

Nu gik begivenhederne slag i slag. Tirsdag morgen kl. 7,30 gik turen til Stockholm. Efter en dejlig tur gennem det morgenfriske landskab kom vi ind til storbyen. Først besøgte vi det imponerende Stadshuset, så frokost i Berns Saloner, et af byens fornemste spisehuse, efter frokost rundtur med bus, turen sluttede med et besøg på Kungsholm slot. Vi blev kørt ned til havnen og fik en dejlig sejltur gennem alle de små og store kanaler. Da vi landede, stod busserne klar til at køre os til Skansen, hvor alle gik frit omkring et par timer, til middagen blev serveret. Dagen sluttede i Gröna Lund, hvor børnene morede sig yderligere et par timer. Vi kom hjem ved midnatstid, godt trætte, men en stor oplevelse rigere. Stockholmsbesøget var det, der betog børnene mest under hele besøget.

Næste dag var almindelig hviledag for børnene, men det er min tro, at hviledagene var meget udbytterige. På disse dage kunne værter og gæster komme hinanden meget nærmere. Danskerne opdagede meget hurtigt, at selv om der er stor forskel på Esbjerg og Eskilstuna, så er der ikke stor forskel på de mennesker, der lever i de to byer, deres problemer er stort set de samme. Det er vel også en af de ting, vi ønsker at vise de unge på udvekslingsrejserne. I det hele taget blev der gjort alt, hvad der var muligt, for at vi skulle befinde os godt under hele opholdet.

Vi var på en anden heldagstur til det smukke slot Julita gård ved søen Oljaren, slottet er indrettet som museum, men alt står, som det gjorde ved den sidste ejers død. Foran slottet så vi blomstrende agaver, i sig selv et meget smukt syn, derudover et betagende syn, når man betænker, at vi var på 59° nordlig bredde, og det var sket for første gang i 100 år.

Fredag skulle vi se, hvad byens industri kunne præstere. Drengene så E. A. Bergs store værktøjsfabrik, medens pigerne besøgte Gense, en lige så stor fabrik, der fremstillede spisestik og andre køkkengensstande.

Efterhånden kunne vi se enden på opholdet, allerede fredag aften var der afslutningsfest for alle børnene og deres forældre, der var dækket et stort kaffebord, og der var arrangeret underholdning af forskellig art. Aftenen sluttede med, at alle forældre fik overrakt en buket blomster. For Danmarks vedkommende var det røde og hvide nelliker. Finnernes var blå og hvide, medens nordmændenes var blå, røde og hvide, derefter sluttedes der med de nordiske landes nationalsange.

Lørdagen tilbragte børnene sammen med forældrene for rigtigt at kunne hvile ud til hjemturen.

Lederne var til afskedsmiddag på Kviksund lørdag eftermiddag. Her tog vi officielt afsked med Eskilstuna. Om aftenen overværede vi opførelsen af operetten Oklahoma på friluftsscenen i Folkets Park. Det var et meget værdigt punktum for vort ophold i Södermanlands skønneste by, en by vi altid vil længes tilbage til, og hvor vi knyttede så mange venskaber, der forhåbentlig vil holde sig i årene fremover.

Søndag morgen tog vi for alvor afsked med vore værter, de så lidt trætte ud, men det kunne vi godt forstå, det havde været en anstrengende uge for alle.

Midt på eftermiddagen samme dag ankom vi til Gøteborg, hvor vi

indlogeredes på hotel Heden. Aftenen tilbragte vi i Liseberg, Gøteborgs tivoli, det er en meget smuk have, der nok er et besøg værd.

Mandag morgen afsejlede vi så med »Sessan« til Frederikshavn. Vejr-guderne var os nådige, vi havde en meget fin overfart. Kattegat lå blank som et spejl. Danmarks velkomst til os var ikke særlig smilende, først skulle vi gennem tolden, hvad ikke alle var lige glade ved, da der jo var forskellige gaver til far og mor, det gik nu fint, tolderne var meget flinke, men det var et skår i glæden, at det øsregnede, og vi måtte have regnfrakkerne frem for første gang.

Nu gik det hurtigt sydover, og kl. 19,30 var vi i Esbjerg alle i god behold, og alle var vi enige om, at det havde været en herlig tur, en tur vi alle ville se tilbage på med glæde, og som vi gerne ville gøre om igen, selv om der var mange strabadser at overvinde.

Værdien af en sådan udvekslingsrejse skal ses på lang sigt. Det er af uvurderlig betydning, at unge fra forskellige lande mødes, og når det, som her kan ske i de respektive hjem, hvor de faktisk er optaget som medlem af familien, er det givet, at udbyttet er stort. Gæsten får alle værtens problemer tæt ind på livet, og de venskaber, der opstår mellem de unge, vil sikkert for enkeltes vedkommende vare livet ud. Jeg er overbevist om, at selv de største vanskeligheder i forbindelse med en udvekslingsrejse er værd at overvinde, de vil senere lønne sig i rigt mål.

Sidst udtrykker jeg håbet om, at disse udvekslingsrejser mellem venskabsbyerne må blive udvidet til også at omfatte Jväsaskylä. Det er en lang tur, men det vil lønne sig, finnerne længes efter at komme i kontakt med os. Efter de nye bestemmelser kan vi jo regne med fribefordring derop. Sprogveskighederne betyder intet.

På alle deltagernes vegne: »Tak for turen!«

»Fanö, o Fanö, vi skön är din kyst«

sjöngo klara barnaröster som avslutning till vår första kväll i Danmark. Thomsen från Sönderho gav oss mycket trivsamt underhållning under några uförglömliga timmar ute på Sönderhos barn koloni. Mera värdigt kunde inte upptakten till en händelserik utbytes-vecka ha arrangerats.

Vid vort heldagsbesök på Fanö öppnade ledarparet Reiner Pedersen och fru Vita sitt trevliga »Skipperbo« för oss. Vi fingo bada i Västerhavet. Den milslånga sandstranden och de salta böljorna imponerade på oss svenska inlandsbör.

I Ribe gav oss guiden ett stycke dansk historie i rådhuset, som ligger granne med den mycket vackra domkyrkan. Från taket hälsade storkfar oss välkomna. Efter en god middag i Jels återvände vi nöjda och belåtna tillbaka till respektiva trevliga hem.

Vädret var oss gunstigt alla dagar, och färden utmed Jyllands västkust gav oss härliga bad, god motion och vida vyer i Nr. Lyngvigs fyr-tårn samt trevliga souvenirer från bl. a. den jyllandske staden Ringkøbing.

Vi gladdes oss mycket åt att få bevista fiskeauktionen i hamnen. Priserna ruckades kanhända en aning på grund av alla de söta flickor som svärmade runt i hallen den morgonen.

Vi svenskar upplevde en för oss ovanlig midsommarafton — som är en motsvarighet till danskarnas St. Hansafton. Vi bytte ut vår sedvanliga dans kring lövad midsommarstång — mot en stämmingsstund i Esbjergs vackra parkanläggning. Vi förlorade ej på bytet.

Att dansk malkonst står högt, har vi hört, och efter en veckas gästande i danska hem voro vi fulltövertygade.

Vid en festlighet på Grådybskolan fingo vi beundra en drömskola — Stormgadesskolan gav oss något annat, då den var befolkad av barn och ett gemytligt lärkollegium.

Den tidiga morgon vi måste lämna vår vänort infann sig alltför snabbt. — Voro fulla av nya intryck, och vi förda med oss en skara förhoppningsfulla, glada danska ungdomar, som vi skulle ge så mycket som möjligt på hemmaplan Eskilstuna. Men innan vi anträdde den långa resen genom Sverige, fingo vi nöjet att hälsa på hos Zoologisk Have och Tivoli i Köpenhamn. Zoo — en blandning av danskt gemyt, asfalt och rostiga järngalleri, som alltid har samma makt att dra turisten till sig. Tivoli — som fick våra små svenska drenger att spritta av livsglädje även om de kanske voro mycket trötta efter en hel veckas äventyr.

Vi sända ett varmt tack till alla dem som medverkat till att göra en mycket lyckad utbytesvecka sommaren 1959.

Gull Goude.

Inga Johansson.

Udvekslingen Esbjerg—Stavanger 1959.

(Ved lærer Rasmus Bebe Hansen).

Program.

Onsdag den 24. juni: Kl. 16 modtager vi vore norske kammerater.

Torsdag den 25. juni: Kl. 7,30 mødes vi i auktionshallen til byvandring.

Eftermiddagen er fri.

Fredag den 26. juni: Kl. 13,30 mødes vi ved Fanøfærgen. Rundtur på Fanø med aftenspisning på feriekolonien i Sønderho. Hjemme kl. 21,30. Ikke madpakke med.

Lørdag den 27. juni: Kl. 8 mødes vi på torvet. Heldagstur til Vedersø over Hvide Sande. Ikke madpakke med. Hjemme til aftensmad.

Søndag den 28. juni: Fri.

Mandag den 29. juni: Kl. 8 mødes vi på torvet. Heldagstur til Ribe, Jels og Askov med hjemkomst kl. ca. 15. Madpakke medbringes. Kl. 20 mødes vi på Grådybskolen til afslutningsfest. Forældrene indbydes.

Tirsdag den 30. juni: Fri til forberedelse af vor afrejse til Stavanger.

Husk endelig at tage regnvejrstøj, travesko og et sæt ekstra undertøj med — sørg i det hele taget for en fornuftig pakket kuffert.

Onsdag den 1. juli: Kl. 0,20 afrejser vi fra Esbjerg -- altså natten mellem tirsdag og onsdag.

Onsdag den 8. juli: Kl. 14,48 er vi hjemme igen.

Udvekslingen med Stavanger begyndte i år med, at Stavanger-holdet var i Esbjerg først, hvorefter de to hold rejste sammen til Stavanger.

Kontakten de to hold imellem var sluttet forinden modtagelsen af Stavanger-holdet gennem en livlig brevveksling, som havde til følge, at

eleverne i løbet af sekunder fandt parvis sammen ved modtagelsen på banegården i Esbjerg.

Holdet fra Esbjerg bestod i år af 6 piger og 4 drenge samt min kone og jeg, som gennem flere sammenkomster var rystet godt sammen. Eleverne var alle søde og venlige, og min kone og jeg havde stor glæde af at være sammen med dem. De var alle værdige repræsentanter for vort skolevæsen.

Efter en anstrengende rejse fra Stavanger med et par dages ophold i København ankom vore gæster så til Esbjerg banegård onsdag den 21. juni kl. 16. Her blev de ved et kaffe- og sodavandsbord modtaget af skoledirektøren og Esbjerg-holdet. Modtagelsen var ganske kort, idet vi var klar over, at vore gæster trængte til at komme hjem til deres værter og få rejsestøvet vasket af.

Torsdag morgen mødtes vi ved auktionshallen, hvor vi fulgte auktionen, som forekom vore norske gæster at være en pudsigt forestilling. Derefter var vi på byvandring, som sluttede i vandtårnet.

Næste dag gik turen til Fanø, hvor vi havde en herlig eftermiddag og aften. Vejret var smukt, så Fanø viste sig i al sin venlighed for vore gæster. Dagen sluttede vi i Esbjerg kommunes feriekoloni i Sønderhø, hvor vi fik en gæstfri modtagelse.

Lørdag morgen mødtes vi på torvet til en anstrengende dag. Vi startede med bus over Fiilsø til Blåbjerg og videre til Nymindegab og Hvide Sande. Vi aflagde også besøg i Vedersø kirke, ved Kaj Munks grav, som vore gæster fandt meget beskeden.

Turen til Ribe foregik mandag den 29. juni. Her kontaktede vi redaktør Rosenstand, som levende fortalte om byens historie. Vi fik samtidig alle de kendte steder at se. Om eftermiddagen gik turen til Skibelund Krat og Askov.

Mandag aften mødtes hele holdet til afslutningsfest på Grådybskolen. Jeg synes, vi havde en hyggelig og god aften sammen. Medvirkende her til var ikke mindst folkedanserne — først ved opvisning og senere som »igangsætttere«. De norske ledere hr. og fru Håvardsholm overrakte — gennem de norske elever — hvert dansk hjem en buket sommerblomster i de norske farver.

Onsdag kl. 0,20 afrejste alle med eksprestoget mod Hirtshals. Turen fra Hirtshals til Stavanger blev den helt store oplevelse om end for nogle vedkommende lidt voldsom. Skagerrak viste en smule tænder, så mange var søsyge.

Sørlandsbanen, jernbanen mellem Kristianssand og Stavanger, kendte vi af omtale for de mange tunneller. Jeg tror, der var 103 tunneller på strækningen, hvoraf et par når op på en længde af 8—9 km. Det var et stolt landskab, vi kørte igennem. Vi nød det rigtig fra vort »leje« på luksussæderne i det norske tog.

Onsdag aften ankom vi til Stavanger, hvor vi blev modtaget af sekretær Lindahl fra skolevæsenets kontor samt vore norske kammeraters forældre. En mere overstrømmende og hjertelig modtagelse kan man dårligt tænke sig. Her følte vi os straks i godt selskab, og denne følelse blev dybere for hver dag, vi var i Stavanger.

Torsdagen tilbragte vi i de norske hjem med dagen til fri rådighed. Om aftenen havde vi en hyggelig sammenkomst hos de norske ledere.

Ej blot til lyst.

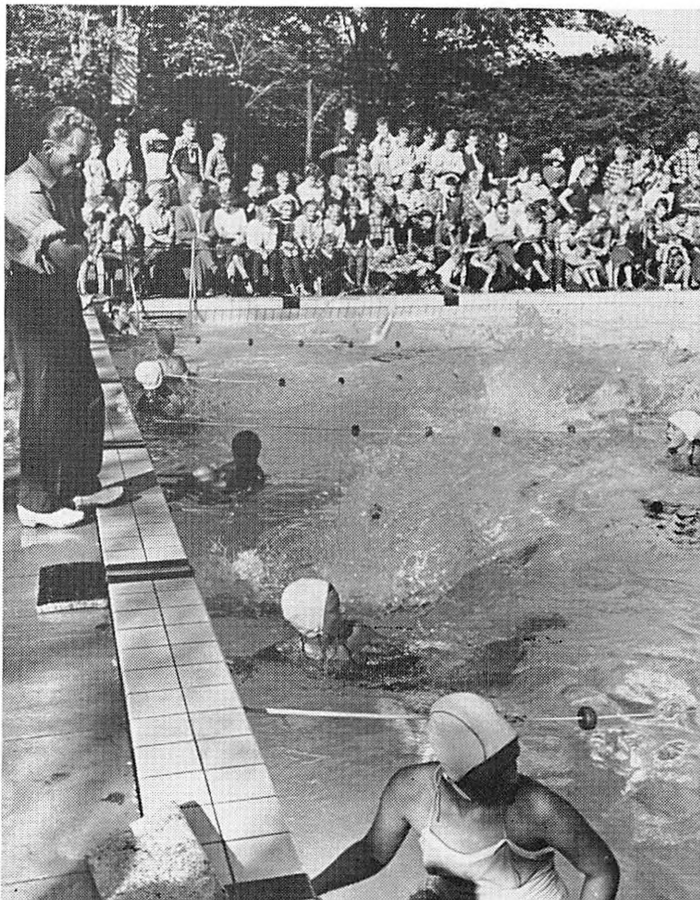
Mange kræfter skal samarbejde

for at skabe det fællesforetagende, der kaldes skolekomedie.

*Grädybbadet öppnede
21. juli 1958, men tegnede sig
dog for 27.000 bade.*

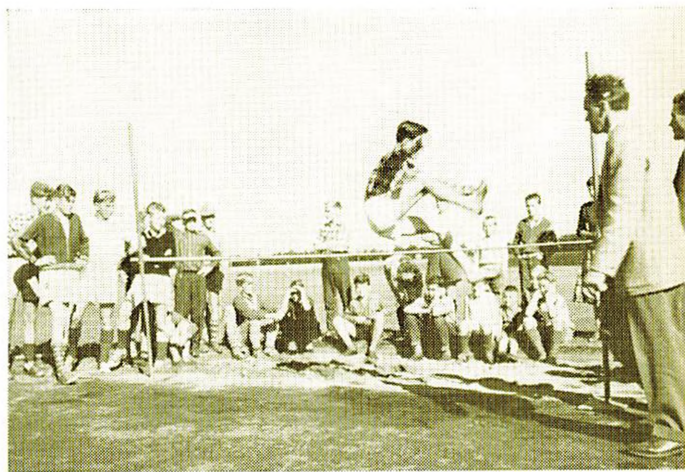

*Klar til
skift.*

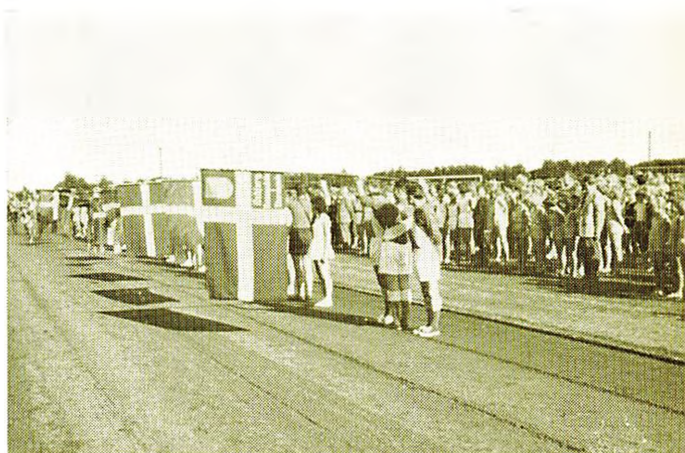

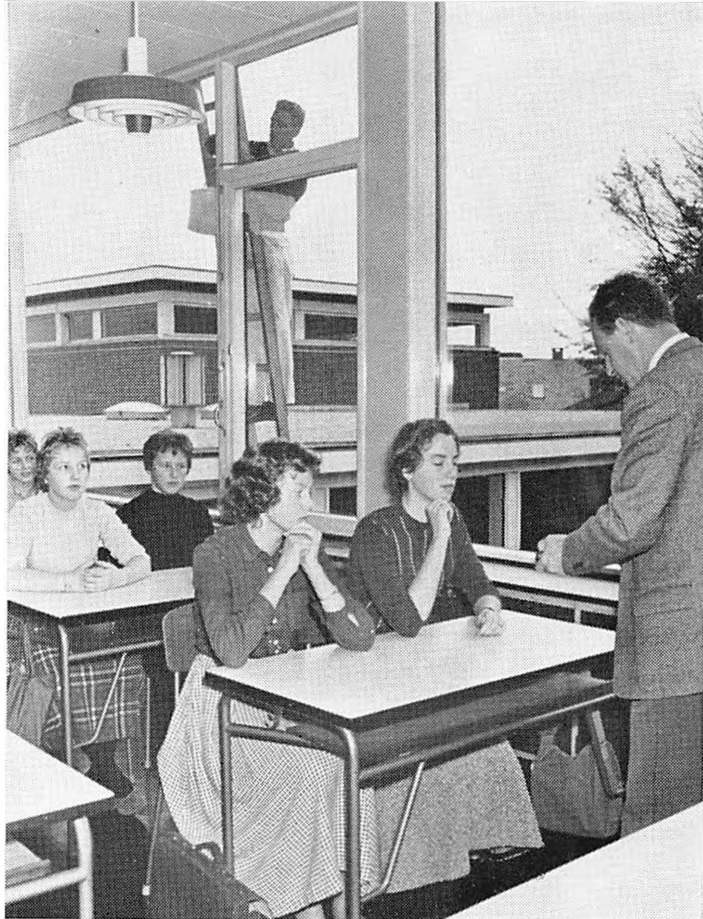

Skoleidrætsstævne 1959.

*Tab og vind
med samme sind!*

*Også Jerne skole har vist,
at skole og erhverv
kan have felles arbejdsplads.*

*»Martin A. Hansens
Skolestue på Sandø«.*

Næste formiddag mødtes vi ved Stavanger flint — en meget stor og moderne keramikfabrik, som vi fik forevist. Herfra tog vi bussen til havnen og gik ombord i »Clipperen« til en lang tur ind i fjorden. Denne tur gav os et vældigt indtryk af norske fjorde og fjelde. Vi bemærkede de store elkabler, der var udspændt fra klippetop til klippetop over fjorden — kablet over Lillebælt er småting ved siden af. Vi bemærkede de mange små husmandssteder og sommerhytter, som hang spredt op over fjeldsiderne. Målet for sejlturen var det store klippefremspring, som bærer navnet Prekestolen — en vældig klippe, som rejser sig lodret af fjorden i ca. 600 m's højde. At det var en herlig tur, var vi alle enige om.

Den følgende dag var vi ude at føle norsk terræn på vore kroppe. Vi tog til Li med bus. Herfra skulle vi fortsætte til fods på fjeldtur til Dalsnuten. Vi klatrede opover i en uendelighed af små fjeldstier, over klipper og tuer og nåede endelig toppen, godt trætte og sultne. Her fra var den herligste udsigt over fjorden og byen. Det havde været strengt at komme op, så vi glædede os til nedturen. Vi havde dog ikke gået ret langl, før vi var klar over, at det var endnu strengere at stige ned end op — det var en streng, men herlig oplevelse for os alle.

Da vi kom hjem fra Dalsnuten sidst på eftermiddagen, spredtes vi ud i fjorden til week-end i vore værter's hytter. Her nød vi stilheden og slappede af ved badning, roture, fisketure og små fjeldture. Nordmændene har det hyggeligt i deres hytter.

Om mandagen fortsatte programmet med bustur i byen og omegnen, hvor vi så Stavanger museums station for ringmærkning og Sola flyveplads. Det er en meget stor lufthavn for såvel passagerfly som militærfly. Vi oplevede derfor jefly starte i et voldsomt hvin.

Tirsdag morgen mødtes vi ved den gamle domkirke, hvor hr. Håvardsholm fortalte om kirkens historie. Samme dag aflagde vi besøg på byens brandstation, som betegner det mest moderne i Norden i sin art. Der er også grund til at være på vagt over for brande i en by med så mange træhuse. Vi sluttede rundturen med besøg på Stavanger aftenblad.

Om aftenen mødtes vi så til afskedsfest på Hotel Atlantic. Hertil var vore norske kammeraters forældre indbudt, ligesom repræsentanter for skolevæsenet var til stede. Her bragte vi Esbjerg-holdets tak for den herlige tid, vi havde tilbragt i Stavanger. Næste dag begav vi os på hjemturen — en god oplevelse rigere.

Sundhed.

Fysisk — mental — social.

Skolesundhedsplejen.

(Ved skolelægerne T. Bangsbo Andersen og L. M. Jakobsen).

Skolesundhedsplejens personale har uændret været to full-time skolelæger og seks full-time skolesundhedsplejersker. Arbejdet er udført efter mønsterinstruksen med undersøgelse af alle elever.

Holdningsgymnastikken ved massøse frøken Astrid Petersen er fortsat i efteråret og i foråret, og 72 børn med ikke for udtalte holdningsfejl har fået en individuel fysisk træning.

Timerne i sexuellivets biologi, etik og hygiejne er som tidligere givet af skolelægerne i If og Ix samt i IIf og IVx. I de to sidste aldersklasser er timerne givet til drenge og piger sammen, og dette synes så absolut at være at foretrække i fremtiden. Vi har ca. 100 % tilslutning og har efterhånden en del forældre med til foredragene.

Der er i seminariets 3. klasser undervist i 15 timer i skolesundhedspleje og -hygiejne samt i sexualundervisning i skolen.

Vi har også i vinter haft en række faglige møder, der har samlet hele personalet i skolesundhedsplejen i Ribe amt.

Skolelægerne har udført BCG vaccination på alle tuberkulinnegative nybegyndere i skolen, hvor forældrene ikke har modsat sig vaccination.

Tunghøreklassen har rummet 9 elever.

Rendbjerg hjemmet får sin særlige omtale andet steds i årsberetningen.

Erhvervsvejledningen gør i stigende grad brug af adgangen til gennem skolelægerne fra helbredskortet at få oplysninger om de unges helbredstilstand gennem skoletiden.

Samarbejdet med praktiserende kolleger og specialister, psykologer, socialrådgivere, børneværn og administration har været gnidningsløst og frugtbart, og ikke mindst taknemlige er vi for et aktivt samarbejde med skoleledere, lærere og hjem. Det er en undtagelse, at ikke klasselæreren er med ved undersøgelsen, og helt op gennem skoletiden er en af forældrene oftest med barnet til skolelægen.

Den ud over amtet foretagne undersøgelser af skolebørns morgenmad har vist, at godt $\frac{1}{4}$ af børnene om morgenen spiser rå gryn — betydelig flere på landet end i byen — og yderligere 20—25 % får grød eller øllebrød. I byerne spiser godt halvdelen rugbrød som den væsentligste del af morgenmaden, mens dette kun gælder $\frac{1}{3}$ af børnene på landet. I et bydistrikt, hvor der i 3—4 år er gjort propaganda for rugbrød med pålæg, viser tallene, at her omtrent dobbelt så mange børn spiser rugbrød, som tilfældet er i et andet tilsvarende distrikt, og 50 % af børnene har pålæg på maden, ca. 10 % sukker, marmelade o. lign. I byerne får 15 % af børnene ikke mælk om morgenen, på landet 22 %. I byerne får 14 % ikke vitamintilskud om vinteren, på landet 31 %. Det er især de større børn, der svigter mælkeflasken og vitaminpillerne. (Undersøgelsen vil blive mere udførligt omtalt i Skolehygiejnisk Tidsskrift).

Sundhedsplejersken er heltidsbeskæftiget på skolen. Hun er der hele arbejdsdagen, hun hører til og regnes med. Børn, lærere og forældre udnytter i høj grad hendes faglige kunnen og hendes praktiske hjælp. Ikke mindst for »vanskelige« børn, d. v. s. børn, der har det vanskeligt, er hun tilflugten, trøsteren, den forstående og tålmodige tilhører, der ofte lidt efter lidt afdækker årsagen til barnets vanskeligheder, og som derfor kan hjælpe læge, lærer eller moder til at finde svaret på enhver opdragers fundamentale spørgsmål, når talen er om problembørn: *hvorfor* er barnet sådan? Netop fordi hun må hellige sig arbejdet i skolen helt og ikke skal sprede sig over andre felter, bliver hun specialist

i skole- og skolebarnsproblemer. Der er et voksende behov for den fysiske og mentalthygieniske indsats i opdragelsesarbejdet, og derfor er *heltidsskolesundhedsplejersken* at foretrække i store skoler i byerne.

Skolesundhedsplejerskens arbejde er — ligesom husmoderens — »så mange ting, der ikke har navn«. Endnu i år har alle seks damer ført et dagligt arbejdsskema, der i tal viser det mere håndgribelige i arbejdet.

Sammenlagt viser tallene, at der er anvendt til:

Forundersøgelser	232 timer
Assistance ved lægeundersøgelse	2241 timer
Kontorarbejde	3772 timer

Der er aflagt 589 hjemmebesøg,
givet 1006 sundhedslektioner,
ført 4255 samtaler med lærere,
og 541 samtaler med forældre (naturligvis udover samtaler i forbindelse med lægeundersøgelse),
og 19506 børn er kommet for at få hjælp eller råd.

På alle skoler undtagen en har sundhedsplejersken undervist pigerne i 8. klasserne i spædbørnspleje.

Der er udført 4149 Møroprøver og 320 Mantouxprøver. Der er fundet 46 tilfælde af hovedlus.

Den mest bemærkelsesværdige post er kontorarbejdet, der tager så langt mere tid end det egentlige faglige arbejde.

I tabellen vises en del af det af lægerne anførte i helbredskortene.

Tallene omfatter samtlige elever under det kommunale skolelægetilsyn: kommuneskolernes 9550, statsskolens 488, externatskolens 58 og Sct. Nicolajs 38 elever. Drengene og piger er samlet under et.

Bemærkninger til tabellen side 44:

Tallene afviger ikke væsentligt fra tidligere år. 15 % af børnene har givet anledning til kontrol på foranledning af sundhedsplejen, lærer eller forældre. Antallet af henvisninger er større end tidligere, godt 13 %, væsentligt fordi vi har forsøgt at få rettet på manglende profylaktiske vaccinationer ved direkte henvisning til hjemmets læge. Manglende koppevaccination finder vi hos 0,33 %, manglende difteri-tetanus hos knap 8 % og manglende poliovaccination hos 2,6 %. Færre og færre børn er tuberkulinpositive efter infektion, 0,9 % i børnehaven mod 4,6 % i 7. klasse, og år for år vaccineres færre børn i småbørnsalderen, nu knap halvdelen af de 6-årige i børnehaven. Vi anbefaler stadig vaccination ved skolegangens begyndelse, og af hele materialet er kun 2,7 % tuberkulinnegative.

De organiske sygdomme figurerer med ganske konstante tal og viser, at der er grund til at overvåge børnenes fysiske tilstand, og det anførte antal børn med adfærdsforstyrrelser, neglebid og enuresis taler et tydeligt sprog om barnets vanskeligheder ved at finde sig til rette i de voksnes komplicerede verden. Mange af disse børn viser en række psykosomatiske symptomer, som kræver samarbejde mellem hjem, skole, psykolog og sundhedspleje for at finde sin løsning. Der er næppe tvivl

Tabellarisk oversigt over skolelægearbejdet ved Esbjerg Kommunes skoler 1958—59.

	Bhv.	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	+ extern. II	+ hj. III + X	X	X	Real + I. kl.	II g.	III g.	I alt
Antal børn	1012	1017	999	996	1016	1069	1141	1172	773	433	323	65	47	10.13
» forældre med	980	954	859	793	486	370	108	50	14	2	2	0	0	461
» kontrolbørn	68	91	129	146	170	177	255	249	126	52	34	0	0	149
» kontrolundersøgelser	86	123	146	223	231	246	333	369	182	88	37	0	0	209
» henvisninger til læge .	82	117	129	147	207	159	177	172	124	48	27	0	0	133
Ikke poliiovaccinerede	46	60	41	32	47	10	10	14	6	3	0	0	0	20
Ikke koppevaccinerede	18	7	1	1	0	1	0	4	1	1	0	0	0	7
Ikke fuldt difterivaccinerede .	100	115	104	90	95	67	100	73	44	12	3		2	80
Tub. positive efter infekt. ...	9	16	25	29	34	25	55	54	41	30	17	1	2	33
B. C. G. vacc. før skoleg. beg.	450	541	672	710	673	759	663	360	197	88	47	10	5	517
B. C. G. efter skoleg. beg. ...	454	397	264	238	292	275	457	742	531	309	254	54	40	430
Tub.-negative	99	60	35	18	13	10	21	14	5	2				27
Revaccinerede	1	4	7	3	4	7	7	17	7	7	4	4	5	7
Antal børn med:														
overvægt	22	23	21	35	40	61	86	94	70	44	31	2	4	55
undervægt	28	47	57	45	88	104	111	92	82	47	34	2	3	74
sukkersyge				3		1	1	1						2
epilepsi	3	3	3	5	1		5	5	2					2
hudsygdomme	37	50	52	49	46	45	33	49	55	33	48	18	8	52
hjertelidelser	3	1	3	4	1	7		3						2
asthma bronch.	3	4	2	3	2	2	3	4	1		3		1	2
adfærdsforstyrrelser	50	119	140	135	161	118	67	81	12	14	5	3	1	90
(heraf sværere)	7	8	8	3	4	9	7	31	2	1	1		1	8
neglebid og fingersutning .	30	41	74	92	129	150	146	127	59	28	7			88
enuresis	70	72	44	38	41	30	31	19	6	6				35
taleforstyrrelser	11	26	25	20	14	12	11	14	6	4	1			14
nedsat syn	42	59	72	106	142	166	242	204	178	142	93	35	26	150
nedsat hørelse	13	8	22	15	15	10	23	15	11	5	2	1	1	14
usikker farvesans						39	49	63	36	28	14	1	1	23
albuminuri		2		1	5		2	3		1				1
holdning A	181	99	110	115	138	80	128	95	44	33	21	2		104
holdning D	20	36	75	66	82	110	154	194	158	84	88	21	9	109
plafod	261	249	273	263	267	355	330	282	175	101	79	18	11	266
lidelser i mund, næse, svælg	49	44	45	60	38	49	52	44	26	10	12			42
hyp. tons.	210	186	159	180	184	209	203	152	102	46	31	7	3	167
polypper	18	16	15	29	18	6	5	4	2		1			11
anæmi	6	12	10	17	8	9	7	5	4	2				7
kron. sygd.	5	4	9	6	8	3	9	12	3	2	2			6
andre sygd.	73	88	94	77	107	113	124	117	105	49	41	17	8	101

om, at tallet afspejler det industrialiserede samfund med økonomisk usikkerhed, boligproblemer, udearbejdende mødre, uhensigtsmæssig sengetid (TV!) og morgenmad og flere sociologiske faktorer.

Et barns helbred og sundhed er bestemmende for, hvordan det er som elev — såvel intellektuelt som socialt — og må følgelig plejes og vedligeholdes gennem vækst- og udviklingsårene i skoletiden. Næst efter hjemmene bliver derfor læreren hovedpersonen i skolesundhedsplejens tjeneste, men både sundhedsplejerske og læge må med i billedet for så vidt muligt at give hvert barn de bedste chancer for at gavne sig selv og helheden både i skolen og i samfundet.

Tuberkuloseundersøgelsen.

(Ved overlæge, dr. med. J. N. Lorenzen).

Tuberkuloseundersøgelserne i skolerne er foregået på sædvanlig måde. De sædvanlige tuberkulinprøver og B. C. G. vaccinationer er som i det foregående år udført af skolelægeinstitutionen.

Tuberkulosestationen har taget sig af røntgenarbejdet, der er blevet begrænset til det absolut påkrævede.

Der er undersøgt i alt 890 børn og 596 funktionærer.

Friske tuberkulosetilfælde er herved ikke blevet påvist.

Skoletandplejen.

(Ved overtandlæge S. Å. Vedel-Petersen).

Det ved skoletandplejen ansatte personale bestod af overtandlægen, 7 børnetandlæger, 1 kommuneassistent, 1 klinikassistent, der udfører teknisk arbejde, 7 klinikassistenter og 1 klinikelev.

Der var til skoletandplejen i skoleåret 1958—59 tilmeldt 4.431 piger og 4.516 drenge, ialt 8.947 elever.

Den systematiske behandling af eleverne i 1. klasserne.

Antal børn		De forskellige behandlings antal						
Antal børn	Ikke behandlede	Fyldning		Ekstraktion		Rodbehandlinger	Andre behandlinger	I alt
		Blivende tænder	Mælketænder	Blivende tænder	Mælketænder			
987	75	2239	44	50	798	9	1238	4378

Oversigt over hele den systematiske behandling i året 1958—59.

	Piger	Drenge	I alt
Rodbehandlinger	152	114	266
Sølvplomber	9137	6747	15884
Emaljplomber	2198	1648	3846
Cementplomber	3544	2562	6106
Tandudtrækning, blivende tænder	421	391	812
do. , mælketænder	1432	1346	2778
Andre behandlinger	6258	4609	10867
do. , mælketænder	807	731	1538
	23949	18148	42097

Der er foretaget lokal bedøvelse i 3.815 tilfælde, regulering i 97 komplicerede og 16 lettere tilfælde. Der er taget 523 røntgenbilleder og foretaget 9 operationer.

På den tekniske afdeling på Danmarksgades skole er der taget 338 aftryk, lavet 97 reguleringsplader, 73 reparationer, 6 proteser, 61 stifttænder og kroner, 8 guldindlæg, 14 skråplaner, 2 fixationsskinner.

Tale- og tunghøreskolen.

(Ved tale- og tunghørekerer Oluf Schultz).

I skoleåret 1958—59 blev der foretaget høreundersøgelser af alle elever i 2. klasserne, If, IIf, Ix og IVx, tillige af tidligere fundne defekter. Med gruppeundersøgelsen, den såkaldte »Esbjerg metode«, er der blevet undersøgt 6.236 ører. Ialt blev frasorteret 1.308 ører, der blev efterkontrolleret med 5-tonede soloprøver. 274 ører blev efterprøvet med udvidet luftledningsprøve og hørenerveprøve og 92 med kontinuerligt luftledning. Heraf blev 121 henvist af skolelægerne. Af det samlede antal er 92 ører på tunghørestadiet, men kun 18 elever havde dobbeltsidige hørenedsættelser. 12 elever bærer høreapparater, 6 klarer sig i normalskolen, 6 går i tunghøreklasse, tillige med 3 observationselever, hvoraf en er indstillet til høreapparat. 3 nye elever foreslås optaget i tunghøreklassen.

Der er blevet foretaget 235 skylninger for ørevokspropper og 595 for kronisk udflod. Enkelte elever med kronisk udflod er blevet skyllet på skolerne af sundhedsplejerskerne.

Skoleørelægen har foretaget 869 pustninger og henvist 378 til klinisk behandling med følgende fordeling:

Bihulelidelser	11
Forstørrede halsmandler	71
Fremmedlegeme i øregang	6
Indre ørelidelser	31
Mellemørelidelser	111
Næsehulelidelser	17
Næsesvælgpolypper	87
Ekslem i øregang	21
Akut øreflod	11
Kronisk øreflod	12

9 elever er blevet undervist i tunghøreklassen. Foruden den normale undervisning er der blevet givet sprogoptræning, høretræning, apparatoptræning og mundaflæsning. For elever med ret store hørenedsættelser, som skønnes at kunne klare sig i normalskolen, er der blevet arrangeret apparatoptræning, høretræning og mundaflæsning. 6 elever fra normalskolen har fået stadig apparatkontrol, og 1 har fået høretræning efter henvisning fra Statens Hørecentral i Odense. 15 elever er blevet undervist i mundaflæsning.

871 børnehævebørn er blevet undersøgt med henblik på talelidelser, hvoraf fandtes 112 med talevanskeligheder. 41 er blevet henvist til klinikbehandling for næsesvælgpolypper og stemmebåndslidelser, 4 til tandlæge, og 18 er sat under observation for hæshed.

På ældre klassetrin er undersøgt 145 elever. Speciallægekontrollen medførte 22 henvisninger til klinisk behandling for stemmebåndslidelser og 34 for hæshed. Ved det samlede skolevæsen er 73 blevet helbredt for deres talelidelser. Der er blevet ført 728 forældresamtaler og afsendt 1.180 skrivelser og indkaldelser.

Hr. talelærer Maigård har foretaget undersøgelser af børnehaveklasserne og 44 undersøgelser på ældre klassetrin. På periferiskolerne er udskrevet 44 talelidelser og ført 72 forældresamtaler.

Følgende har aflagt studiebesøg:

Cand. psyk. frk. Gad, Ribe.

Sundhedsplejerske frk. Jørgensen, Århus.

Skoledirektør Jan Jansen, Utrecht, Holland.

Skoleinspektør V. Velthuis, Utrecht, Holland.

Skoleinspektør frk. Jo von Steinæs, Utrecht, Holland.

Lærerinde frk. Annie von Buuren, Utrecht, Holland.

Amtslægen fra Sønderborg amt.

Amtslægen fra Aabenraa amt.

Talepædagog Hunger, Aabenraa.

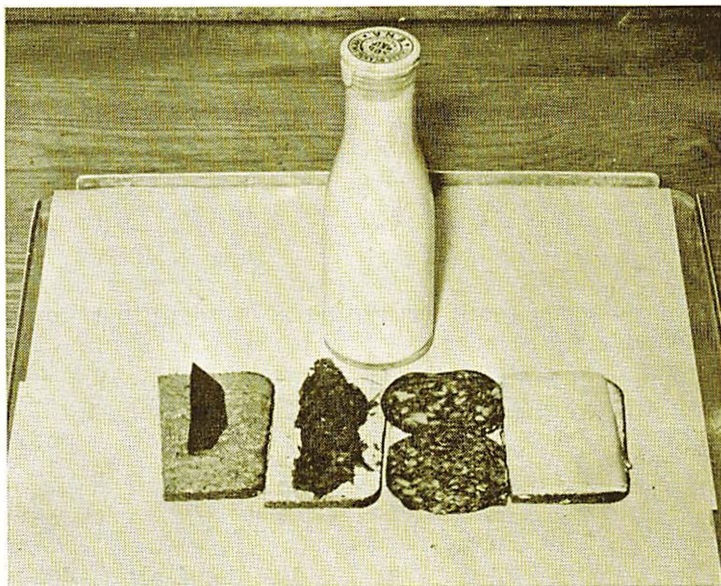
Lægekontrollen og otologisk behandling udøves af skoleørelæge, overlæge S. Fr. Nielsen (spec.: Hals-, øre- og næsesygdomme).

Assistent ved tunghøre- og talekorrektion fru J. Bobjerg Larsen.

Kontorarbejde, skylning og rutinehøreprøver blev udført af fru Helen Nielsen.

Skolebespisningen.

Grundlaget for skolebespisningen 1958—59 har været det samme som de foregående år med uddeling af skolefrokost og mælk på ugens 5

Oslo-frokost.

første dage, og denne form har fungeret på samme tilfredsstillende måde som tidligere.

Den 5. januar 1959 havde skolebespisningen et lille jubilæum, idet der for 10 år siden blev indført den såkaldte Oslo-frokost.

Det skolepsykologiske arbejde.

(Ved ledende konsulent for særundervisningen, cand. psych. Erik Matthiessen).

Skolepsykologisk kontor har i skoleåret 1958—59 undersøgt og behandlet i alt 405 børn (251 drenge og 154 piger).

Henvisningerne fra skolerne fordeler sig således:

Boldesager	58
Danmarksgade	17
Gammelby	55
Grådyb	37
Jerne	23
Rørkjær	30
Spangsbjerg	70
Stormgade	51
Vestre	26
Østre	38

I alt ... 405

Aldersfordelingen kan aflæses af nedenstående oversigt:

Født i 1942	1
» » 1943	1
» » 1944	4
» » 1945	9
» » 1946	16
» » 1947	42
» » 1948	54
» » 1949	71
» » 1950	117
» » 1951	81
» » 1952	9

I alt ... 405

Indstillingsårsagerne (som er anført på indstillingsskemaerne fra skolerne) fordeler sig således:

Børn, som man ønsker skal gå klassen om eller børn med meget dårligt skolestandpunkt	137
Børn med læsevanskeligheder	168
Børn med opførselsvanskeligheder	19
Børn med nervøse forstyrrelser	25
Andre årsager	56

I alt ... 405

Foruden disse henvisninger blev samtlige børn i læseklasser og på læsehold efterprøvet i november/december 1958, og de fleste læsebørn + samtlige hjælpeklassebørn efterprøvedes igen i maj/juni 1959.

Alle børn, der henvises til skolepsykologisk undersøgelse, bliver intelligensprøvet, ligesom der også i langt de fleste tilfælde tages standpunktsprøver i de elementære skolefag.

Intelligenskvotienterne for de indstillede elever, der blev undersøgt med Binet 1943 i løbet af skoleåret, fordeler sig således:

IK mindre end 70	6
IK 71—80	12
IK 81—90	54
IK 91—100	107
IK 101—110	72
IK 111—120	28
IK større end 120	4

I alt ... 283

Vi har som forrige år forsøgt på at lave en statistik over antallet af prøver, der er foretaget i løbet af skoleåret. Oversigten findes i nedenstående skema:

1. Binet	298
2. Performance	13
3. Rorschach	21
4. Omfattende journaler	34
5. Raven (intelligensprøver)	15
6. Læseprøver (nye)	243
7. Læseprøver (efterprøver)	450
8. TAT + CAT	14
9. Længere samtaler	106
10. Psykiaterhenvisninger	2
11. Skolemodenhedsprøver	ca. 950
12. Standpunktsprøver (i tilfælde, hvor der ikke er foretaget andre prøver)	58
13. Samtaler i forbindelse med skolemodenhedsprøver	122
14. Andre	14

De behandlingsmuligheder, som kontoret har foreslået, kan resumeres i følgende punkter:

1. Tilrådet at barnet skal være omgænger	78
2. » » » » i hjælpeklasse	40
3. » » » » i læseklasse	20
4. » » » » på læsehold	121
5. Andre (herunder tunghøreklasse, skiften skole, henvisning til andre institutioner, alm. forældrerådgivning etc.)	111
6. Sager under arbejde eller henlagte sager	32

I alt ... 405

Undersøgelse og/eller behandling af børn med tilpasningsvanskeligheder har i de fleste tilfælde været henvist til den kliniske psykolog, cand. psych. Inger Jespersen, der den 1. sept. 1958 blev tilknyttet kontoret som rådgiver i klinisk psykologi. Denne forsøgsordning har efter vor mening fungeret aldeles tilfredsstillende. Da det er første gang i de skolepsykologiske kontorets historie, at dette har været forsøgt, og da det måske kunne have interesse for andre skolevæsener at høre lidt om de erfaringer, man har gjort med psykoterapeutisk behandling af børn med tilpasningsvanskeligheder. Det vil næppe være ønskeligt, at skolepsykologerne opgiver al behandling af børn med tilpasningsvanskeligheder, og vi har derfor fulgt den praksis, at vi som hidtil har taget os af disse sager (omend i et mere beskedent omfang end tidligere), men vi har i hvert enkelt tilfælde gennemdrøftet sagen med den kliniske psykolog, og har sagen efter nogen tids forløb enten vist sig at være meget kompliceret eller krævede meget langvarig rådgivning eller terapi, har vi ladet sagen overgå til den kliniske psykolog.

Den kliniske psykolog skriver om sine erfaringer følgende:

Som klinisk psykolog ser jeg det som min opgave at supplere det arbejde, der i øvrigt udføres på Skolepsykologisk kontor, således at jeg forsøger at bidrage til en grundigere diagnosticering og en mere omfattende rådgivning og psykologisk behandling, end det tidligere har været muligt, idet jeg bygger på de erfaringer, jeg har haft lejlighed til at drage på Rigshospitalets børneafdeling.

Med hensyn til diagnosticeringsarbejdet har min assistance været ønsket, når problemerne var af særlig kompliceret art (enuresis, encopresis, psykisk hovedpine, mavepine etc.), eller hvor man under den intelligensmæssige eller standpunktsmæssige undersøgelse er stødt på ejendommeligheder, der kunne tyde på psykiske eller organiske (f. eks. hjernemæssige) abnormaliteter. De sidste tilfælde er, når begrundet mistanke har været til stede, videresendt til medicinsk eller psykiatrisk undersøgelse.

Rådgivningen har hovedsagelig omfattet pædagogisk vejledning i opdragelsesspørgsmål, idet man dog ikke er afslået fra forsøg på familierådgivning, når der har været tale om en familier konfliktsituation, der har ligget til grund for et barns vanskeligheder.

Behandlingen har som sagt i væsentlig grad bestået i samtaler med børn og forældre, idet det dog i enkelte tilfælde har været nødvendigt at iværksætte en dyberegående behandling af længere varighed.

Andre opgaver.

Samtlige børn i skolernes hjælpeklasser er blevet standpunktsprøvet, og i visse tilfælde er der foretaget nye intelligensundersøgelser. Dette arbejde er som i de tidligere år blevet udført af overlærer, frk. Anna Rasmussen, Stormgades skole.

Begge konsulenter har deltaget i tilsyn med læseklasser og læsehold, og Skolepsykologisk kontor har forestået indkøb og distribuering af materialer til denne form for særundervisning.

Skolemodenhedsundersøgelser.

I maj 1959 blev der foretaget skolemodenhedsprøver på samtlige børn i børnehaveklasserne ved alle kommunens skoler. Desuden blev

de nyindskrevne børn til førsteklasse indkaldt til en skolemodenhedsprøve. I forbindelse med de ca. 950 skolemodenhedsprøver, der blev foretaget, er der ført ca. 120 forældresamtaler, og i de fleste tilfælde, hvor skolen og skolepsykologen har været enige om at anbefale, at et ikke undervisningspligtigt, skoleumodent barn fik skolegangen udsat et år, har man forelagt forældrene disse synspunkter, men i modsætning til tidligere år har forældrene ikke i så udstrakt grad fulgt vore råd med hensyn til udsættelse af skolegangen. Dette gælder specielt de forældre, der i henhold til bestemmelserne i den nye skolelov havde fået deres børn optaget i børnehaveklasse i januar 1959, børn, der i følge de hidtidige bestemmelser ikke kunne have været optaget i førsteklasse ved skoleårets begyndelse i august 1959. Forældreargumenterne har som oftest været af mere følelsesmæssig end fornufts-betonet art, og der er ingen tvivl om, at der i førsteklasse i skoleåret 1959—60 sidder adskillige børn, der havde været langt bedre tjent med at have gået i børnehaveklasse endnu et år, hvilket uden tvivl vil give problemer for både forældre og skole.

Deltagelse i skolepsykologisk samarbejde.

Der har i skoleåret været afholdt 2 skolepsykologiske fællesmøder, hvor samtlige skolepsykologer og særundervisningskonsulenter har drøftet faglige problemer. Til dette formål har skoleudvalget beredvilligt stillet et beløb til rådighed til rejser.

Kursusvirksomhed.

Der har ikke i det forløbne skoleår været afholdt kursus for læseklasselærere, idet man fra skolepsykologisk kontors side opfordrede »Esbjerg årskursus« til ikke at oprette nye kursus, idet det har vist sig, at praktikundervisningen giver en del uro i læseklasserne og på læseholdene. Hertil er kommet, at enkelte seminarieelever fra Esbjerg seminarium har haft en del af deres praktikuddannelse ved særundervisning. Uddannelsen af kvalificerede lærere til særundervisningen skal jo imidlertid gå videre, og det er vort håb, at de lærere, der tidligere har påtaget sig praktikken, er villige til at tage fat igen efter et »praktikfrit« arbejdsår, hvis der atter kaldes fra »Esbjerg årskursus«.

Særundervisningen.

Særundervisningen i skoleåret 1958—59 omfattede foruden hjælpeklasser 4 læseklasser, 46 læsehold og en tunghøreklasse. (Se i øvrigt statistik over klassetal og børnetal i kommuneskolerne i 1958).

Personale.

På skolepsykologisk kontor har i det forløbne år været ansat:

- Ledende konsulent for særundervisningen,
cand. psych. Erik Matthiessen.
- Konsulent for særundervisningen,
cand. psych. Harald Rasmussen.
- Klinisk psykolog, cand. psych. Inger Jespersen.
- Kontorassistent Jørgen Schwartz.

Som assistenter har medvirket:

Overlærer Anna Rasmussen, Stormgades skole.
Kommunelærer G. Hadrup, Gammelby skole.
Kommunelærer N. Nielsen, Spangsbjergskolen.

Der har af reservelæge fru E. Gram, Vester Vested, været afholdt én skolepsykologisk konsultation. Da fru Gram forlod sin stilling i Vester Vested, og overlæge, dr. med. Ib Ostenfeld flyttede til København, stod kontoret uden psykiatrisk medhjælp, og det er endnu ikke lykkedes at få etableret en ny ordning.

Ved udgangen af skoleåret 1958—59 blev skolepsykolog Harald Rasmussen udnævnt til konsulent for særundervisningen i Ribe amt, hvorefter hans embede blev opløst.

Esbjerg skolekommission har for skoleåret 1959—60 vedtaget en forsøgsordning, hvorefter det er meningen, at hver skole skal have et »kontakttled« til skolepsykologisk kontor. Man tænker sig her at anvende lærere, der har fuldt årskursus i psykologi. De pågældende læreres arbejde kommer i hovedsagen til at bestå i foretagelse af standpunktsprøver, kontrolprøver af de børn, der går til særundervisning o. l., hvorimod det egentlige skolepsykologiske arbejde som hidtil udføres af konsulenterne.

Med skolevæsenets socialrådgiver Else Jensen har der i det forløbne år været et fortræffeligt samarbejde. Skolepsykologisk kontor har i adskillige år følt, at en koordination af de to former for rådgivning ikke alene var ønskelig, men også i de fleste tilfælde en nødvendighed. Man er derfor forsøgsvis gået med til, at de to socialrådgivere knyttes mere intimt til kontoret, end det hidtil har været tilfældet. Socialrådgiverne vil — specielt i forbindelse med den kliniske psykolog — varetage en del af kontakten med hjemmene.

Rendbjerghjemmet.

(Ved forstander Hans Nøvrup).

Rendbjerghjemmet har i skoleåret 1958—59 haft 21 elever — 7 piger og 14 drenge — der fordeler sig på følgende skoler:

4 elever fra Vestre skole,	6 elever fra Rørkjær skole,
2 » » Grådybskolen,	1 elev » Jerne skole,
4 » » Boldesager skole,	1 » » Stormgades skole,
2 » » Østre skole,	1 » » Danmarksgades skole.

Indstilling af disse elever til ophold på Rendbjerghjemmet er i:

9 tilfælde foretaget af hjemmene,	
3 » » » hjem og skole,	
5 » » » skolen,	
1 » » » skolekommissionen,	
2 » » » psykiateren,	
1 » » » børneværnet.	

Som medhjælper har virket student frk. Bente Bjersing. Der har, sammenlignet med tidligere år, været mange forældrebesøg,

ligesom Rendbjerghjemmet som sådant har haft en del gæster såvel fra ud- som indland, der har ønsket at se og sætte sig ind i hjemmets daglige liv.

Frirejser med statsbanerne i 1958.

Der blev i alt udstedt 5.880 fribilletter til sommerferierejser for skole-søgende børn i Esbjerg, hvoraf 2.901 billetter var til elever over 12 år og 2.979 billetter til elever under 12 år. Desuden ydedes der fri rejse til sommerlejre m. v. for 1.030 børn og 114 ledsagere.

Kommunens udgift ved disse rejser har i alt andraget 23.543,05 kr.

Svagbørnskolonier.

Der indkom i 1959 1.104 ansøgninger fordeles således:

	I	II	IIx	III	IIIx	Ialt
Boldesager	4	6	17	69	5	101
Danmarksgade	6	9	14	36	2	67
Gammelby	3	31	65	92	1	192
Grådyb	2	18	17	69	1	107
Jerne	6	16	34	58	5	119
Rørkjær	1	20	24	100	6	151
Spangsbjerg	16	26	14	72	7	135
Stormgade	2	10	7	53	1	73
Vestre	1	5	5	37	2	50
Østre	4	14	25	66		109
I alt	45	155	222	652	30	1104

Sønderho.

(Leder: Fru Anna Ehmsen).

S I	fredag den 8/5	—	onsdag den 27/5
S II	fredag » 29/5	—	fredag » 19/6
S III	onsdag » 24/6	—	tirsdag » 14/7
S IV	fredag » 17/7	—	torsdag » 6/8
S V	tirsdag » 11/8	—	mandag » 31/8

Feriekolonien i Sønderho har i tiden 7. maj—31. august 1959 haft 5 hold elever med ca. 106 på hvert hold i 21 opholdsdage svarende til 11.311 kostdage.

Det ualmindelige fine vejr har bevirket, at det for de børn, der har haft et ophold her, har været en stor oplevelse, samtidig med at de har samlet sundhed og styrke og for de fleste ca. 1 kg i tilvækst.

Sundhedstilstanden har været særdeles tilfredsstillende, og vi har i år igen brugt dr. Jakobsens udmærkede plan angående børnenes morgenmad.

Der har været en del børn, der led af ufrivillig vandladning og af-føring, nogle tilfælde med halsbetændelse, et par tilfælde med forstu-vet hånd og arm, en dreng sendt hjem på grund af fodsvamp.

Nogle enkelte børn er taget hjem af forældrene i utide på grund af længsel, mest fra forældrenes side.

Som beskæftigelse har børnene uden for ferien haft 2 timers daglig undervisning med dansk og regning, derudover har de hjulpet til med pasning af dyrene, renholdelse omkring bygningerne, ligesom det også har været dem en glæde at holde de nyanlagte græsplæner i orden med slåning og andet.

Ellers er den solfyldte sommer gået med traveture, badning, sanglege, sport, indøvelse til komedie m. m.

Der er vist film og forskellig underholdning, når det en enkelt aften var køligt vejr.

På hvert hold har der været ca. 160 besøgende.

Rendbjerg.

(Leder: Emil Lindholm).

R II fredag den 5/6 — fredag den 19/6

R III onsdag » 24/6 — tirsdag » 14/7

R IV fredag » 17/7 — torsdag » 6/8

Feriekolonien i Rendbjerg modtog i tiden fra 5. juni til 6. august 1959 ialt 3 hold ferie børn på 285 i 57 opholdsdage og 5.517 forplejningsdage. Den samlede vægtforøgelse var 408,4 kg.

Kostplanen lagdes hovedsageligt efter dr. Jakobsens responsum, og man er herude enige om, at denne kost er udmærket, selv om den er noget dyr.

Sundhedstilstanden var god, men den megen varme bevirkede, at børnene om natten kastede tæpperne af sig og lavede gennemtræk på sovesalene, hvilket resulterede i for hård afkøling, som medførte en del halsbesværigheder o. l.

Der blev hjemsendt en dreng grundet på uterlig adfærd overfor piger. En anden dreng hjemsendtes for rømning og cykletyveri og én hjemtaget grundet på hjemvé.

Der har været de sædvanlige to timers daglig skolegang udenfor skoleferien.

Børnene blev beskæftiget med frivilligt, praktisk arbejde, svømning og livredning hver dag fra kl. 10 og fra kl. 16, fodbold, håndbold og langbold og ind imellem fodture — bl. a. så de fleste af børnene Broager kirke med mindehøjen og hørte dens historie samt så kroneegen i Kobbelskoven. Der dyrkedes også terrænsport, som særlig har børnenes interesse samt afholdtes »Olympiade«, der strakte sig over 3 uger ad gangen, og som afsluttedes før hjemrejsen.

Vejret var hele sommeren det allerbedste med sol og varme og kun nogle enkelte byger.

I modsætning til tidligere år modtog vi i år film fra Statens Filmcentral — 18 ialt — alle udmærkede, dels underholdende og dels instruktionsfilm i svømning og livredning. Det bør nævnes, at Statens Filmcentral ydede os den allerbedste service, og børnene var glade for de udmærkede film.

Jeg må som forrige år slutte med at udtale ønsket om, at kolonien må erhverve et tilstrækkeligt stort forsamlingslokale, som kan rumme alle i lejren på én gang. Særligt i dårligt vejr er et sådant lokale uundværligt.

Socialrådgiverens virksomhed.

(Ved socialrådgiver Else Jensen).

Arbejdet i det forløbne skoleår har som tidligere hovedsagelig bestået i henvendelser i hjemmene på grund af børnenes formodede ulovlige forsømmelser, samt tilfælde, hvor der er adfærdsvanskeligheder i skolen.

Man vil gerne her benytte lejligheden til at påpege, at der stadig bør lægges særlig vægt på det forebyggende arbejde. Erfaringen viser, at jo før man tager problemerne op, des bedre resultater opnås der. Det er derfor af stor betydning, at lærerne på så tidligt et tidspunkt som muligt giver meddelelse, hvis der er vanskeligheder med børnene, som socialrådgiveren kan tage sig af.

Man har i det forløbne skoleår haft et udmærket samarbejde med skolepsykologisk kontor samt de øvrige sociale institutioner.

Med hensyn til elevernes forsømmelser henvises til statistikken andetsteds i beretningen.

Skolevæsenets fritidsvirksomheder.

Om formål m. v. henvises til det i tidligere årsberetninger anførte. Fritidsvirksomhederne har i tiden 1. oktober 1958 til 30. september 1959 haft følgende omfang:

<i>Vinterhalvåret:</i>	Okt. kvartal	Jan. kvartal	
Sang og musik	26 hold	26 hold	
Hobbyvirksomhed	16 »	13 »	
Skoleteater	2 »	4 »	
Sløjd	7 »	7 »	
Keramik	7 »	7 »	
Småsløjd	8 »	8 »	
Skak	1 »	1 »	
Filmkreds	1 »	1 »	
Fri idræt	1 »	1 »	
Gymnastik	3 »	3 »	
Håndarbejde		1 »	
	72 hold	72 hold	144 hold
<i>Sommerhalvåret:</i>			
Skolehaver		6 hold	
Svømning		275 »	
Atletik		1 »	
Sang og musik		16 »	
			298 hold
			<u>442 hold</u>

I oktober kvartal deltog 1.216 elever, i januar kvartal 999 elever og i sommerperioden 4.166 elever, hvilket sammenlagt giver 6.381 elever, hvorefter den gennemsnitlige deltagelse pr. hold har været 14,4 elever.

Til sammenligning kan anføres, at de tilsvarende tal for de foregående år var:

Oktober kvartal	44 hold
Januar kvartal	56 »
Sommerhalvåret	270 »

I alt ..... 370 hold

med et samlet antal deltagende elever på 5.275 elever og en gennemsnitlig deltagelse pr. hold på 14,3 elever.

De forøgede antal skyldes en forhøjelse af bevillingen til driften af fritidsvirksomhederne.

Svømning 1959.

(Ved overlærer Erik Vind).

Sommeren 1959 blev den solrigeste i mands minde, og det blev da også et rekordår både med hensyn til deltagere og prøver. Deltagerantallet steg fra 3.371 til 3.795 og aflagte prøver fra 609 til 759.

Kursus	Tid	Skoler	Hold	Elever
I	11/5—29/5	Danmarksg., Vestre, Østre . . .	37	528
II	1/6—18/6	Grådyb, Spangsb., Stormgade..	34	426
III	24/6—10/7	} alle skoler i ferien	47	658
IV	13/7—25/7		36	468
V	27/7—11/8		43	588
VI	13/8—28/8	Boldesager, Rørkjær.....	42	611
	31/8—4/9	Svømmeugen		
VII	7/9—18/9	Gammelby, Jerne, Veldbæk ...	36	516
11/5—18/9			275	3795

Oversigt over deltagere og prøver.

Skoler	Deltagere	Svømmerprøver	Fri-svømmerprøver	Livredderprøver	Prøver i alt
Boldesager	689	106	44	26	176
Danmarksgade	338	41	13	4	58
Gammelby	378	39	19	13	71
Grådyb	384	51	22	17	90
Jerne	451	32	20	6	58
Rørkjær	438	58	24	7	89
Spangsbjerg	169	20	5	1	26
Stormgade	242	29	14	6	49
Vestre	232	29	10	7	46
Østre	290	48	14	6	68
Veldbæk	19	2	0	0	2
Esbjerg realskole	22	7	1	0	8
Esbjerg statsskole	16	1	0	1	2
Udenbys	127	10	6	0	16
I alt	3795	473	192	94	759

Undervisningstiden var fra kl. 7,00 til kl. 12,00 i ferien og fra kl. 15,00 til 19,00 i skoletiden. Der var 7 lærere på hvert kursus.

Følgende lærere underviste på et eller flere kurser: K. G. Brogaard Andersen, Ebbe Arentoft, Ebbe Carlsen, Kirsten Dige, Jørgen Erenbjerg, Ketty Hansen, Mogens Hansen, Mogens Kruse Hansen, E. Damm Jensen, Rita Kjærgård, Ole Klintø, Ejvin Lau, Selma Lauridsen, Gerda Løkkegaard, Ove Madsen, Sv. A. Madsen, Børge H. Nielsen, Ib Nielsen, Niels H. Nielsen, Annie Nissen, Gunner Dakin Petersen, J. Sole Petersen og Erik Vind.

25 års frivillig svømmeundervisning.

Svømmeundervisningen kan her i Esbjerg fejre 25 års jubilæum, idet Søbadeanstalten blev åbnet i 1934.

Før den tid kunne vi ikke opfylde skolelovens ønske om svømmeundervisning. For udenforstående lyder det mærkeligt, at der i Esbjerg, byen ved Vesterhavet, ikke har været mulighed for at undervise i svømning. Det skyldes tidevandet, som man ikke mærker meget til i landets øvrige byer.

Der har nok været badeanstalter før 1934. Den første lå ud for Tivoli, hvor trafikhavnen nu er. Senere blev der hvert forår sat badehuse op ved Øster- og Vesterstrand. Nedtagningen slap man ofte for, idet efterårsstormen kastede træhusene op på stranden og efterlod dem i et frygteligt virvar.

På disse badeanstalter kunne der imidlertid ikke drives rationel svømmeundervisning; da vandet kun 2—3 timer omkring højvande var dybt nok til at svømme i, og højvandet rykker ca. 1 time hvert døgn.

I 1934 åbnede Søbadeanstalten i det tidligere rødspættebassin. Vandet blev her holdt i nogenlunde konstant højde ved møler og et stighbord. Der var lange badebroer og vipper, tårn og vandrutchebane, gode omklædningsforhold, en stor restauration og et mægtigt område med herligt, hvidt strandsand. Intet under, at Søbadeanstalten blev esbjergensernes udflugtssted i årene indtil krigen.

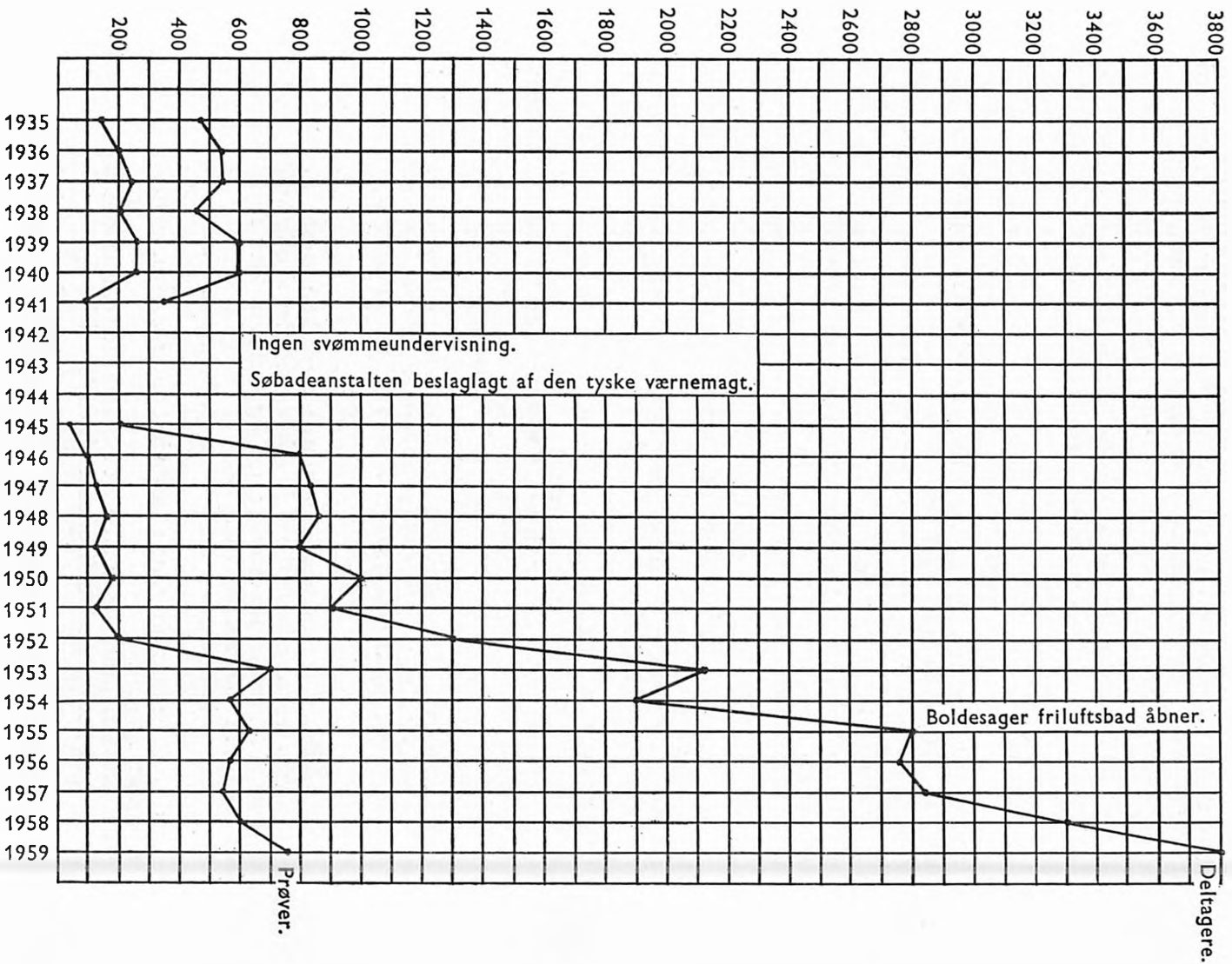
I sommerferien 1935 oprettede skolevæsenet 2 svømmekurser à 2 uger, og dermed var *den frivillige svømmeundervisning startet*.

Det gik godt, indtil den tyske værnemagt i 1941 beslaglagde Søbadeanstalten. Under beslaglæggelsen, der varede fra 1941—45, lagde der sig et tykt lag mudder i svømmebassinet. Esbjerg kommune gjorde ikke noget effektivt ved mudderplagen, fordi man ikke kunne få lejekontrakt over et længere åremål, og da stighbordet, der skulle holde vandet inde i bassinet under lavvande, samtidig forfaldt, blev forholdene de sidste år indtil 1951 fortvivlede.

I sommeren 1952 åbnede Boldesager friluftsbad. Nu har vi endelig fået ideelle forhold at arbejde under: temperet, krystalklart vand, opvarmede omklædningsrum og et aflukket område, hvor undervisningen kan foregå ugenert.

Omstående diagram viser tydeligt Boldesager friluftsbads betydning. Deltagerantallet er næsten firedoblet fra 1951—59.

Diagram over den frivillige svømmeundervisning 1935—1959.

Svømmesæsonen varer nu ca. 4 mdr. fra medio maj til medio september. I stedet for 2 kurser har vi nu 7. I 1959 har vi undervist 3.795 elever på 275 hold, og der blev aflagt 759 prøver. I alt har vi fra 1935 til 1959 haft ca. 40.000 elever, og der er aflagt ca. 8.000 prøver.

Skolehaverne ved Rørkjær 1959.

(Ved overlærer S. Holt Jensen).

Foråret begyndte godt; der kom varme og grøde i jorden, og planterne kom hurtigt op. Det vil sige, det, der blev sået i første omgang, kom hurtigt op, for varmen blev ved og blev til tørke, og de frøsorter, der blev sået i anden omgang, kom slet ikke op. Og en tid stod det hele i stampe. Men nogen regn kom der endelig, og det, der var kommet op, var nu groet godt til, så der nu sidst på sommeren står en ret god avl, som børnene begynder at slæbe hjem af. Der er nogen frugt på træerne, men et enkelt træ er ødelagt, sandsynligvis af »Vestkraft«.

Der har været god tilslutning til arbejdet, 82 elever fordelt på tre hold, og arbejdet er gået forholdsvis let. Hr. H. Ehmsen har virket som medhjælper nu på 2. år.

Vesterbyens skolehaver.

(Ved lærer Niels Aage Christensen).

Det tidlige forår bevirkede, at vi begyndte i skolehaverne allerede den 1. april.

Der mødte 60 elever fra Grådybskolen og Spangsbjergskolen.

Der var i år flere yngre børn end de tidligere år. Til gengæld har de lagt en større energi for dagen, hvilket er resulteret i fine afgrøder og pæne haver.

Vort staudebed, som danner en smuk indgang til haverne, er efter-

hånden vokset godt til og repræsenterer efterhånden mange af vore alm. stauder. Desuden er der flere forskellige løgplanter, som vi håber, vil komme så godt i gang, at vi til foråret kan få glæde af dem.

Glædeligt er det at se, at bevoksningen omkring haverne vokser støt, så vi nu tør håbe på lidt mere liv til næste år.

De ubudne gæster, som hyppigt gjorde deres entre sidste år, har vi været fri for i år, hvilket sikkert skyldes politiets jævnlige besøg i haverne udenfor åbningstiderne.

Sang og musik.

Skolekoncerter.

Interesserede elever har som tidligere år overværet tre af Vestjysk Orkesters generalprøve.

Skoleorkester og pigekor.

(Ved lærer V. Birch).

Kor- og orkesterarbejdet inden for fritidsvirksomheden har i det forløbne år ikke væsentligt skilt sig ud fra tidligere års norm. Tilslutningen har været upåklagelig. »Store«-orkesters medlemstal er i øjeblikket 34, ligesom gennemsnitstallet for »lille«-orkester svinger omkring 20. Hertil kommer koret med ca. 42 medlemmer samt 10—12 undervisningshold.

Årets begivenhed var koncertrejsen til Tyskland i påskeferien, hvor vi i to større byer og en mindre spillede for et taknemligt publikum og knyttede mange kontakter, der har resulteret i en del private genvisiter.

Bemærkelsesværdigt er det, at pigerne er langt i overtal i orkestrene. Drengene svigter noget til fordel for blæseinstrumenterne.

»Vesterhavsdrengene«.

(Ved viceinspektør G. Carlsen).

Efter sommerferien 1958 fortsattes arbejdet med blæseorkestret efter de fra tidligere år afstukne linier under ledelse af musiker Bent Ove Dalby.

Nye elever toges ind til oplæring, og en gang ugentlig samledes alle til sammenspil. »Vesterhavsdrengenes forældreforening« afholdt sin årlige forældreaften på Stormgades skole først i december, hvor man bl. a. drøftede en påtænkt tur til Østrig. På grund af forskellige forhold måtte denne dog opgives, og i stedet foretoges en vellykket koncertrejse til Gøteborg i dagene 29. juni til 2. juli 1959 under ledelse af Bent Ove Dalby og forældreforeningens formand A. Aarøe Hansen.

I årets løb medvirkede Vesterhavsdrengene ved forskellige arrangementer både her i byen og udenbys. Her kan nævnes: Idrætsdagene, koncert ved De gamles hjem og i Brørup ved juletid, deltagelse i Statsradiofonis musikkonkurrence: »Fra kyst til kyst« og der iflg. uofficielle oplysninger placeret blandt de bedste og med et nummer udsendt i radio — medvirken ved Journalistforeningens show m. m.

Vesterhavsdrengene har således på udmærket måde virket til gavn for musikkens fremme, løst opgaver stillet af skolevæsenet og repræsenteret Esbjerg udadtil.

»Vesterhavsdrengene«s tur til Gøteborg i dagene 29. juni til 2. juli 1959.

Vi startede mandag morgen den 29. juni kl. 8,12 fra Esbjerg bane-gård med 35 drenge og 3 ledere, B. O. Dalby, J. Veth og A. Aarøe Han-sen.

Der var reserveret kupeer til os til Frederikshavn, hvortil vi ankom kl. 16,00. Drengene spiste medbragt mad i toget.

I Frederikshavn blev bagagen med vognmand sendt til færgen. Efter opnået polititilladelse marcherede drengene med musik gennem byen til færgen.

Færgen afgik kl. 18,00. Da vi forlod havnen, spillede drengene på agterdækket.

Vi ankom til Gøteborg kl. 21,30 og ventede at finde en til at modtage os. Der var imidlertid ingen. Vejen til Odinsskolen var flere kilometer, vi besluttede derfor at sende bagagen med bil. Det var umuligt at få en bus eller lastbil så sent på aftenen, hvorfor vi bestilte 3 taxi til ba-gagen og sendte drengene med sporvogn.

Tirsdag den 30. juni.

Efter morgenmad var drengene på kanal- og havnerundfart.

Kl. 12,00 gav drengene 1 times koncert på »Parnassen« ved Gøtaplad-sen.

Da koncerten var slut, blev vi af restauratøren inviteret på en for-friskning.

Efter middagsmad gik vi en tur rundt og så på byen samt besøgte indkøb.

Om aftenen var vi alle i Liseberg tivoli.

Onsdag den 1. juli.

Efter morgenmaden var drengene på rundtur i Gøteborg og omegn med bus. 7 af drengene blev køresyge, hvorfor 2 af lederne måtte slå af og gå ind til byen med drengene, der ret hurtigt blev kvikke igen.

Eftermiddagen gik med prøver.

Kl. 19,00 skulle vi give koncert i en gammel, smuk have ved restaurant »Trægårn«. Der var mange mennesker til stede, og drengene fik megen ros for deres musik. Efter koncerten blev vi inviteret på en forfriskning, hvorefter vi fik lejlighed til at se forskellig optræden.

Torsdag den 2. juli.

Kl. 6,15 blev vi afhentet af en bus og kørt til havnen. Da vi kom om bord på færgen, blev der serveret morgenmad. Ved ankomsten til Frederikshavn var der i restaurant »Turisten« serveret middagsmad.

Bagagen blev sendt til banegården, og drengene marcherede med musik gennem byen til banegården.

I toget blev der på vejen hjem serveret aftensmad i form af 2 pølser med brød.

Drengene blev ved ankomsten til Esbjerg afleveret i god behold til forældrene.

Deltagerne i turen var trætte, men alle var enige om, at det havde været en god tur, hvor vi lykkeligt havde været forskånet for uheld af nogen art.

Samarbejdende organer.

Esbjerg kommune, Børnebibliotekerne.

(Ved overbibliotekar Ingrid Vig Jensen).

Samarbejdet med skolerne.

5 klasser (IIfm og IIIxm) har besøgt biblioteket og fået undervisning i biblioteksbenyttelse 2 timer hver (1957—58: 54 klasser).

Det urimelige forhold mellem tallet fra i fjor og det ovenfor anførte skyldes, at tidspunktet for klassebesøgene i 1959 er rykket fra januar—marts til april—juni.

Børnebiblioteket har udarbejdet og udlånt 14 emnebiblioteker, blandt emnerne kan nævnes: Trafikmidler, Australien, Sovjetunionen, Middelalderen, samt 75 frilæsningsbiblioteker til alle skolens klassetrin, dog fortrinsvis til 4.—7. klasserne. Enkeltudlån til lærere, der har søgt bibliotekets hjælp, beløber sig til 604, og fra klassesætsamlingen er der udlånt 126 sæt. Det samlede udlån til skoler og lærere udgør 7.600 bind (1957—58: 6.727 bind).

Skolevæsenets klassesætsamling, som administreres af Børnebiblioteket, er blevet forøget med 34 sæt (1.162 bind). Der er kasseret 24 bind. Samlingen består pr. 31/3 1959 af 184 sæt (5.627 bind).

Der er foretaget hylderevision på Jerne, Rørkjær og Grådybskolen, og bogbestanden på Østre skole er gennemgået med henblik på kassation.

I forbindelse med skolevæsenets FN-udstilling på Grådybskolen fremlagde Børnebiblioteket en del bøger om FN og om mellemfolkeligt samarbejde, samt udarbejdede en bogliste til uddeling til de besøgende skoleklasser, ligesom Børnebibliotekets personale deltog i bedømmelsen af de opgaver, som eleverne løste i tilknytning til besøget.

Virksomheden i skolebibliotekerne.

Skolebibliotekerne er åbne for udlån umiddelbart efter skoletidens ophør 1 time således:

1. september—31. marts på ugens 5 første hverdage,
1. april—31. august 3 gange ugentlig.

Skolelæsestuerne holdes, foruden i udlånstiden, åbne 1. oktober—1. marts på ugens 5 første hverdage i 2 timer hver gang.

Undervisningen i biblioteksorientering, der omfatter benyttelsen af både udlån og læsestue, foregår på skolebiblioteket og udføres af skolebibliotekaren efter følgende plan:

alle 4. klasser	2 timer
» 5. klasser	10 timer
» Ixm og Ifm klasser	4 timer
hjelpeklasserne på ældste trin	4 timer

Det samlede udlån på skolerne udgjorde 98.015 bind (1957—58: 103.171), en nedgang på 5 %.

4.087 børn har lånt bøger hjem fra skolebibliotekerne (1957—58: 4.135), en nedgang på 1,2 %.

Læsestuerne har været besøgt af 10.804 børn (1957—58: 15.353), en nedgang på 29,6 %.

Skoleopsparingen.

Esbjerg og omegns sparekasse giver følgende oversigt:

Indestående pr. 1. august 1958	kr. 847.797,60
Indbetalt i sparemærker	kr. 51.853,60
Indbetalt i kontanter	» 329.592,60
	<hr/>
	» 381.446,20
Tilskrevne renter	» 38.456,28
Sparepræmier	» 1.354,00
	<hr/>
	kr. 1.269.054,08
Udbetalt	» 247.147,38
	<hr/>
Indestående ult. juli 1959	kr. 1.021.906,70
	<hr/>
Antal konti pr. 1. august 1958	7852
Nye konti	811
	<hr/>
	8663
Udgåede konti	599
	<hr/>
Antal konti pr. 31. juli 1959	8064
	<hr/>

I skolesparcelfdelingen indgik der:

	i sparemærker kr.	i kontanter kr.	samlet indskud kr.
1949—50	55.419,80	28.385,87	83.805,67
1950—51	52.209,10	38.716,15	90.925,25
1951—52	52.846,70	60.759,58	113.606,28
1952—53	53.986,20	95.896,23	149.882,43
1953—54	47.578,30	109.667,10	157.245,40
1954—55	51.601,10	153.494,44	205.095,54
1955—56	55.712,60	186.151,18	241.863,78
1956—57	49.894,55	222.929,67	272.824,22
1957—58	49.687,20	261.644,70	311.331,90
1958—59	51.853,60	329.592,60	381.446,20

Esbjerg og omegns skolescene.

(Ved skoledirektør N. P. Andersen).

Sæson 1958—59 gennemførtes i følgende omfang:

	Elever	Foreldre seminari- um aftensk.	Indbudte tilsyn- ordens- marsk.	I alt	Antal opførel- ser	Sted
»Tartuffe« Dansk Folkescene 1/11, 2/11	359	463	71	893	3	Nye scene
»Ung Vrede« Arte 17/11	52	287	17	356	1	« «
»Der var engang« Landsskolescenen 9/12, 10/12	359	461	56	876	2	Teatret
»En tjener og to herrer« Landsskolescenen 31/1, 1/2	359	458	58	875	2	«
»Turtelduens kurren« Dansk Folkescene 21/2	51	188	23	262	1	Nye scene
	1180	1857	225	3262	9	

Esbjerg og omegns skolebio.

(Ved viceinspektør J. Holmberg).

Abonnenttallet for sæsonen 1958—59 har vist en stigning svarende til det større antal elever i skolerne og var for yngste hold (5. og 6. skoleår) 2.054, for ældste hold 2.653. Tilgangen medførte, at hver film for yngsteholdet måtte vises ved 4 forestillinger, ligesom for ældsteholdets vedkommende.

Repertoriet indeholdt for yngstehold to gentagelser, nemlig »Vestervandsdrengene« og »Under Australiens Himmel«. Desuden vises de to dan-

ske film »Ballettens Børn« og »Hvor Bjergene sejler«, begge instrueret af ægteparret Astrid og Bjarne Henning-Jensen.

Ældste hold så »Nødråb fra Havet«, den danske modstandsfilm »Der kom en dag« samt den lystige »Hurra for Ungdommen«.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler og Ungdomsnævnets virksomhed.

(Ved forstander H. Mogensen).

Kort beretning vedr. teknikerforberedelsen.

Undervisningen begyndte den 1. september 1958 med 35 elever. I løbet af vinteren skete en del frafald (nogle havde overvurderet sig selv, andre kunne ikke indse nødvendigheden af at forberede sig og kom derved bagefter, 4 rejste fra byen, 2 piger kom på sygeplejeforskole, 2 fik læreplads, 2 er udgået på grund af langvarig sygdom).

I dagene 8.—11. juni har der været skriftlig årsprøve, hvori der deltog 20 elever, der alle klarede sig pænt. Der rejser yderligere 2 fra byen, så næste år skulle der blive 18 elever i klassen. De er alle indstillet på at slide sig igennem til »Teknisk forberedelseseksamen«, der afholdes maj 1960.

Hver klasse har fået 420 timers undervisning, nemlig dansk 104 timer, engelsk 70 timer, fysik og kemi 71 timer, regning og matematik 175 timer.

Det gennemsnitlige mødetal pr. aften i de to klasser har været henholdsvis 12,0 og 10,6.

Der har ialt været 12.600 elevtimer, heraf forsømtes 3.120 eller ca. 25 %. Den reelle forsømmelsesprocent har dog kun været ca. 10.

Fra mange sider har der lydt røster om, at fjernsynet efterhånden ville overflødig gøre aftenskolerne, men det tvivler jeg nu på. Der vil stadig være mange mennesker, der har et behov, som kun aftenskolen kan dække.

Der har været flere reelle forsømmelser i år end sidste år, og her må vi tilskrive fjernsynet og de bedre film årsagen. Et par nye ting har været med til at give sæsonen et lidt andet præg end tidligere. Her tænker jeg på oprettelsen af 2 klasser til »Teknisk forberedelseseksamen«, hvor vi begyndte med 32 elever den 1. september. Gennemsnitsalderen for deltagerne er ca. 28 år. Der er faldet en del fra, men der er dog stadig 22 tilbage. Undervisningen fortsætter til ca. 15. juni, så her opføres ikke nogen særlig statistik.

Endvidere har der været et kursus i fysik og kemi beregnet for unge piger, der søger uddannelse som sygeplejersker. Dette kursus var fint besøgt og vil blive fortsat til næste år.

Aftenhøjskolen har været i fortsat fremgang, fra 1956—57 med 6 kurser til 1958—59 med 16 kurser.

F. O. F. har i år optrådt som selvstændig aftenskole under ledelse af fru Inger Schou. Af praktiske grunde opføres holdene som tidligere. Alle tal i parentes henviser til 1957—58.

Aftenskolen:

I 1958—59 gennemførtes 159 kursus (160) med 2.824 elever (2.949), 17,8 i gennemsnit pr. hold (18,4). Undervisningens omfang opgøres i elevtimer, hvoraf der i 1958—59 var 147.991 (157.241). Heraf forsømtes officielt 38.503 (43.352) eller 26 % (27,6). Reelt forsømtes 26.688 elevtimer (24.652) eller 18 % (15,7).

Eleverne fordeler sig således:

2.151 kvindelige (2.290), heraf 354 14-18 år, 556 18-25 år, 1.241 derover, 673 mandlige (659), heraf 75 14-18 år, 118 18-25 år, 480 derover.

Fordeling af kursus:

	Antal kursus	Elever	Elevtimer
Aftenskolen	43 (41)	729 (719)	41.466 (42.818)
A. O. F.	50 (45)	934 (878)	44.904 (45.126)
F. O. F.	34 (39)	579 (721)	28.218 (33.860)
Esbjerg husmoderforening ..	17 (19)	289 (323)	18.033 (18.969)
L. O. F.	7 (6)	141 (112)	6.027 (5.208)
Coop. husmoderforening	4 (5)	81 (97)	5.680½ (6.520½)
Dansk kvindesamfund	3 (3)	58 (59)	3.142½ (3.225)
Øvrige tilmeldte	1 (2)	13 (40)	520 (1.515)

Fagene fordeler sig således:

	Antal kursus	Elevtal	Elevtimer
Håndgerning	64 (62)	1.016 (1.029)	59.242½ (61.471)
Husgerning	15 (19)	326 (376)	24.384½ (26.855½)
Engelsk	14 (17)	291 (347)	11.222 (14.508)
Tysk	10 (10)	209 (221)	7.812 (9.570)
Fransk	2 (2)	40 (48)	1.474 (1.921)
Maskinskrivning (sidste år under forskellige fag) ..	4 (1)	54	1.810
Regning (heraf 3 fagl.) ..	4 (3)	69 (46)	1.997 (1.629)
Dansk	1 (2)	19 (34)	646 (1.023)
Samfundslære	2 (2)	30 (41)	1.200 (985)
Porcelænsmaling, tegning og maling	11 (11)	199 (207)	9.527 (9.841)
Bogbinding	6 (5)	98 (79)	6.132 (5.070)
Sløjd	4 (4)	62 (68)	4.077 (4.206)
Sang og musik	12 (10)	205 (182)	9.831 (9.534)
Forskellige fag	10 (8)	206 (176)	8.633 (7.295)

Forskellige fag omfatter: fysik, keramik, stoftryk, hobby, bogføring og samarittergerning.

Husgerning fordeler sig således:

Aftenskolen	5 kursus (7)	106 elever (133)	8.900½ elevt. (11.011)
Esbjerg husmoder- forening	4 » (5)	94 » (104)	7.441 » (7.119)
Coop. husmoder- forening	4 » (5)	81 » (97)	5.680½ » (6.520)
Dansk kvinde- samfund	2 » (2)	45 » (42)	2.362½ » (2.205)

Af eleverne i husgerning var 298 kvinder (348) og 28 mænd (28).

Medhjælp ved tilsynet har været: overlærer Werner Petersen, E. Bøgh Hansen, A. Krogh, kommunelærer Bent Otto Jensen, B. Hansen Nielsen, Villy Nielsen og Vagn Jacobsen.

Aftenhøjskolen.

Der gennemførtes 16 kursus (12) med 333 elever (253) og 10.830 elev-timer (9.395). Heraf forsømtes officielt 3.637 (3.258), reelt 2.865 (1.995). Den reelle forsømmelsesprocent er her 26,4 (21,2).

Aftenskolen*)	3 hold (0)	55 elever (0)	1.411 elevt. (0)
A. O. F.	6 » (4)	99 » (68)	2.710 » (2.019)
F. O. F.	2 » (3)	38 » (59)	1.193 » (2.659)
L. O. F.	3 » (2)	64 » (40)	2.408 » (1.778)
Museumsforening	1 » (1)	35 » (40)	2.100 » (1.760)
Litteraturforening	1 » (1)	42 » (25)	1.008 » (675)

*) i samarbejde med K.F.U.K. og Esbjerg seminariums elevforening.

Fagene: 9 samfundslære, 5 litteratur, 1 musikforståelse og 1 oldtidskundskab.

Ungdomsskolen.

Undervisning begyndte den 22. september med 160 elever (225), nemlig 69 piger (128) og 91 drenge (97) og sluttede den 26. februar med 111 elever (156), heraf 51 piger (85) og 60 drenge (71).

Her har vi betydelig nedgang, der vel for en stor del skyldes frafaldet. Der har været mere ro og stabilitet over eleverne end tidligere.

Til disse klasser må lægges ungpigeklassen, 9. klasse, der gennemførtes med 12 piger i tiden august—april med ialt 750 undervisningstimer. Om kort tid vil der komme en særlig beretning om denne klasse.

Eleverne fordeltes i:

Piger: almindelige ungdomsskoleklasser:

1 første års klasse, 20 elever, sluttede med 13

1 anden » » , 18 » , » » 14

Ekspeditrickeklassen:

2 klasser, 31 » , » » 24

i alt 4 klasser, 69 elever, sluttede med 51

Drenge: almindelige ungdomsskoleklasser:

1 første års klasse, 22 elever, sluttede med 11

Fiskerklassen:

1 » , 26 » , » » 18

Arbejdstekniskklassen:

2 klasser, 43 » , » » 28

i alt 4 klasser, 91 elever, sluttede med 60

Vi har i år fortsat med at holde klublokale og hobbyrum åben hver aften, og det har virket godt. Den egentlige klubaften med hobby, syning, sport m. v. har været godt besøgt. Der har torsdag aften været vist en del underholdende og belærende film, ligesom der har været

forskellige konkurrencer samt oplæsning ved skolens lærere, af institutionsbesøg kan nævnes: Vestkraft, Falck, bibliotek, F. V. Mortensen, sildeoliefabrikken, børnehjem, Nielsnielsenmøbler. Der har været samarbejde med de 5 åbne klubber og de 3 sociale klubber om 4 fester, der har været godt besøgt og til stor glæde for alle parter.

Kommunelærer Rasmus Bebe Hansen har igen i år ført det daglige tilsyn.

De unges haver:

Beliggenheden og den stærke blæst må vist tilskrives årsagen til, at denne afdeling stadig ikke er særlig godt besøgt.

Der var 1 hold med 21 elever (23), heraf 8 kvinder (6) og 13 mænd (17), med i alt 1.974 elevtimer (1.531). Heraf forsømtes 538 (155). Forsømmelsesprocent 27,2 (10,1).

Forsøgsassistent Jess Seidler varetog som sædvanlig undervisningen.

Kulturelle arrangementer:

Vi har fortsat samarbejdet med »Skolescenen«, men med et beskedent antal abonnenter, 180 (190). Der har været 5 teateraftener (4): »Tartuffe«, »Ung vrede«, »Der var engang«, »En tjener og 2 herrer« og »Turtelduens kurren«.

Desuden arrangerede ungdomsnævnet en musikaften med Børge Roger Henriksen »Klassisk og jazzisk«, en god og interessant aften.

Med denne beretning bringer jeg en tak til alle, der har været medvirkende til gennemførelsen af en god sæson. Takken gælder især ungdomsnævnet, byråd, amsungdomsnævnet, ministerium, skoledirektøren, skoleinspektørerne, oplysningsforbund, foreninger, pressen samt medarbejdere ved tilsyn og på kontoret og ikke mindst den store lærerstab.

Ungdomsnævnets virksomhed.

Ungdomsnævnet har i den forløbne sæson nøje fulgt skolevirksomhedens forskellige områder. Medlemmerne har aflagt besøg i alle afdelinger og der fået et indtryk af arbejdet. Amsungdomsnævnet var ved disse besøg repræsenteret af førstelærer H. Iversen, Tvile.

Ud over de allerede nævnte områder har ungdomsnævnet beskæftiget sig med:

1. Ungdomskostskolen i Holsted:

Esbjerg råder over 9 fripladser på skolen. Som i de tidligere år har der været afholdt 2 kursus for piger og 1 kursus for drenge. Ungdomsnævnet har tildelt 18 piger og 8 drenge fripladser på skolen.

2. Elever på ungdoms- og efterskoler:

Der har været mange ansøgninger om kommunalt tilskud til sådanne skoleophold. Man har i de fleste tilfælde kunnet yde tilskud, for en dels vedkommende 2—300 kr., i andre tilfælde 100—150 kr., alt i betragtning af de økonomiske forhold i hjemmet. De dårligst stillede har således opnået dækning for det faste godkendte beløb for elevbetaling. I alt er der ydet tilskud til 12 piger (8) og 5 drenge (3) med i alt 4.800 kr. (3.255), hvoraf vi får halvdelen refunderet fra staten.

3. Fritidsklubberne:

Sidste år blev klubberne færdigetableret. Klubben »Grådybet« er overgået til socialklub, mens de øvrige 5 klubber har fortsat deres virke under ungdomsnævnet. Der har været god tilslutning til klubberne, og medlemmerne er mødt flittigt og har arbejdet godt med de for hånden værende muligheder.

Samarbejdet mellem klublederne fra de 5 »åbne« klubber, de 3 »sociale« klubber og ungdomsskolens klub har været fortsat.

Nogle af klublederne har været på kursus.

Fritidsklubben i Kongensgade, leder A. Skeem.

» »Centrum«, Norgesgade, leder fru Else Nielsen.

» »Gammelby skole«, leder Harry Nielsen.

» »Fremad«, Godthåbs Allé, leder Chr. Kristensen.

» »Jerne idrætsforening«, Jerne, leder Bruno Nielsen.

Medlemstal og fremmøde:

Kongensgade	97	medlemmer	(103),	61	fremmødte	pr. aften
»Centrum«	49	»	(45),	41	»	»
»Gammelby«	96	»	(80),	68	»	»
»Fremad«	76	»	(47),	54	»	»
»Jerne«	38	»	(74),	26	»	»

I alt ... 356 medlemmer (349)

Medlemmerne fordeler sig efter alder og køn således:

	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år
Piger	36	22	20	17	2
Drenge	66	51	63	59	22
	102	73	83	76	24

Efter erhverv fordeles de således: 119 skoleelever, 125 lærlinge, 17 arbejdsdrenge, 9 fabriksarbejdersker, 46 bybude, 27 husassistenter og 13 i forskellige andre erhverv.

Som tidligere år har hobby-arbejdet beskæftiget mange, især i tiden før jul. Ellers er det de mange spil: bordtennis, billard, bob o. l., der sysselsætter medlemmerne. Der bliver dog også tid til sang, oplæsning, film — både underholdende og belærende — samt til besøg forskellige steder, f. eks. Vestkraft, Esbjerg højskole, Vestkystens bladhus, Falck, politistationen, F. V. Mortensen.

Bordtennisturneringen har haft god tilslutning. Som tidligere nævnt har medlemmerne sammen med de 3 sociale klubber og ungdomsskolens elever haft 4 fester på ungdomsskolen.

Askovs højskoles studiekreds vedrørende fritidsforanstaltninger under ledelse af hr. Johs. Engberg har igen i år været på studiebesøg på fritidsklubberne i 4 dage. Der deltog 32 elever, der ved afslutningsfesten i Kongensgade-klubben gav udtryk for deres glæde over at have været i klubberne.

Med denne beretning bringer ungdomsnævnet en tak til godkendende og bevilgende myndigheder, til lærerstab og medarbejdere i de forskellige afdelinger samt til pressen for god omtale.

Ungpigeklassen (9. klasse) 1958—59.

Efter sommerferien 1958 påbegyndtes ungdomsskolens ungpigeklasse (i daglig omtale kaldet 9. klasse). Klassen oprettedes som dagklasse og placeredes på Grådybskolen. Der havde meldt sig 12 piger til klassen, og de gennemførte alle (2 helt uden forsømmelser). Pigerne var ivrige og interesserede, hvilket mødeprocenten på ca. 93 også kunne tyde på. Undervisningen har strakt sig over 30 uger med 5 dage à 5 timer, i alt 750 timer. Undervisningstiden var kl. 8—13 de fem første ugedage, så man havde eftermiddage og lørdage fri til eventuel halvdagsplads. En ideel overgang fra skolen til erhvervslivet, begge steder på een gang. Klassen har været en uge på husholdningsskolen i Struer og 14 dage ude i erhvervspraktik.

Fagplanen bærer præg af at sigte stærkt mod en huslig erhvervsuddannelse, hvilket man tydeligt ser i efternævnte redegørelse for de enkelte fag. Sang, musik, tegning, litteratur og medborgerkundskab har dog bødet lidt herpå og været medvirkende til at give et lille almen dannende skær. Dog vil jeg mene, at der i fremtiden i klasser af denne art også må findes en del timer til dansk, regning og engelsk.

Det har desværre været umuligt at samle lærerkræfterne til fælles lærermøder, så jeg har måttet drøfte problemerne med lærerne enkeltvis. Derfor vil jeg efter redegørelsen for fagplanen lade lærerne udtale deres indtryk og erfaringer.

Følgende har undervist klassen: Husgerning: husholdningslærerinde frk. Joh. Rasmussen. Syning og boliglære: fru Hanne Skjødsholm. Medborgerkundskab: skoleinspektør Sv. A. Werborg. Litteratur: seminarielærer A. Skov-Thomassen. Tegning: seminarielærer S. P. Holt Jensen. Sang og musik: organist E. Riberholt. Gymnastik: fru Kirsten Dige.

Husgerning 210 timer.

I betænkningen afgivet af fællesudvalget for unge pigers uddannelse er der givet forslag til en plan for en almen huslig uddannelse, denne plan følges i husgerningsundervisningen. Der lægges vægt på at opøve eleverne til større selvstændighed og mere forståelse af økonomisk og rationel husførelse.

Som støtte for undervisningen benyttes lejligheden ved skolekøkkenet, hvor eleverne arbejder på skift — såvel med enkelte middage som med en hel dags kost. Endvidere er der kostberegning, varekundskab og regnskab. Skolebøger: Køkkenbog for unge piger — Det danske forlag. Pjecer fra Statens husholdningsråd og Baltica. Indkøbsvejledning fra Statens husholdningsråd om redskaber, køleskabe, kød.

Syning 120 timer.

Undervisningen omfatter syning af en kjole (sommerskjole i lærred eller bomuld) samt nødvendig teori og syteknik.

Stoffet er inddelt således: (og elever laver arbejdsbøger): *Måltagning, tildannelse af eget mønster over grundmønstre, klipning, kjolens*

arbejdsgang, sylteknik, følger kjolen, mere om kraver og ærmer, forandringer af mønstre. »Trille« mønstre ud af snitmønsterark.

Lærebog: Else Hagedahl: »Velklædt, velplejet«.

Det bemærkes, at tekstilerne gennemgås i boliglære!

Desuden, hvis tiden tillader det, gennemgang af almindeligt forekommende reparationsarbejder af en families husholdningstextiler m. m.

Boliglære 60 timer.

Undervisningen tilstræber at give eleverne et moderne og fordomsfrit syn på boligen og dens problemer.

Stoffet inddeles således:

Boligen og dens indretning. Møbler og møblering. Farver og farvevalg. Boligens tekstiler. Lyset i boligen. Brugstingene m. v. Bosættningens økonomiske problemer, herunder sparekassernes bosættingslån.

Lærebøger: Eshjörn Hjort: »Boliglære i grundtræk«. Forbrugerrådets køberkursus nr. 6: »På talefod med møbelstoffer, tæpper og gardiner«. Sparekasserne i Storkøbenhavn: »Øvelsesregnskab«.

Materialer: Til elevernes lejlighedsplaner og møbelskabeloner (mål 1:50) fra Landsforeningen Dansk Kunsthåndværk. Tapetbøger og møbelstofrester. Eleverne udarbejder en samlemappe.

For læreren demonstrationsmateriale fra Landsforeningen Dansk Kunsthåndværk.

Endvidere: Besøg i en forretning, der fører moderne møbler.

Medborgerkundskab 60 timer.

Gennem stadig brug af landkort og »Statistisk årbog« bibringes børnene nogen viden om Danmark og dets befolkning i forbindelse med de andre lande, der stadig læses om i pressen og høres om i radio.

En ugentlig time anvendes hovedsagelig til en orientering i det samfund, eleverne er medlem af: Begyndende ved de problemer, der knytter sig til familien, går man over til en drøftelse af kommunale spørgsmål (her særlig Eshjerg) og derefter til staten og dens funktioner. Ud fra en omtale af »F. N.« og dens hjælpeorganisationer gøres eleverne opmærksom på, at de ved siden af at være danske borgere også er verdensborgere. Når lejlighed gives, omtales forskellige erhverv, og der gives lidt erhvervsorientering.

I den anden ugentlige time høres »Skolernes radioavis« og herudfra gives en udenrigspolitisk orientering, der støttes af artikler i »Tidens Stemme«, som hver elev er abonnent på.

Undervisningen søger ikke så meget at forlange mange »facts« af børnene, men gennem fortælling og samtale søger man at give dem en samfundsmæssig forståelse, der kan være dem til hjælp efter skoletiden, og som kan give dem indtryk af det ansvar, de har som kommende vælgere.

Hver elev har: Christensen og Krosgård: Atlas for folkeskolen.

Desuden benyttes: »Statistik årbog« og »Eshjerg by og egn«.

Litteratur 60 timer.

Formålet med de 10 ugentlige timer i litteratur er at prøve at sætte eleverne i gang med at læse selv og at få dem til at indse, at litteraturen

ikke er så kedelig endda, men at den angår dem, og at den netop kan give dem svar på mange af de spørgsmål, disse unge stiller sig selv.

Vi har bestræbt os på at finde litterært stof, som behandler problemer, der er aktuelle for piger netop på dette alderstrin.

Undervisningen former sig som samtaler om stof læst i fællesskab, novelleantologier, novellesamlinger, bogsæt o. s. v., og de problemer, som optager os, belyser vi ved hørespil på bånd, oplæsning eller gennemgang af romaner. Denne gennemgang foretages af læreren og er dels fortælling og dels oplæsning af visse afsnit. Bagefter får eleverne lejlighed til selv at læse bogen -- eller der er frilæsning i bøger, der er valgt ud efter de motiver, som har været drøftet i samtalerne.

I det hele taget bestræber vi os på ikke at gå frem efter en forud fastlagt plan -- men hele tiden udnytte det interessemoment, vi selv har skabt.

Samtidig benyttes enhver lejlighed til sammenligninger med den kulørte litteratur for at prøve på at vise, at den ikke kan hjælpe os, fordi den er forløjet.

Tegning 60 timer.

Der arbejdes med formning, både på det plane og det rummelige område, med henblik på en ærterisk udvikling under lystbetonet arbejde -- og sådant arbejde, som må formodes at tangere aldersklassens interesseform -- f. eks.:

Stoftryk, smykkearbejde, keramik, kludeklip samt tegning og maling med vægt lagt på udtrykket og materialets rette anvendelse.

Dette nævnt med det forbehold, at eventuelle opstående interesseemner kan tages op til behandling, således at smidighed i planen er mulig.

Musik og sang 60 timer.

Gennemgang af danske sange af forskellige digtere og komponister fra de skiftende tidsepoker i vor historie i udvalg fra højskolesangbogen, »Den nye sangbog« m. m.

Indførelse af nyere og nye sange fra samlingen »Let og munter« samt egen samling.

Gennemgang af klassisk musik i det omfang eleverne er i stand til at forstå værkerne. Desuden gennemgås symfoni-, underholdnings- og jazzorkestret, dets instrumenter og deres anvendelse som kammermusik- og soloinstrumenter.

Gymnastik og sundhedslære 120 timer.

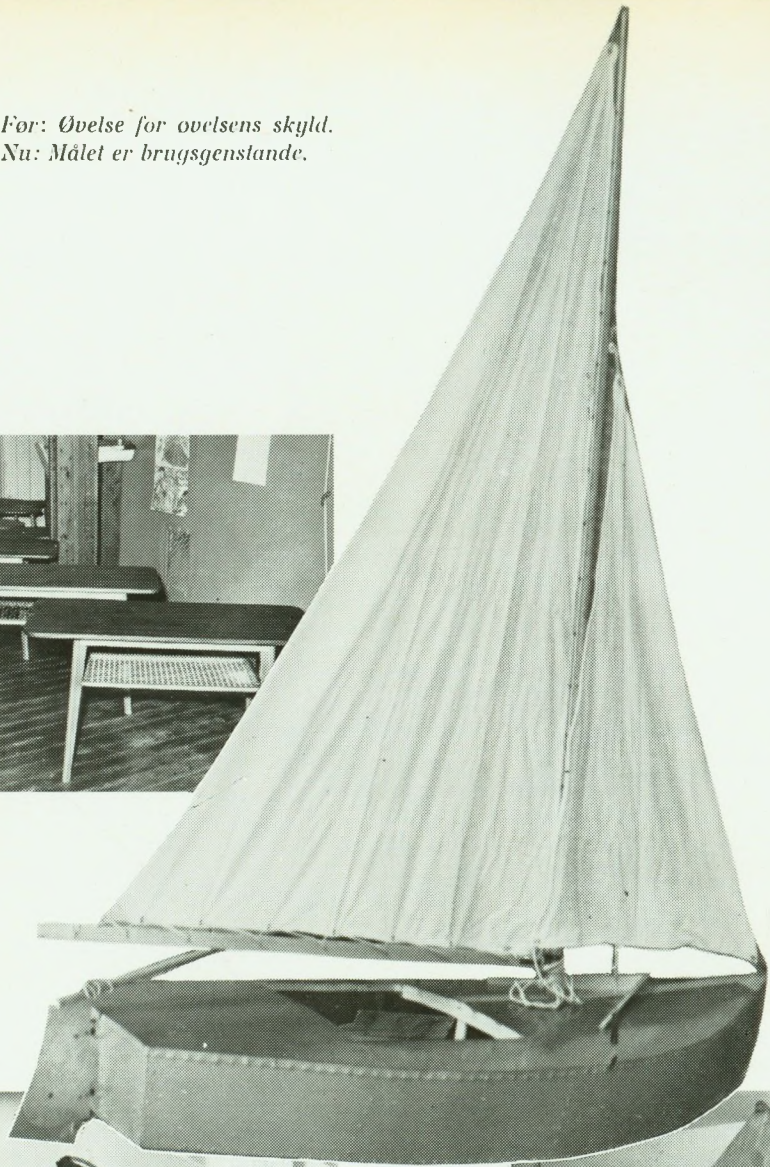
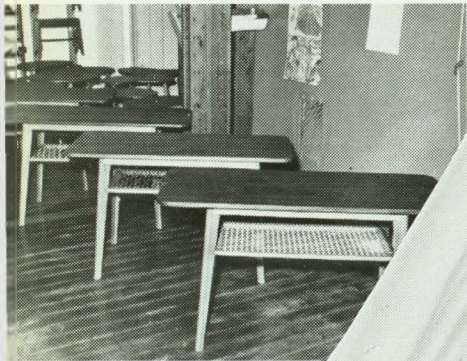
I sommertiden svømmeundervisning i samtlige timer, hvor alle har gennemprøvet Holger Nielsen-metoden og fået forklaret alt om hjælp ved drukneulykker.

Senere i timen sundhedslære: Gennemgang af »Førstehjælp -- en vejledning for de større børn«, udgivet af Ungdommens Røde Kors.

Samtaler og spørgetimer med: Helle Gotveds bog »Ha' det godt« som grundlag.

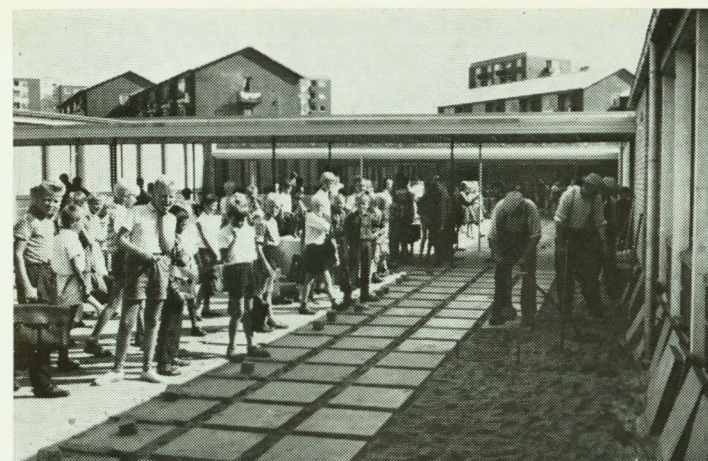
Da nogle af pigerne fra 8. skoleår har certifikat i barnepleje (16 timer ved skolens sundhedsplejerske), kunne jeg tænke mig, at der i

Før: Øvelse for øvelsens skyld.
Nu: Målet er brugsgenstande.

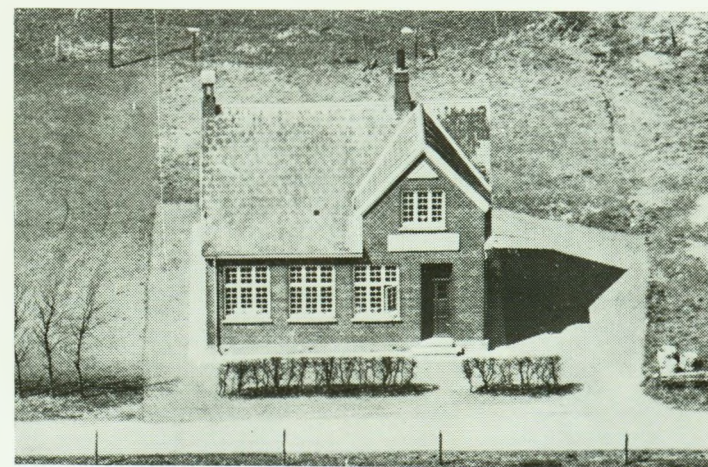
I lokalenoden er et tofamiliers rækkehus midlertidigt indrettet til småbørnsskole.

Spangsbjergskolen er arbejdsplads for både børn og voksne.

Man indretter sig på eksemplarisk vis med gensidig hensyntagen.

En skole er overflødig! Tourup forskole har udspillet sin rolle.

stedet blev en time eller to til undervisning i pleje af en feberpatient (sundhedsplejersken + to timer til samtale med en skønhedsekspert om hudens, hårets og hændernes pleje).

Desuden har pigerne tre ugentlige timer i gymnastiksalen, hvor vi øver gymnastik efter moderne principper og med musikledsagelse.

Husgerning.

På timeplanen var af de ugentlige 25 timer afsat 7 timer til husgerning. De 4 timer blev brugt til praktisk arbejde og de 3 timer væsentlig til teoretisk undervisning.

Den blå betænkningens undervisningsplan for den almene huslige uddannelse 1. og 2. år har været rettesnor for den undervisning, der er givet. Jeg har betragtet planen som en rammeplan, idet det har været nødvendig for mig at tilpasse undervisningen efter de elever, jeg havde. Eleverne havde ikke i barneskolen fået gennemgået samme pensum i husgerning. Jeg har forsøgt at tilrettelægge undervisningen, så den blev i pagt med tidens krav både med hensyn til indhold, arbejdsmetoder og redskaber. Jeg har givet eleverne flere selvstændige opgaver, og her har lejligheden ved skolekøkkenet været til stor støtte for denne undervisning. De emner, som jeg har medtaget af de i planen skitserede, er følgende:

I. Madlavning, indkøbslære og varekundskab.

I madlavningsundervisning har jeg hver gang forsøgt at gøre maden ernæringsmæssig forsvarlig. Vi har hver gang talt om planlægning og hensigtsmæssige arbejdsmetoder, så maden kunne laves på den nemmeste og hurtigste måde. — Vi har hver gang talt om varernes pris, så eleverne kunne blive prisbevidste og oplært i at vurdere varerne. Desuden har vi talt om varernes holdbarhed og opbevaring. Eleverne er oplært i selv at foretage indkøb i tilknytning til de selvstændige opgaver henlagt til lejligheden.

II. Ernæringslære og kostsammensætning.

Her er benyttet flonelstavlemateriale, farvetavler og arbejdsbøger. Der er givet selvstændige opgaver i at tilrettelægge dagplan og ugeplan.

III. Budgetlægning, økonomi og regnskab.

Her har vi talt om lønpenge. Den unge piges budget og familiebudgettet.

IV. Rengøring, redskabslære og arbejdsøkonomi.

I rengøringsundervisning har lejligheden været til stor støtte. I redskabslære er gennemgået alle redskaber godkendt af husholdningsrådet og større redskaber, og arbejdsøkonomi blev gennemgået under et 8 dages ophold på Struer husholdningsskole.

V. Barnepleje og hjemmesygepleje. (Er ikke medtaget, da halvdelen af eleverne havde det i 8. klasse).

Det har været meget svært at få gennemgået det pensum, som jeg ovenfor har beskrevet, og jeg vil mene, at man for eftertiden kun skal gennemgå 1 års undervisningen i den blå betænkning i ungpigeklasser.

Eleverne i ungpigeklassen har været flinke og villige — dog ikke alt for arbejdsivrige — og har haft svært ved at bedømme og danne sig nogen selvstændig mening af tingene.

Syning.

Undervisningen var lagt an på at bibringe eleverne såvel teoretiske som praktiske kundskaber, og undervisningsplanen var udarbejdet på grundlag af betænkningen om unge pigers huslige uddannelse.

Den påtænkte gennemgang af det reparationsarbejde, som forekommer på familiens husholdningstextiler, blev ikke nået, dels på grund af mange uforudsete fridage, dels på grund af elevernes tempo. Hele pensum skulle kunne nås, uden at eleverne på nogen måde blev overanstrengte, men de fleste var aldeles uvillige til at arbejde i det forødnede tempo.

Deres arbejdsbøger gjorde de sig så godt som alle umage med.

Mange af eleverne lagde stor umodenhed for dagen i deres stillingtagen til spørgsmålet tøj; såvel med hensyn til den økonomiske side af spørgsmålet som med hensyn til spørgsmålet om kvalitet.

Sparsommelighed og nyttehensyn, som jeg forsøgte at gøre mig til talsmand for, var for de fleste lidt latterlige, gammeldags begreber.

Til trods for denne umodenhed havde jeg dog det indtryk, at de var glade for syningen som sådan. De fuldførte alle (på nær een) en kjole og gjorde det pænt, nogle endog særdeles fint og syntes ikke uimodtagelige for det synspunkt, jeg bl. a. her gjorde gældende, nemlig at det rent håndværksmæssige skulle være i orden.

Da jeg ret hurtigt blev klar over, at arbejdsbøgerne interesserede dem, sørgede jeg for at få så meget som muligt med i dem.

Deres kundskaber i dansk var ikke for store, og en del tid gik med at forklare og stave ord.

Boliglære.

Til boliglære var afsat 2 timer egentlig. Undervisningen var her ligeledes tilrettelagt med betænkningen om unge pigers huslige uddannelse som rettesnor.

Det bemærkes, at tekstilerne blev gennemgået særlig grundigt.

På grund af manglende tid fik »brugstingene m. v.« kun en overfladisk omtale, men med lidt færre fridag skulle hele pensummet kunne nås.

Også her forekom eleverne mig (tiltrods for pæne arbejdsbøger) uselvstændige og umodne i deres opfattelse af tingene.

Man havde ikke indtryk af, at eleverne havde nogen forståelse af, hvilket gode det ville være for dem at tilegne sig kundskaber på de områder, undervisningen omfattede.

Til trods for godt demonstrationsmateriale måtte jeg også her lægge vægt på arbejdsbøgerne.

Så snart, der kunne skrives, tegnes, klippes, klistres o. s. v. om et emne, havde jeg indtryk af større interesse; måske fordi pigerne så havde forskrifter, kunne kigge lidt hos hinanden og måske blot det, at de havde lidt i hænderne.

Fordomme og også »honette« ambitioner er meget store hos pigerne. Det kom klart til udtryk netop i boliglære, hvorfor jeg anser undervisning i dette fag for meget nyttig.

Erfaringerne fra en enkelt klasse kan jo være stærkt påvirket af net-

op denne klasses sammensætning, så man gør måske til næste år andre erfaringer; men som helhed vil jeg mene, at en undervisning som den, der er givet, selv i det omfang, den blev nået med denne klasse, er af endog meget stor betydning, og selv for de elever, der ikke lagde større interesse for dagen, har den været af værdi, idet de, når de bliver noget ældre, sikkert i påkommende tilfælde vil kunne genkalde sig de ting, der lagdes størst vægt på, og ved hjælp af arbejdsbøgerne drage den nytte af undervisningen, som var tilsigtet.

Litteratur.

Selvfølge har der været både glæder og skuffelser i arbejdet — og måske mødte man med et for »fint« program, som der måtte slækkes på. Men — når man tænker tilbage, vil man jo gerne hale glæderne frem: der har været løjer, som betog en del i klassen; der har været hørespil og radioteater, som greb dem og vel også satte tanker i sving, og som blev diskuteret; der har vel også været enkelte, som kom i gang med bøger, de ellers ikke havde oplevet.

Men jeg tror, at man har været uheldig med elevmaterialet i denne klasse, der jo var den første. Der var meget stor forskel i intellektuel henseende på disse piger (enkelte kunne knap nok læse, hvilket vel må siges at være lidt af en kalamitet for en lærer i litteratur).

Som en generel svaghed ved denne klasse må nævnes dens passivitet. Det var svært at få dem til at give sig i kast med noget, åbne sig, sætte ind. Dette indtryk forstærkedes, da vi de sidste gange prøvede at samle eleverne til en fælles opgave, et skuespil.

Men ideen med denne 9. klasse er god, og med det rigtige elevmateriale vil den blive en succes.

Man burde vel også have et eller to lærermøder, hvor man diskuterede arbejdet med hinanden.

Sang og musik.

Pigerne har, bortset fra nogle enkelte startvanskeligheder, været lette at have med at gøre, og timerne er gennemgående forløbet godt. Imidlertid er de forskellige pigers standpunkt utroligt forskellige. Nogle er meget barnlige og andre nærmest voksne. Dette har medført, at der ofte mellem pigerne indbyrdes var stor afstand, og det har givetvis også gjort dem sværere at arbejde med.

Indenfor mit felt er der dog visse ting, der står klart, og det er

- 1) mangel på forståelse af, at der overhovedet findes andet musik end den kulørte underholdningsmusik og hermed ligestillet. Hvad der eksisterer derudover, er kedelig og vammel — for at bruge pigernes terminologi.
- 2) Forståelse af, at sangen — både tekst og melodi — er andet og mere end noget, de føler sig stoppet med i sang- og bibelhistorietimerne, og som derfor også er kedeligt at have med at gøre, mangler.

Det er sikkert erkendt af mange før mig, men for mig at se mangler pigerne forståelse af og følgelig også respekten for de værdier, der findes i litteratur og musik (vel også i malerkunst), og det stod i alt fald ikke i min magt i det korte spand af tid, jeg havde dem, at påvirke

dem så meget, som jeg kunne ønske det. En sådan påvirkning må komme på et langt tidligere stadiet end i 9. klasse.

Påfaldende var det også at se, hvor det voldte pigerne besvær, dersom de skulle koncentrere sig f. eks. om en ting, der blev forklaret eller gennemgået. Af de emner, vi i mine timer har gennemgået, skal nævnes nyere og ældre danske sange samt vandre- og underholdnings-sange. Et forsøg på at indføre andre landes sange faldt ikke heldigt ud, bortset fra nogle norske sange.

I musik gennemgik vi orkestret, som det fremtræder i symfonien, i underholdnings- og jazzmusikken. Her brugte vi naturligvis billeder, båndeksempler og film. Musikkens hovedformer var vi også inde på.

Om de enkeltes udbytte skal jeg ikke udtale mig, men det var klart, at pigerne i vid udstrækning lå under for den gængse opfattelse, at musik er noget, der enten skal snakkes eller arbejdes til — en art lyd-kulisse til dagligdagens forskellige gøremål. Man nikker i tanken genkendende til lyden i etagehuset, hvor alle etagers radioapparater kværner løs med hyggespredningen. Om nogle af pigerne skulle være bragt ud af denne almindelige vildfarelse i mine timer, tør jeg ikke sige, kun fremtiden kan vise det.

Medborgerkundskab.

Pigerne er interesseret i faget — ikke mindst, når læreren fortæller og forklarer — og også kan opdrages — omend langsomt — til at tage ordet — dels i små diskussioner og dels ved *små* elevforedrag. Det er mit indtryk, at faget har brug for i hvert fald 3 ugentlige timer.

Tegning.

En hovedpart af de læste timer forløb godt, når emnerne var »praktiske« anvendelige ting som smykker og anvendt stoftryk. (Desværre havde vi dårlig mulighed for keramik, som givet interesserede!).

Et planlagt arbejde med at kombinere litteratur og sang med tegning omkring opførelsen af en komedie strandede på pludselig tidkort (en følge af elevernes besøg og ophold andetsteds, hvilket for de tre fag kom overraskende).

Iøvrigt føltes den svage tilknytning til skolen som »vores skole« at være et svagt punkt: Ingen kollegiale drøftelser, ingen faglokaler, som man havde fuld kendskab eller rådighed over.

Det må ønskes, at en 9. klasse vil blive en naturlig foreteelse, således at den også er en naturlig fortsættelse i folkeskolen!

Eleverne var kvikke, men måske lidt forkælede, hvilket måske skyldtes, at vi lærere ventede os mere end rimeligt — måske startede lidt for højt.

Gymnastik og sundhedslære.

Denne form for skolegang, med 5 timer daglig de første 5 dage i ugen, finder jeg ideel.

Den ofte omtalte »skoletræthed« når ikke at komme til udfoldelse.

Gymnastik er et taknemligt fag at undervise i, da de fleste unge gerne går ind for bevægelse til musik under enhver form og betragter timen som en afspænding i det egentlige arbejde. Mødeprocenten har været

god og interessen for den personlige hygiejne, speciel skønhedsplejen, stor.

Det påtænkte kursus i »Pasning af feberpatient« nædes desværre ikke, da ophold på husholdningsskole og to ugers arbejde i det praktiske liv for mig kom som en overraskende afbrydelse i arbejdet.

Alt i alt må det siges, at erfaringerne har været gode og vil gavne ved kommende klasser af denne art.

Esbjerg årskursus for lærere og lærerinder i Ribe amt.

(Ved skoleinspektør Sv. Å. Werborg).

I henhold til lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen § 35, stk. 3, jfr. stk. 5, fastsætter undervisningsministeriet ifølge bekendtgørelse af 29. oktober 1957 med ændring af 5. december 1958 følgende:

Danmarks Lærerhøjskole kan, når ønske herom fremsættes af de kommunale myndigheder, lærerkredse inden for Danmarks Lærerforening, Danmarks Realskoleforening eller Dansk Aften- og Ungdomsskoleforening, oprette kursus uden for det storkøbenhavnsske område i de nedenfor nævnte almindelige skolefag.

Det er en forudsætning, at der inden oprettelsen af sådanne kursus forelægges lærerhøjskolen en plan for undervisningen i overensstemmelse med retningslinier, der kan fastsættes af lærerhøjskolen, samt at lederen, lærerne og undervisningslokalerne godkendes af lærerhøjskolen.

Den stedlige ledelse af kursus forestås af en leder, der på lærerhøjskolens vegne fører tilsyn med undervisningen, således at han er ansvarlig for, at forudsætningerne for oprettelsen overholdes, ligesom han må sikre sig, at de indmeldte kursister følger undervisningen regelmæssigt bortset fra sygdomstilfælde eller andet lovligt forfald.

De fag, i hvilke der kan oprettes provinsårskursus i henhold til ovenstående, er indtil videre følgende: engelsk, fransk, svensk, tysk, matematik, fysik, kemi, naturhistorie, geografi og håndarbejde og i særlige tilfælde dansk og historie samt kursus i undervisning af læsesvage børn. Med undervisningsministeriets godkendelse kan der oprettes kursus i andre fag.

Der skal i de enkelte fag gives en undervisning svarende til den, der meddeles på Danmarks Lærerhøjskoles 1. års kursus. Antallet af undervisningstimer fastsættes af lærerhøjskolen. Kursus kan eventuelt fordeles på flere efter hinanden følgende år, dog højst 3 læseår.

Ved afslutningen af kursus meddeles der deltagerne et af lærerhøjskolens rektor udfærdiget bevis for deltagelse i undervisningen med en kort redegørelse for, hvorledes den er blevet fulgt, og hvilket resultat eleven derigennem har opnået. Beviset underskrives af faglæreren og lærerhøjskolens rektor, der dog kan bemyndige den stedlige kursusleder til at underskrive på sine vegne.

Kursister, der på tilfredsstillende måde har fulgt undervisningen på kursus, har adgang til at søge optagelse på lærerhøjskolens 2. års kursus i samme fag.

»Esbjerg årskursus for lærere og lærerinder i Ribe amt« oprettedes i

1936 af »Esbjerg lærerforening« og har gennem årene været besøgt af et stort antal elever fra såvel by som land.

Foruden at oprette kursus i de i forannævnte bekendtgørelse anerkendte fag betragter Esbjerg årskursus det som sin opgave at oprette faglige, pædagogiske og metodiske kursus af længere eller kortere varighed, når et rimeligt antal udtrykker ønske derom, og det skønnes, at oprettelsen af sådanne kursus er til gavn for det daglige arbejde i skolen eller til fremme af lærerens personlige udvikling. Gennem årene har der således været afholdt kortere praktisk-pædagogiske kursus i regnemethodik, sprog og matematik i eksamensskolen, individuel undervisning, aktivitetspædagogik samt metodik for 1. klasse og den eksamensfri mellemskole. Desuden har der været arrangeret kursus i tegning, småsløjd, pige-gymnastik samt kursus for skolebibliotekarer, kursus til fremstilling og vedligeholdelse af naturhistoriske præparater og kursus i vedligeholdelse af sløjdværktøj samt i erhvervsvejledning og i lejrskolearbejde.

Esbjerg årskursus ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer. Bestyrelsen består af skoledirektøren i Esbjerg, amtsskolekonsulenten for Ribe amt og 3 medlemmer valgt af Esbjerg lærerforenings bestyrelse.

Medlemmer af bestyrelsen er i øjeblikket skoledirektør N. P. Andersen, amtsskolekonsulent N. H. Nielsen, Starup, skoleinspektør frk. K. M. Nielsen, viceinspektør P. Vedde samt kommunelærer Ole Klintø, der er bestyrelsens formand. Skoleinspektør Sv. Å. Werborg varetager den daglige ledelse af kursus.

I de »anerkendte« fag ydes der et statstilskud, der fastsættes på de årlige finanslove; desuden har vi den store glæde, at såvel Ribe amts skoleråd som kommunerne viser det arbejde, kursus udfører, anerkendelse ved at bevilge årlige tilskud til kursus.

I kursusåret 1958—59 har vi således modtaget fra Ribe amts skolefond 2400 kr., fra Esbjerg kommune 3200 kr., fra Varde kommune 200 kr. og fra Ribe kommune 500 kr.

På 18 hold er undervist 351 elever — 122 fra Esbjerg og 229 fra andre steder i Ribe amt.

Fra Esbjerg har der været deltagere på følgende hold:

Fysik II: N. C. Bahnson, P. G. Lodberg Jensen, H. Loof Nielsen, K. Askjær, B. O. Nielsen, H. C. Schmidt, E. B. Kåsing, V. Brynå, H. Bækby, Ib Nielsen.

Engelsk III: Gorm Hadrup, Fr. Riis, Gerda Askjær, Henning Nielsen, I. Holt Poulsen, Ellen Sørensen, Johs. Eg Clausen.

Tysk III: Å. Bach Sørensen, Chr. Hansen, O. Falsig, E. Martinsen, Sv. Å. Larsen, C. G. Vogt, H. P. Fogd, H. Henriksen, M. Holstebro Kristensen, Øjv. Jensen.

Dansk grammatik: Sv. Grønbæk Jensen, K. Mosegård Mikkelsen, Maren Hansen, U. Stender, Gyda Ravn Pedersen, J. C. Schmidt, J. Boisen Andersen, O. Falsig, Ingv. Schultz, F. E. Staugård, Werner Petersen, Per Gråbæk, Ole Jerg Nielsen.

Matematik I: Ch. Ove Rasmussen, H. Balslev, Sv. Kr. Laursen, H. C. Schmidt, Holger Henriksen, Erik Hansen, B. O. Nielsen, O. Klintø.

Håndarbejde I: Edith Petersen, G. Falsig, Johanne Nielsen, Lydia Petersen, Gerda Laursen, G. Phillippsen, G. Lerbæk, Elisabeth Nielsen, Ma-

rie Mortensen, Inga Lau, Esther Petersen, Kristine Jensen, Helga Dirks, Ellen Mulvad.

Atomfysik: Viggo Nielsen, Bent Madsen, Holger Bækby, Karen Marie Nielsen, Sv. Å. Larsen, H. C. Schmidt, J. Chr. Schmidt, E. Bobjerg Larsen, L. Foldager Petersen, Kr. Mølgård, T. Aunskjær, Sv. Å. Werborg, Elbæk Pedersen, Erik Hansen, Å. W. Rieck, E. Bøgh Hansen, Hemming Mortensen, A. Bækgård Johansen, Ejler Hansen.

Lejrskolekursus: Brynå, Kåsing, G. Hadrup, H. Bækby, Ib Nielsen, J. Fog, Sonnichsen, Timmermann, Vagn Jacobsen, N. J. Nielsen, Bebe Hansen, Loof Nielsen, Hemming Mortensen, E. Arentoft, Svend Rasmussen, J. Sole Pedersen, Jørgen Gregersen, Bang Mikkelsen, Henning Nielsen, Reiner Pedersen, K. Askjær, O. Jerg Nielsen, H. C. Schmidt, Ulla Stender, O. Lauf, N. Grønbæk, C. M. Hansen, K. Hesselager, B. O. Nielsen, Harald Lauridsen, Ehmsen, Rieck, H. Henriksen, Egon Skou, E. Bøgh Hansen, Else Andreasen, Sv. Trøst, E. Bech Larsen, Poul Svarrer, Gerda Laursen, B. Jegindø.

Friluftsbadene.

Med hensyn til størrelse og udstyr m. v. henvises til det i årsberetningen for 1957—58 anførte.

Badene har i sommeren 1959 været benyttet i følgende omfang:

Boldesager friluftsbad.

Åbent i tiden 11. maj—20. september. 1959.

	Driftstimer		Bade	
	1959	1958	1959	1958
Kommunens skolevæsen i undervisningstiden	354	(338)	16.948	(13.183)
Skolevæsenets fritidsvirksomhed	358	(363)	37.803	(34.287)
Esbjerg statsskole	43	(31)	877	(686)
Set. Nicolai skole	23 ²⁾	(23 ¹⁾	230	(189)
Statens sømandsskole	Gr.	(17)	Gr.	(1.080)
Esbjerg seminarium	31 ³⁾	(9)	466	(200)
Svømmeklubben »Esbjerg«	93	(77)	3.350	(2.035)
Statens gymnastikinspektion	40½	(39)	1.013	(700)
Dansk livredningsforbund	9	(10)	90	(80)
Offentligheden	382	(484)	20.510	(25.668)
	<hr/>		<hr/>	
	1304½	(1368)	81.287	(78.108)

1) Disse timer er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden.

2) 22 timer fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden.

3) 7 timer er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden og er ikke medtaget i sammentællingen.

Den gennemsnitlige bruttoudgift har været:

pr. badetime	25,83 kr.
pr. bad	41,46 øre

Grådybbadet.

Åbent i tiden 16. maj—20. september 1959.

Til orientering bemærkes, at badet blev taget i brug den 21. juli 1958, således at det i året 1958 kun var i drift i en halv sæson.

	Driftstimer		Bade	
	1959	1958	1959	1958
Kommunens skolevæsen i undervisningstiden	284	(149)	9.136	(4.872)
Skolevæsenets fritidsvirksomhed	B.	(4)	B.	(443)
Skolevæsenets »svømmeuge«	20	(20)	1.200	(1.000)
Statens sømandsskole	73	(12)	2.701	(630)
Esbjerg seminarium	15 ²⁾	(3 ¹)	272	(35)
Svømmeklubben »Esbjerg«	7½	(4½)	300	(120)
Offentligheden	885	(381½)	61.170	(21.423)
	<hr/>		<hr/>	
	1.284½	(571)	74.779	(28.523)

1) Disse timer er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden.

2) 8 timer er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden og er ikke medtaget i sammentællingen.

Den gennemsnitlige bruttoudgift har været:

pr. badetime	44,21 kr.
pr. bad	76,00 øre

Ved sammenligning af de to bades udgifter pr. badetime og pr. bad må man være opmærksom på forskellen i forholdet mellem skolevæsenets og offentlighedens benyttelse af hvert af badene, idet posten lønningssudgifter næsten udelukkende vedrører offentlighedens benyttelse.

Som det vil ses, har der i de to bade i 1959 tilsammen været 156.066 bade mod 106.631 i 1958.

Tilsvarende viser tallene for offentlighedens benyttelse 81.680 bade i 1959 mod 47.091 i 1958.

Sydjydsk ungdomskostskole, Holsted.

(Ved forstander S. N. Friborg).

I skoleåret 1958—59 har vi haft 109 elever, fordelt på 3 hold. 1. pigehold (april—juni) var på 38 elever, 2. pigehold (september—december) var på 43 elever, mens drengeholdet (januar—marts) kun talte 28 drenge. Man vil altså se, at skolen intet har mærket til »de store år-gange«, man kan næsten sige tværtimod. Skønt indmeldelserne i almindelighed har været gode, er der særlig i de seneste år sket et stort fráfald i de sidste dage, før kursus skulle begynde grundet på, at en del har fået lærepladser, og det har ikke altid været muligt at få de afmeldte pladser fyldt med andre.

Drengenes undervisning i motorlære har tidligere mest været teoretisk, mens den nu er blevet mere praktisk betonet, idet vi sidste vinter fik fat på en gammel Oakland, som drengene huggede op, og motoren er nu opstillet i værkstedet, så de kan skille den ad, lære den at kende

og samle den igen samt få den til at køre, og det har naturligvis gjort denne undervisning betydeligt mere interessebetonet.

For pigernes vedkommende har vi indført lidt undervisning i butikslære samt gennemgang af de i hjemmene forekommende elektriske maskiner og apparater som strygejern, støvsuger, røremaskine og vaskemaskine, en undervisning, som i høj grad optager pigerne.

Lærerstabten er den samme som sidste år med undtagelse af, at vor køkkenchef, frk. Maren Hansen, har overtaget pige-gymnastikken.

Skolens bestyrelse består af politikommissær Schytt Larsen, Esbjerg, rektor G. Buchreitz, Aabenraa, stadsskoleinspektør H. A. Hansen, Kolding, sparekassedirektør D. Bunch, Ribe, og assistent Fogh Petersen, Horsens, med førstnævnte som formand, mens skoledirektør N. P. Andersen, Esbjerg, er skolens kasserer og bestyrelsens sekretær.

— og JERN(E)-ALDEREN betyder, at Esbjerg seminarium sætter foden under eget bord.

Regnskabsoversigt.

Udgifter til skolevæsenet 1958—59.

Den samlede konto 16 i Esbjerg kommunes driftsregnskab viser følgende poster:

1. Lærerlønninger m. v.	1.119.399,54 kr.
2. Lønninger til pedeller m. v.	202.556,24 »
3. Pensionering af kommunalt ansat personale	47.485,87 »
4. De faste ejendomme	1.105.452,61 »
5. Drift af skolebotanisk have	4.064,52 »
6-1. Skolelægeordningen	104.278,12 »
6-2. Skoletandklinikker	342.935,13 »
7. Inventar og materiel	456.166,83 »
8. Brændsel, belysning og vandforsyning	332.006,92 »
9-1. Undervisningsmidler	518.731,46 »
9-2. Kontorhold	165.925,01 »
9-3. Rengøring	702.235,64 »
9-4. Rengøringsmidler	47.581,63 »
9-5. Børnenes badning	9.664,17 »
10. Befordring af skolebørn til og fra kommunens skoler	2.293,20 »
11-1. Udgift til lærerbogsamlinger	6.683,34 »
11-2. Tilskud til skole- og børnebiblioteker	99.966,42 »
11-3. Understøttelser til elever over den undervisningspligtige alder	72,90 »
12. Forsikringsudgifter	10.950,44 »
14. Tilskud til undervisning af børn i andre kommuners skoler	11.253,69 »
15. Andre udgifter	629.283,03 »
31. Tilskud til undervisning af børn fra kommunen i private skoler	11.781,25 »
43. Ungdomsundervisning m. v.	160.601,19 »
44. Tilskud til handelsskoler og tekniske skoler m. v.	180.516,65 »
	<hr/>
	6.271.885,80 kr.
16. Indtægter	53.360,06 »
	<hr/>
	6.218.525,74 kr.

I disse udgifter er indeholdt følgende beløb, der ikke vedrører skolebørnene i kommunens skoler:

Tilskud til undervisning af børn i andre kommuners skoler	11.253,69 kr.
Udgifter ved offentlighedens benyttelse af Boldesager friluftsbad og Grådybbadet	20.577,10 »
Tilskud til undervisning af børn fra kommunen i private skoler	11.781,25 »
Udgifter til ungdomsundervisning m. v.	160.601,19 »
Tilskud til handelsskoler og tekniske skoler m. v.	180.516,65 »
	<u>384.729,88 kr.</u>

Efter fradrag af disse poster udgør kommunens netto-udgifter	5.833.795,86 kr.
Når hertil lægges	
de i denne sum fradragne refusioner fra staten vedrørende lærerlønninger m. v., skolelægeordningen og forrentning af og afdrag på skolelån	5.821.033,01 »
og de fradragne vederlag fra andre kommuner og fra forældre	53.360,06 »
fremkommer følgende udgift vedrørende skolebørnene i kommunens skoler	<u>11.708.188,93 kr.</u>

Den gennemsnitlige udgift pr. skolebarn og pr. indbygger.

	Pr. barn	Pr. indbygger
Kommunens udgift efter fradrag af ovennævnte skolebørnene i kommunens skoler uvedkommende udgifter	615,31 kr.	108,87 kr.
Refusioner fra staten	613,97 »	108,63 »
Vederlag fra andre kommuner og fra forældre	5,63 »	1,00 »
	<u>1.234,91 kr.</u>	<u>218,50 kr.</u>

	Pr. barn		Pr. indbygger	
	Kommunens udgift	Totaludgift	Kommunens udgift	Totaludgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1955—56	591,27	1.005,62	102,20	173,82
1956—57	610,01	1.062,35	107,59	187,37
1957—58	612,32	1.113,32	110,11	200,20
1958—59	615,31	1.234,91	108,87	218,50

Efterskrift.

Strukturdebatten ebbede ud, og debatten af indhold tog sin begyndelse. — Bedre havde det været, om rækkefølgen havde været omvendt.

Men uanset debatternes rækkefølge gnaver lærermangelens orm sig stadig dybere ind i den levende organisme.

Også lokalemangel er et hæmmende fænomen, men det skal her siges højt, klart og tydeligt til enhver, der læser disse linier, at den kommunale indsats for at bedre lokaleproblemet stedse har været endog usædvanlig stor — ud fra indstillingen, at om et skolearbejde skal lykkes eller ej, beror i allerhøjeste grad på en enkelt faktor: det daglige velbefindende for såvel små som store.

N. P. Andersen.

Indholdsfortegnelse.

<i>Administration, ledelse og tilsyn:</i>		Esbjerg og omegns skolescene ..	64
Skolekommissionen	3	Esbjerg og omegns skolebio	64
Byrådets skoleudvalg	3	Fortsættelsesskolerne m. v. ...	65
Skolevæsenets administration ..	3	Esbjerg årskursus for lærere ...	77
Skolevæsenets kontor	4	Friluftsbadene	79
De kommunale skoler	4	Sydjydsk ungdomskostskole, Holsted	80
Fælleslærerrådet	4		
Lærerrådene	4	<i>Skolevæsenets fritidsvirksom-</i>	
Skolepsykologisk kontor	5	<i>heder</i>	55
Rendbjergghjemmet	5	Svømning	56
Skolelægeinstitutionen	5	Skolehaverne ved Rørkjær	59
Skoletandklinikkerne	6	Vesterbyens skolehaver	59
Svagbørnskolonien i Sønderho	6	Sang og musik	60
Svagbørnskolonien i Rendbjerg	6		
Skolebespisningen	6	<i>Sundhed:</i>	
Skolevæsenets socialrådgivere ..	6	Skolesundhedsplejen	41
Fortsættelsesskolerne	6	Tuberkuloseundersøgelsen	45
Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad	6	Skoletandplejen	45
<i>Efterskrift</i>	84	Tale- og tunghøreskolen	46
<i>Elever:</i>		Skolebespisningen	47
Skolesøgende og undervisnings-		Det skolepsykologiske arbejde	48
pligtige børn i Esbjerg	25	Rendbjergghjemmet	52
Klassetal og børnetal	26	Frirejser på statsbanerne	53
Elevforsømmelser	27	Svagbørnskolonier	53
Elevunderstøttelser	27	Socialrådgivernes virksomhed ..	55
<i>Lærerpersonalet:</i>		<i>Undervisning:</i>	
Normering	12	Årsprøve	28
Til- og afgang i lærerpersona-		Mellemskoleeksamen	28
let	12	Realeksamen	28
Lærerpersonalets fraværelse ...	13	Den særlige mellemskoleklasse	28
Jubilæer	13	Udsendelse af lejrskoleklasser ..	28
Møder	14	Skoleidrætsstævnet	29
Lærernes videreuddannelse ...	14	Galathea-udstilling	30
Esbjerg lærerforenings instruk-		Skolebotanisk have	32
tionskursus	15	Færdslslære	32
Studierejser til venskabsbyer ..	15	Glaskvinden	32
<i>Regnskabsoversigt:</i>		Skolesvømmestævnet	33
Udgifter til skolevæsenet	82	Skoleradio — håndcentral	34
Den gennemsnitlige udgift pr.		Udveksling med venskabs-	
barn og pr. indbygger	83	byer	35
<i>Samarbejdende organer:</i>		<i>Undervisningslokaler:</i>	
Børnebibliotekerne	62	Antal undervisningslokaler	7
Skoleopsparingen	63	Udvidelse og modernisering ...	7
		Udlån af lokaler	10
		Begivenheder i skolernes liv ...	11

Skolepr.

Esbjerg kommune.

Skolevæsenet. 1958-59.

9. APR. 60	6737		
18. MAJ 60	6737		
21. SEP. 59	5055		
2. JUL. 63	1511		

